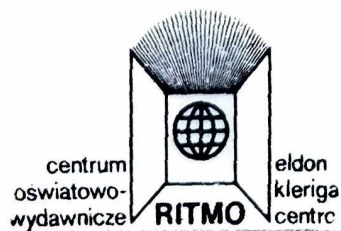

Hanna i Andrzej PETTYN

PRAKTIKA KURSO DE ESPERANTO

semestr II

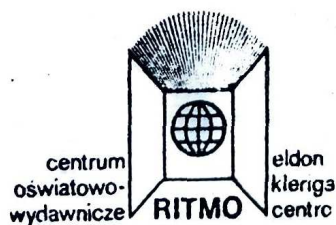

Warszawa 1986 r.

Hanna i Andrzej PETTYN

PRAKTIKA CORSO DE ESPERANTO

semestr II

Warszawa 1986

ISBN: 83-7013-009-7

Redaktor: Czesław Biedulski
Skład: Dorota Wozniak

Wydanie IX rozszerzone

POLSKI ZWIĄZEK ESPERANTYSTÓW
CENTRUM OŚWIATOWO-WYDAWNICZE "RITMO"
WARSZAWA

PSYCHOZABAWA

Coraz częściej prasa zamieszcza różnego rodzaju psychozabawy, które mają na celu sprawdzenie naszych predyspozycji do czegoś. Spróbujmy więc i my zabawić się i np. sprawdzić, jakie mamy szansę, aby płynnie mówić po esperancku? Nasz sprawdzian potraktujmy z przymrużeniem oka, ale jeśli ktoś zechce z tego wyciągnąć wnioski praktyczne, nie można się temu przeciwstawić. Odpowiedzmy szczerze "tak" lub "nie" na następujące pytania:

- 1) Czy po polsku mówisz płynnie i bez wahania?
- 2) Czy bez oporów zabierasz głos w czasie zebrania, dyskusji towarzyskich w obecności większej liczby osób?
- 3) Czy - kiedy rozmawiasz ze znajomymi po polsku - często zatrzymujesz się, gdyż brak ci słów, aby wyrazić to, co chcesz przekazać rozmówcom?
- 4) Czy znajomi uważają ciebie za osobę towarzyską?
- 5) Czy masz dobrą pamięć słuchową?
- 6) Czy w szkole chętnie uczyłeś się na pamięć wierszy lub piosenek?
- 7) Czy w czasie nauki szkolnej chętnie uczyłeś się półgłosem powtarzając materiał lub odczytując odpowiednie fragmenty tekstu z podręcznika?
- 8) Czy uważasz, że powinieneś mówić po esperancku płynnie, gdyż samo rozumienie tekstów drukowanych i pisanie listów nie jest wystarczające?
- 9) Czy lubisz wsłuchiwać się w brzmienie języka esperanto, kiedy np. czytasz teksty z podręcznika?
- 10) Czy uważasz, że samodzielna nauka esperanta w domu połączona z wypowiadaniem na głos całych zdań i odczytywaniem dłuższych tekstów ma sens i jest twoim zdaniem potrzebna?

Podsumujmy teraz ilość naszych odpowiedzi "tak" i postarajmy się wyciągnąć wnioski po poznaniu się z następującymi uwagami:

9 - 10 "tak":

Masz duże szanse, aby opanować esperanto w stopniu czynnym w mowie i posługiwać się tym językiem bardzo płynnie. Jeśli rzeczywiście przyłożysz się do nauki, może to nastąpić nawet bardzo szybko.

7 - 8 "tak":

Masz pewne kłopoty w nauce. Musisz przede wszystkim pokonać nieśmiałość i uwierzyć w potrzebę nauki na głos. Ćwicz symulowane rozmowy, wypowiadając na głos po kilka (a później po kilkanaście!) zdań powiązanych ze sobą tematycznie lub sytuacyjnie. W miarę możliwości nagrywaj wypowiedzi, a następnie analizuj je w czasie ponownego przesłuchiwania.

5 - 6 "tak":

Masz kompleksy. Brak swobody w wypowiedzianiu się, wystawianiu się po polsku rzutuje na naukę esperanta. Trzeba to przełamać przez codzienne ćwiczenie żywej mowy. Te trudności nie świadczą jeszcze, że nie opanujesz czynnie esperanta, ale musisz włożyć w naukę sporo wysiłku, a przede wszystkim poświęcić jej więcej czasu. Ćwicz płynne wypowiadanie zdań i pamięć słuchową (np. czytaj kilka zdań z podręcznika, zacznij od 2 - 3, a następnie próbuj zrekonstruować je z pamięci wypowiadając na głos).

1 - 5 "tak":

Szanse na płynne posługiwanie się esperantem masz niewielkie, pozostała jednak możliwość

wykorzystania znajomości języka w korespondencji, do czytania prasy i książek wydawanych w tym języku. Ale nie rezygnuj! Przez wytrwale codzienne ćwiczenie żywej mowy, można przełamać psychologiczne bariery i wówczas - pewnego dnia - zaczniesz mówić. Generalnie: więcej optymizmu, wiary we własne siły, ale "chciej chcieć", bo samym optymizmem piekło wybrukowano, optymizm bez nauki nie ma praktycznego znaczenia.

#

Po tej psychozabawie, która - mamy nadzieję pomogła w wyciągnięciu właściwych wniosków odnośnie dalszej nauki, zapraszamy do przerobienia pozostałych 15 lekcji. Na tym etapie nauki można już korzystać z "Rozmówek esperanckich" A. Pettyna lub "Mini-rozmówek esperanckich" A. Pettyna i A. Wójcik.

A U T O R Z Y

Szanowni Państwo!

Witając ponownie chcielibyśmy zauważyć, że przerebił(a) już Pan(i) połowę podręcznika języka esperanto dla początkujących. Jeśli średnia otrzymanych do tej pory ocen wynosi od 4 do 5 (oceny dobre lub bardzo dobre), to znaczy, że jest Pan(i) na najlepszej drodze do opanowania języka i należy kontynuować naukę, aby możliwie szybko osiągnąć ten cel. Gorzej, jeśli otrzymuje Pan(i) oceny dostateczne. Cóż, wówczas powinno się więcej czasu poświęcić na dokładniejsze przerabianie materiału, więcej się uczyć na pamięć całych zdań i zwrotów, częściej powtarzać. I nie spieszyć się z przejściem do następnej lekcji, jeśli np. w tekstach kontrolnych popełnia Pan(i) jeszcze sporo błędów.

Oczywiście, oceny dobre czy bardzo dobre nie zwalniają z obowiązku systematycznej pracy, regularnej nauki i ciągłego powtarzania, które jest jednym z podstawowych warunków powodzenia.

Nasuwa się pytanie - jak powtarzać i utrwalać skutecznie materiał językowy? Wiele na ten temat powiedziano we wstępie do podręcznika (warto więc ponownie ten wstęp przeczytać!). Spróbujmy jednak zwrócić uwagę na niektóre istotne aspekty tego zagadnienia. Wielcy poligloci, którzy znali po 80÷100 a nawet 140 języków (jak Polak Andrzej Gawroński), znali na ogół czynnie, w mowie, nie więcej niż 20÷40 języków. Okazuje się, że i oni mieli trudności z opanowaniem umiejętności mówienia. Mówienie w obcym języku jest po prostu trudniejsze, niż np. rozumienie mowy czy rozumienie tekstów drukowanych. Znany współczesny poliglota-dziennikarz - Zygmunt Broniarek tak pisze na ten temat:

"Umysł ludzki - poza wyjątkami - jest leniwy. Dużo łatwiej słucho się niż czyta, czyta niż pisze, a już najłatwiej ogląda się - stąd potęga filmu, telewizji i komiksów. W nauce języka obcego - podobnie: łatwiej czytać i rozumieć niż pisać i mówić; łatwiej uczyć się słówek "z obcego na nasze" niż odwrotnie. Dlatego też w nauce

języka obcego powinna obowiązywać niezmiennie prosta metoda: jeśli chcesz nauczyć się czytać - czytaj; jeśli chcesz nauczyć się pisać - pisz; jeśli chcesz nauczyć się tłumaczyć - tłumacz; i jeśli chcesz nauczyć się mówić - mów!" (Z.Broniarek - Jak się nauczyłem sześciu języków", W-wa 1977 r.).

Oczywiście, nasuwa się pytanie, jak to zrobić, jeśli ktoś uczy się na kursie korespondencyjnym? Praktycznie uczestnik kursu jest przecież samoukiem. Kto więc sprawdzi, czy to, co mówi jest poprawne? Ba, do kogo mówić? Oczywiście, pewnym rozwiązaniem jest mówienie do siebie samego i odczytywanie tekstów na głos. W oparciu o przerobiony materiał językowy można wygłaszać monologi, opowiadać coś łącząc po kilka zdań w większe całości, odtwarzać jakieś wymyślane rozmowy z wymyślnymi rozmówcami. I to ma swoje znaczenie! To również pomaga w opanowaniu żywej mowy! Ale takie ciągłe mówienie "w pojedynkę" takie "paplanie", może po pewnym czasie znudzić się nawet najbardziej wytrwałym uczniom. I co wówczas? Warto wówczas pomyśleć o znalezieniu sobie partnera (lub partnerki!), który miałby ochotę wraz z nami uczestniczyć w kursie korespondencyjnym i wspólnie z nami doskonalić umiejętność mówienia w jęz. esperanto (której podstawą musi być początkowo materiał z podręcznika). Jeśli się nam to uda i będziemy wytrwali, na wyniki nie przyjdzie nam długo czekać. Gorzej, jeśli takiego partnera nie znajdziemy. Ale wówczas możemy się jeszcze zabawić w nauczyciela esperanta udzielającego prywatnych lekcji. Przerobiliśmy już cały I semestr i możemy, kontynuując oczywiście własną naukę na kursie, pomóc komuś, kto pod naszą opieką dopiero rozpocznie naukę. Tylko musimy się dobrze starać i szybko się uczyć samemu, aby nasz uczeń nie przegonił nas. Konwersacja z początkującym uczniem - potwierdzają to wszyscy, którym zaproponowaliśmy tę formę nauki - zdecydowanie przyspiesza czynne opanowanie esperanta.

Pamiętajmy więc o możliwie częstym mówieniu, o wykonywaniu wszystkich ćwiczeń "na głos", gdyż ośmiela to ucznia, wyzwala z kompleksów i przygotowuje do autentycznych rozmów z cudzoziemcami. Życzymy powodzenia w dalszej nauce!

A U T O R Z Y

LA DEKSESA LECIONO (16)

1. KION VI DEZIRAS, SINJORINO?

a) - Kion vi deziras, sinjorino?

- Mi petas kilogramon da rizo (faruno).
- Mi petas kilogramon da sukero (salo).
- Mi petas kilogramon da butero (margarino).
- Mi petas kilogramon da fromaĝo (kazeo).

- Kion vi deziras, sinjoro?

- Mi petas du kilogramojn da salo.
- Mi petas tri kilogramojn da faruno.
- Mi petas kvar kilogramojn da kolbaso.
- Mi petas kvin kilogramojn da sukero.

b) - Kion vi deziras, fraŭlino?

- Mi petas duonkilogramon da persikoj (merizoj).
- Mi petas duonkilogramon da oranĝoj (citronoj, bananoj).
- Mi petas duonkilogramon da pomoj (piroj, ĉerizoj).
- Mi petas duonkilogramon da riboj (nigraj riboj, grosoj).

- Kion vi deziras, fraŭlino?

- Mi petas kvaronkilogramon da margarino.
- Mi petas kvaronkilogramon da ŝinko.
- Mi petas kvaronkilogramon da ĉeriza (persika) marmelado.

c) Maria: Bonan tagon, sinjorino!

Vendisto: Bonan tagon, fraŭlino! Kion vi deziras?

Maria:

Mi petas 10 dekagramojn da ŝinko, 20 dekagramojn da fromaĝo kaj du kilogramojn da torta faruno.

Vendisto:

Ĉu tio estas ĉio?

Maria:

Ne! Mi ankoraŭ petas 5 malgrandajn bulkojn, 2 francajn bulkojn kaj 2 panbulojn.

ĉ) Henriko:

Bonan tagon!

Vendistino:

Bonan tagon! Kion vi deziras, sinjoro?

Henriko:

Mi petas botelon da tomata suko, duonlitron da lakto, du kilogramojn da faruno, kvaronkilogramon da margarino.

Vendistino:

Ĉu tio estas ĉio?

Henriko:

Ne! Mi ankoraŭ petas skatolon da cigaredoj kaj du skatolojn da alumetoj.

Vendistino:

Jen estas la cigaredoj kaj la alumetoj.

Henriko:

Mi dankas!

O b j a ŝ n i e n i a

da

(patrz gram. "przyimek DA")

Mi petas duonkilogramon...

Proszę pół kilograma... (patrz gramatyka "przedrostek DUON-")

Mi petas kvaronkilogramon...

Proszę ćwierć kilograma... (patrz gram. "przedrostek KVARON-")

Ĉu tio estas ĉio?

Czy to wszystko? (dosł. Czy to jest wszystko?)

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Proszę kilogram mąki. b) Proszę kilogram margaryny. c) Proszę pół kilograma szynki. ĉ) Proszę ćwierć kilograma wiśniowej marmelady.

2. EN VENDEJO

- a) Tadeo: Bonan tagon, Roberto!
Roberto: Bonan tagon, Tadeo! Kion vi iras?
Tadeo: Mi iras al vendejo. Kaj vi?
Roberto: Mi ankaŭ iras al vendejo.
Tadeo: Do ni povas iri kune, ĉu ne?
- b) Tadeo, Roberto: Bonan tagon! Bonan tagon, sinjoro!
Vendisto: Kion vi deziras, knaboj?
Roberto: Mi petas kilogramon da sukero, kilogramon da faruno, duonkilogramon da citronoj kaj kvaronkilogramon da margarino.
Vendisto: Kaj kion vi deziras?
Tadeo: Mi petas litron da lakto, du kilogramojn da terpomoj, kvaronkilogramon da citronoj kaj kvaronkilogramon da oranĝoj.

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy życzysz sobie pół kilograma cytryn? b) Czy życzysz sobie ćwierć kilograma pomarańczy? c) Czy on życzy sobie kilogram ziemniaków? ĉ) Czy ona życzy sobie dwa kilogramy mąki? d) Czy one życzą sobie pół kilograma masła?

3. EN KAFEJO.

- Halina: Kion vi deziras trinki?
Kristina: Kafon.
Halina: Mi preferas teon. Sinjorino!
Kelnerino: Bonan tagon! Kion vi deziras, sinjorinoj?
Halina: Ni petas tason da kafo kaj glason da teo.
Kristina: Kaj botelon da minerala akvo.
Kelnerino: Ĉu tio estas ĉio?
Halina: Jes, tio estas ĉio.

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Proszę filiżankę kawy i szklanę mleka. b) Proszę szklanę herbaty. c) Wolę wodę mineralną. ĉ) Wolę sok.

4. KION VI FARUS, SE VI HAVUS MULTE DA MONO?

- a) - Kion vi farus, se vi havus multe da mono?
- Mi aĉetus aŭtomobilon (skoteron).
 - Mi aĉetus stereofonian magnetofonon (gramofonon).
 - Mi forveturus al Parizo.
 - Mi forveturus al Londono.
- Kion vi farus, se vi havus multe da kuraĝo?
- Kion vi farus, se vi havus multe da pacienco?
- Kion vi farus, se vi havus multe da tempo?
- Mi ne scias, kion mi farus.
- b) - Kion vi aĉetus, se vi havus multe da mono?
- Se mi havus multe da mono, mi aĉetus kasetan magnetofonon (stereofonian gramofonon).

- Kion vi aĉetus, se vi havus multe da mono?
- Se mi havus multe da mono, mi aĉetus helikopteron.
- Kion vi aĉetus, se vi havus multe da mono?
- Se mi havus multe da mono, mi aĉetus porteblan televidilon.
- c) - Kien vi forveturus, se vi havus multe da mono?
- Se mi havus multe da mono, mi forveturus al Afriko.
- Kien vi forveturus, se vi havus multe da tempo?
- Se mi havus multe da tempo mi forveturus al mia avo en Krakovo.

ĉ) Eŭgeno: Ĉu vi povus iri kun mi al vendejo?

Tadeo: Jes, kompreneble! Kion vi volus aĉeti?

Eŭgeno: Mi volus aĉeti krajonon.

Tadeo: Krajonon?

Eŭgeno: Ho, ne. Mi volus aĉeti globkrajonon.

Tadeo: Kion vi volus aĉeti, se vi havus multe da mono?

Eŭgeno: Se mi havus multe da mono, mi aĉetus skoteron. Kaj vi?

Tadeo: Se mi havus multe da mono, mi ne aĉetus skoteron, sed mi forveturus al Nov-Zelando. Nu, jes, sed bedaŭrinde mi havas malmulte da mono.

O b j a ŝ n i e n i a

Kion vi farus...?

Co zrobiłbyś (uczyniłbyś)...?(patrz gram. "tryb warunkowy")

Jes kompreneble!

multe da mono

Nov-Zelando

Tak, oczywiście!

dużo pieniędzy

Nowa Zelandia

Mi havas multe da tempo. =

= Mi havas multan tempon.

Mi havas multe da mono. =

= Mi havas multan monon.

W z ó r l:

Kion vi farus, se vi havus multe da mono?

P r z y k ł a d y:

Kion vi farus, se vi havus multe da mono?

Co zrobiłbyś, gdybyś miał dużo pieniędzy?

Kion vi farus, se vi havus multe da tempo?

Co zrobiłbyś, gdybyś miał dużo czasu?

Kion vi farus, se vi havus multe da pacienco?

Co zrobiłbyś, gdybyś miał dużo cierpliwości?

Kion vi farus, se vi havus multe da kuraĝo?

Co zrobiłbyś, gdybyś miał dużo odwagi?

T E S T - Ĉ

Wyraż to w języku esperanto: a) Co zrobiłbyś, gdybyś miał dużo pieniędzy? Kupiłbym stereofoniczny magnetofon. b) Co zrobiłbyś, gdybyś miał dużo czasu? Wyjechałbym do Afryki. c) Co zrobiłbyś, gdybyś miał dużo odwagi? Nie wiem. ĉ) Co kupiłbyś, gdybyś miał dużo pieniędzy? Kupiłbym przenośny telewizor.

5. PROVERBOJ.

Kiom da mono, tiom da amikoj.
Kio mia, tio bona.
Kiu volas, tiu povas.
Kiu demandas, tiu ne eraras.

6. SPRITAĴOJ.

- a) En malgranda restoracio kelnero venas al la gastoj.

Kelnero: Bonan tagon, sinjoroj!
Sinjoroj X, Y: Bonan tagon! Bonan tagon!
Kelnero: Kion vi deziras, sinjoroj?
Sinjoro X: Mi petas ovaĵon.
Kelnero: Kaj kion vi deziras, sinjoro?
Sinjoro Y: Mi ankaŭ petas ovaĵon, sed el freŝaj ovoj!
Kelnero: Jes, kompreneble!

La kelnero iras al la kuirejo kaj diras:
- Mi petas du ovaĵojn, unu el freŝaj ovoj!

- b) Patrino: Staĉjo!... Staĉjo!... Staĉjo, kial vi ne venas, kiam mi vokas vin?

Staĉjo: Mi ludas kun Peĉjo...

Patrino: ... sed kiam mi vokas vin, vi tuj devas veni al mi!

Staĉjo: Pravo, sed en la ludo Peĉjo estas gasto en restoracio kaj mi estas kelnero!

O b j a ŝ n i e n i a

el freŝaj ovoj

ze świeżych jajek

freŝa

świeży

el

Kial vi ne venas, kiam
mi vokas vin?

... vi tuj devas veni
al mi!

z (kogo, czego)

Dlaczego nie przycho-
dzisz, kiedy wołam Cię?

... natychmiast musisz
przyjść do mnie!

7. ENIGMOJ.

- a) Kio havas kvindek kapojn kaj ne scipovas
pensi?
b) Al kiu demando vi ne povas respondi
"Jes!"?

(Rozwiązanie zagadek znajduje się na koń-
cu lekcji)

S ł o w n i c z e k

alumeto - zapalka

bulko - bułka

cigaredo - papieros

ĉerizo - wiśnia (owoc)

dekagramo - dekagram

duonkilogramo - pół
kilograma

el - z (kogo, czego)

faruno - mąka

freŝa - świeży

glaso - szklanka

groso - agrest (owoc)

kapo - głowa

kilogramo - kilogram

kuraĝo - odwaga, śmia-
łość

litro - liter

marmelado - marmelada

minerala - mineralny

multe - dużo

banano - banan

botelo - butelka

citrono - cytryna

da - patrz gram. "przy-
imek DA"

duonlitro - pół litra

erari - błędzić,
mylić się

fumi - dymić, palić
papierosa

helikoptero - helikop-
ter

krajono - ołówek

kvaronkilogramo - ćwierć
kilograma

merizo - czereśnia
(owoc)

mono - pieniądź, pie-
niądze

orango - pomarańcza

panbulo - bochenek
chleba

salo - sól

porteblo - przenośny

skatolo - pudełko

tiom - tyle

pacienco - cierpliwość

pensi - myśleć

persiko - brzoskwinia

se - jeśli, jeżeli

ribo - porzeczka

suko - sok

voki - wołać

voli - chcieć

GRAMATYKA

Przyimek DA

Przyimek da używany jest w miejsce przyimka de po pojęciach oznaczających ilość:

(unu) kilogramo da (jeden) kilogram mąki
faruno.

(unu) litro da lakto (jeden) litr mleka

skatolo da cigaredoj pudełko papierosów

skatolo da bombonoj pudełko cukierków

botelo da suko butelka soku

botelo da minerala akvo butelka wody mineralnej

Przyimek de po pojęciach oznaczających ilość służy do wskazania przeznaczenia pojemnika, naczynia itp., np.:

botelo de lakto butelka na mleko, bu-
telka po mleku (pusta)

skatolo de alumetoj pudełko do zapalek
(puste), pudełko po
zapalkach

Tryb warunkowy

Tryb warunkowy charakteryzuje się końcówką -us:

Liczba pojedyncza

mi <u>forveturus</u>	wyjechałbym
vi <u>forveturus</u>	wyjechałbyś
li <u>forveturus</u>	on wyjechałby
ŝi <u>forveturus</u>	ona wyjechałaby

Liczba mnoga

ni <u>forveturus</u>	wyjechalibyśmy
vi <u>forveturus</u>	wyjechalibyście
ili <u>forveturus</u>	oni wyjechaliby, one wyjechałyby

Przedrostek DUON-

Liczebnik duono (połowa, jedna druga) występuje w funkcji przedrostka, np.:

kilogramo	- kilogram
<u>duon</u> kilogramo	- pół kilograma
litro	- litr
<u>duon</u> litro	- pół litra

Przedrostek KVARON-

Liczebnik kvarono (ćwiartka, jedna czwarta) występuje w funkcji przedrostka, np.:

kilogramo	- kilogram
<u>kvaron</u> kilogramo	- ćwierć kilograma, jedna czwarta kilograma
litro	- litr
<u>kvaron</u> litro	- jedna czwarta litra, ćwierć litra

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Mi petas kilogramon da faruno. b) Mi petas kilogramon da margarino. c) Mi petas duonkilogramon da ŝinko. ĉ) Mi petas kvaronkilogramon da ĉeriza marmelado.

TEST-B:

a) Ĉu vi deziras duonkilogramon da citronoj?
b) Ĉu vi deziras kvaronkilogramon da oranĝoj?
c) Ĉu li deziras kilogramon da terpomoj? ĉ) Ĉu ŝi deziras du kilogramojn da faruno? d) Ĉu ili deziras duonkilogramon da butero?

TEST-C:

a) Mi petas tason da kafo kaj glason da lakto.
b) Mi petas glason da teo. c) Mi preferas mineralan akvon. ĉ) Mi preferas sukon.

TEST-Ĉ:

a) Kion vi farus, se vi havus multe da mono? Mi aĉetus stereofonian magnetofonon. b) Kion vi farus, se vi havus multe da tempo? Mi forveturus al Afriko. c) Kion vi farus, se vi havus multe da kuraĝo? Mi ne scias. ĉ) Kion vi aĉetus se vi havus multe da mono? Mi aĉetus porteblan televidilon.

PRACA KONTROLNA NR 16

I. Odpowiedz na pytania:

1. Kion vi farus, se vi havus multe da tempo? 2. Kion vi farus, se vi havus multe da mono? 3. Kion vi farus, se vi havus multe da kuraĝo? 4. Kion vi farus, se vi havus multe da pacienco? 5. Kion vi aĉetus, se vi havus multe da mono? 6. Kion vi aĉetus por via frato (fratino), se vi

havas multe da mono? 7. Kien vi forvetu-
rus, se vi havas multe da tempo? 8. Kien
vi forveturus, se vi havas multe da mono?

II. Odpowiedz przecząco:

1. Ĉu vi havas multe da tempo? 2. Ĉu vi
havas multe da kuraĝo? 3. Ĉu vi havas mul-
te da pacienco? 4. Ĉu vi havas multe da
mono? 5. Ĉu via frato havas multe da kura-
ĝo? 6. Ĉu via instruisto havas multe da
pacienco por vi?

III. Przetłumacz na język polski i wyjaśnij
opisowo różnicę między DA-DE:

1. Sur la tablo troviĝas skatolo da ciga-
redoj. Sur la tablo troviĝas skatolo de
cigaredoj. 2. Ĉu vi povas doni al mi glason
da teo? Ĉu vi povas doni al mi glason
de teo? 3. Kie estas botelo da lakto?
Kie estas botelo de lakto?

IV. Utwórz zdania wykorzystując elementy poda-
ne w nawiasach:

1. Mi volus aĉeti...
(skatolon da alumetoj, kilogramon da
citronoj, porteblan televidilon)
2. Mia frato volus trinki...
(tason da kafo, glason da teo, glason
da lakto)
3. Ĉu vi volus trinki...?
(botelon da oranĝado, botelon da mine-
rala akvo)
4. Kial li ne deziras aĉeti...?
(botelon da lakto, botelon da tomata
suko)

V. Zamień na pytania:

Mi petas du kilogramojn da faruno. 2. Mi petas tri kilogramojn da sukero. 3. Teresa deziras aĉeti duonkilogramon da margarino. 4. Irena deziras aĉeti kvaronkilogramon da salo.

Rozwiązania zagadek:

- a) skatolo da alumetoj,
- b) Ĉu vi dormas?

LA DEKSEPA LEClONO (17)

1. KIOM ESTAS UNU PLUS UNU?

- a) - Kiom estas unu plus unu? ($1 + 1 = ?$)
- Unu plus unu estas du. ($1 + 1 = 2$)
- Kiom estas du plus du? ($2 + 2 = ?$)
- Du plus du estas kvar ($2 + 2 = 4$)
- Kiom estas kvin plus ok? ($5 + 8 = ?$)
- Kvin plus ok estas dek tri
($5 + 8 = 13$)
- b) - Kiom estas kvin minus du? ($5 - 2 = ?$)
- Kvin minus du estas tri ($5 - 2 = 3$)
- Kiom estas dek ses minus kvin?
($16 - 5 = ?$)
- Dek ses minus kvin estas dek unu
($16 - 5 = 11$)
- c) - Kiom estas duoble du? ($2 \times 2 = ?$)
- Duoble du estas kvar ($2 \times 2 = 4$)
- Kiom estas trioble kvar? ($3 \times 4 = ?$)
- Trioble kvar estas dek du
($3 \times 4 = 12$)
- ĉ) - Kiom estas ok dividite per du?
($8 : 2 = ?$)
- Ok dividite per du estas kvar
($8 : 2 = 4$)
- Kiom estas naŭ dividite per tri?
($9 : 3 = ?$)
- Naŭ dividite per tri estas tri
($9 : 3 = 3$)

O b j a ś n i e n i a

Kiom estas...?

Ile jest...?

plus

plus

minus

minus

oble

razy (patrz gramatyka
"przyrostek -OBL")

dividite per

podzielone przez

Uwaga! Zamiast czasownika "esti" używa się często czasownika "fari", który w tym kontekście znaczy "czyni":

Du plus du faras kvar.

Dwa plus dwa czyni cztery.

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Ile jest dwa plus trzy? Dwa plus trzy jest pięć. b) Ile jest osiem minus trzy? Osiem minus trzy jest pięć. c) Ile jest trzy razy cztery? Trzy razy cztery jest dwanaście. ĉ) Ile jest dwadzieścia dzielone przez cztery? Dwadzieścia dzielone przez cztery jest pięć.

2. KIOM ESTAS DUONO PLUS DUONO?

a) - Kiom estas duono plus duono?

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = ?$$

- Duono plus duono estas unu

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$$

- Kiom estas kvarono plus kvarono?

- Kvarono plus kvarono estas duono.

- Kiom estas duono plus kvarono?

- Duono plus kvarono estas tri kvaronoj

- Kiom estas unu kvarono plus tri kvaronoj?
- Unu kvarono plus tri kvaronoj estas unu.
- b) - Kiom estas du kvinonoj plus unu kvinono?
- Du kvinonoj plus unu kvinono estas tri kvinonoj
- Kiom estas kvar kvinonoj minus tri kvinonoj?
- Kvar kvinonoj minus tri kvinonoj estas unu kvinono
- Kiom estas tri sesonoj minus unu sesono?
- Tri sesonoj minus unu sesono estas du sesonoj. Du sesonoj estas unu triono.

O b j a ś n i e n i a

duono

jedna druga, połowa.
(patrz gramatyka:
"przyrostek -ON")

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Ile jest jedna trzecia plus jedna trzecia? Jedna trzecia plus jedna trzecia jest (są) dwie trzecie. b) Ile jest dwie siódme plus trzy siódme? Dwie siódme plus trzy siódme jest (są) pięć siódmych.

3. LECIONO DE MATEMATIKO.

Instruisto: Karlo, kiom estas du plus kvar?

Karlo: Du plus kvar estas ses.

Instruisto: Bone. Kaj kiom estas dek minus naŭ?

Karlo: Dek minus naŭ estas unu.
Instruisto: Tre bone. Mi dankas! Patro, kiom estas duoble du?
Petro: Duoble du?
Instruisto: Tre bone. Mi dankas! Petro, kiom estas duoble du?
Petro: Duoble du?
Instruisto: Jes. Kiom estas duoble du? Mi ripe-
 tas: kiom estas duoble du?
Petro: Duoble du estas kvin.
Instruisto: Malbone! Johano, kiom estas duoble du?
Johano: Duoble du estas kvar.
Instruisto: Bone. Stefano, kiom estas dek du dividite per tri?
Stefano: Dek du dividite per tri estas kvar.
Instruisto: Tre bone.

4. MI VOLUS FARIĜI MATEMATIKISTO.

Stefano estas en la oka klaso de la elementa lernejo. Hodiaŭ dum la leciono la instruisto parolas pri profesioj.

La instruisto: Tadeo, kio vi volus fariĝi?
Tadeo: Mi volus fariĝi aviadisto.
La instruisto: Ĉu vi estas sufiĉe kuraĝa por tio?
Tadeo: Jes, mi estas tre kuraĝa.
La instruisto: Kaj vi, Teresa? Kio vi volus fariĝi?
Teresa: Mi volus fariĝi flegistino.
La instruisto: Halinjo, ĉu vi ankaŭ volus fariĝi flegistino?
Halina: Ne, mi ne volus fariĝi flegistino. Mi volus fariĝi instruistino. La profesio de instruistino tre plaĉas al mi. Mi volus instrui en lernejo.

La instruisto: Bone. Kaj vi, Roberto?
Roberto: Mi volus fariĝi kosmonaŭto.
La instruisto: La profesio de kosmonaŭto estas nur por la kuraĝaj!
Roberto: Mi havas multe da kuraĝo kaj multe da pacienco. Mi volus lerni en lernejo por kosmonaŭtoj
La instruisto: Nu, bone. Kaj kio vi volus fariĝi, Stefano?
Stefano: Mi volus fariĝi matematikisto.
La instruisto: Matematikisto? Kaj ĉu vi scipovas bone kalkuli?
Stefano: Jes, mi scipovas bone kalkuli.
La instruisto: Do, diru al mi, kiom estas sepoble sep?
Stefano: Sepoble sep estas kvardek sep.
La instruisto: Sepoble sep estas kvardek naŭ!
 Nu, Stefano, vi bedaŭrinde ne estas sufiĉe talenta por matematiko! Fariĝu gitaristo! Vi tiel bele ludas gitaron!

O b j a ŝ n i e n i a

<u>fariĝi matematikisto</u>	zostać matematykiem (dosł. stać się matema- tykiem), patrz gram. "przyrostek -IST"
<u>Kio vi volus fariĝi?</u>	Czym chciałbyś zostać?
<u>sufiĉe kapabla</u>	dostatecznie zdolny, wystarczająco zdolny
<u>talenta por matematiko</u>	utalentowany do mate- matyki

W z ó r 1:

Mi volus fariĝi kosmonaŭto.

P r z y k ł a d y:

Mi volus fariĝi kosmonaŭto.
Chciałbym zostać kosmonautą.

Mi volus fariĝi gitaristo.
Chciałbym zostać gitarzystą.

Mi volus fariĝi flegistino.
Chciałabym zostać pielęgniarką.

Mi volus fariĝi kuracisto.
Chciałbym zostać lekarzem.

T E S T - C

Wyraź to w języku esperanto: a) Czym chciałbyś zostać? Chciałbym zostać piosenkarzem. b) Czym chciałby zostać Robert? On chciałby zostać nauczycielem. c) Czym chciałaby zostać Ewa? Ona chciałaby zostać pielęgniarką. ĉ) Czy masz dość odwagi aby zostać kosmonautą? Tak, mam dość (wystarczająco) odwagi. d) Czy masz dość cierpliwości, aby zostać nauczycielem? Tak, mam dość (wystarczająco) cierpliwości.

5. MATEMATIKAJ TASKOJ.

- a) Skribu ses unuojn (jedynek) en vico. La ses unuoj sume faru dek kvin.
- b) La ses unuojn skribu en alia vico, sume ili faru 24.
- c) Aranĝu (ułoż) la nombrojn 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 kaj 9. Sume ili faru cent.
- ĉ) Aranĝu kvar okojn (ósemki). Sume ili faru unu.
- d) Aranĝu kvar kvinojn (piątki) en unu linio. Sume ili faru cent.

(Rozwiązanie zadań matematycznych na końcu lekcji.)

S ł o w n i c z e k

<u>aranĝi</u> - urządzić, zorganizować; tu: ułożyć	<u>aviado</u> - lotnictwo
<u>fariĝi</u> - zostać, stać się	<u>cifero</u> - cyfra
<u>gitaristo</u> - gitarzysta	<u>divide per</u> - podzie- lone przez
<u>kalkuli</u> - liczyć	<u>flegi</u> - pielęgnować
<u>kanzonisto</u> - piosen- karz	<u>instrui</u> - uczyć (kogoś) nauczać
<u>linio</u> - linia	<u>kapabla</u> - zdolny
<u>nombro</u> - liczba	<u>kuraci</u> - leczyć
<u>plus</u> - plus	<u>minus</u> - minus
<u>ripeti</u> - powtórzyć	<u>nur</u> - tylko
<u>sume</u> - w sumie	<u>profesio</u> - zawód
<u>talenta</u> - utalentowany	<u>sufiĉe</u> - wystarczająco, dostatecznie
<u>tiel</u> tak, w ten sposób	<u>tasko</u> - zadanie
<u>vico</u> - szereg, rząd	<u>unu</u> - jedynka, jednostka

G R A M A T Y K A

Przyrostek -OBL

Przyrostek -obl służy do tworzenia liczebników mnożnych:

<u>du</u> dwa	<u>duobla</u>	podwójny,
	<u>duoble</u>	podwójnie
<u>tri</u> trzy	<u>triobla</u>	potrójny,
	<u>trioble</u>	potrójnie
<u>kvar</u> cztery	<u>kvarobla</u>	poczworny,
	<u>kvaroble</u>	poczwórnienie

Przyrostek -ON

Przyrostek -on służy do tworzenia liczebników ułamkowych:

<u>du</u> dwa	<u>duono</u>	- połowa, jedna druga
<u>tri</u> trzy	<u>triono</u>	- jedna trzecia

kvar cztery kvarono - jedna czwarta
kvin pięć kvinono - jedna piąta

A oto kilka innych ułamków:

du <u>triono</u> j	dwie trzecie
du <u>kvinono</u> j	dwie piąte
tri <u>sepono</u> j	trzy siódme
tri dek- <u>unuono</u> j	trzy jedenaste

Cztery działania podstawowe

adicio - dodawanie

$1 + 2 = 3$ unu plus du estas (faras) tri
 $3 + 4 = 7$ tri plus kvar estas (faras) sep

Uwaga! "Adicii" znaczy dodawać, np.:
- Adiciu du al du! (Dodaj dwa do dwóch!)
- Du plus du estas kvar.

subtraho - odejmowanie

$5 - 3 = 2$ kvin minus tri estas (faras) du
 $9 - 7 = 2$ naŭ minus sep estas (faras) du

Uwaga! "Subtrahi" znaczy odejmować, np.:
- Subtrahu tri de kvar! (Odejmij trzy od czterech!)
- Kvar minus tri estas unu.

multipliko - mnożenie

$3 \times 3 = 9$ trioble tri estas (faras) naŭ
 $5 \times 5 = 25$ kvinoble kvin estas (faras) dudek kvin

Uwaga! "Multipliki" znaczy mnożyć, np.:
- Multipliku duoble du! (Pomnóż dwa przez dwa!)
- Duoble du estas kvar.

Słowo oble (razy) może występować także osobno np.:

- Tri oble tri estas naŭ.

divido - dzielenie

8 : 2 = 4 ok dividite per du estas (faras)
kvar

6 : 3 = 2 ses dividite per tri estas (faras)
du

Uwaga! "Dividi" znaczy dzielić, np.:

- Dividu naŭ per tri! (Podziel dziewięć przez trzy!)

- Naŭ dividite per tri estas tri.

Czasowniki wymienione w uwagach mają swoje synonimy, np.:

adicii = aldoni,

subtrahi = depreni,

multipliki = multoblighi.

Przyrostek -IST

Przyrostek -ist oznacza nazwę zawodu lub czynności wykonywanej z upodobania, zwyczajowo oraz nazwę zwolennika ideologii, idei, kierunku umysłowego itp., np.:

dento - ząb

dentisto - dentysta

labori - pracować

laboristo - robotnik

ofici - urzędować

oficisto - urzędnik

sporto - sport

sportisto - sportowiec

Marks - Marks

marksisto - marksista

Esperanto - esperanto

esperantisto - esperantysta

Oczywiście rodzaj żeński nazw zawodów tworzy się przez dodanie przyrostka -in, np.:

oficisto - urzędnik	oficist <u>ino</u> - urzędni- czka
esperantisto - espe- rantysta	esperantist <u>ino</u> - espe- rantystka

Liczebniki rzeczownikowe

Liczebniki rzeczownikowe tworzy się przez dodanie końcówki rzeczownikowej -o do liczebnika głównego, np.:

unu + o = unuo jedyńka (także: jednostka)

du + o = duo dwójka

tri + o = trio trójka

Liczebniki rzeczownikowe odmieniają się podobnie jak rzeczowniki przyjmując w miarę potrzeby końcówkę biernika, np.:

Ŝi havas trion da infanoj
Ona ma trójkę dzieci.

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Kiom estas du plus tri? Du plus tri? Du plus tri estas kvin. b) Kiom estas ok minus tri? Ok minus tri estas kvin. c) Kiom estas tri oble kvar? Tri oble kvar estas dek du. ĉ) Kiom estas dudek dividite per kvar? Dudek dividite per kvar estas kvin.

TEST-B:

a) Kiom estas triono plus triono? Triono plus triono estas du trionoj. b) Kiom estas du seponoj plus tri seponoj? Du seponoj plus tri seponoj estas kvin seponoj.

TEST-C:

a) Kio vi volus fariĝi? Mi volus fariĝi kanzonisto. b) Kio volus fariĝi Roberto? Li volus fariĝi instruisto. c) Kio volus fariĝi Eva? Ŝi volus fariĝi flegistino. ĉ) Ĉu vi havas sufiĉe da kuraĝo, por fariĝi kosmonaŭto? Jes, mi havas sufiĉe da kuraĝo. d) Ĉu vi havas sufiĉe da pacienco, por fariĝi instruisto? Jes, mi havas sufiĉe da pacienco.

PRACA KONTROLNA NR 17

I. Napisz słowami:

a) $4 + 4 = 8$, b) $3 + 6 = 12$,
ĉ) $10 + 11 = 21$, d) $22 + 22 = 44$, e) $7 - 3 = 4$, f) $10 - 3 = 7$, g) $22 - 10 = 12$,
ĝ) $44 - 20 = 24$, h) $5 \times 5 = 25$, ĥ) $6 \times 6 = 36$, i) $7 \times 7 = 49$, j) $10 \times 10 = 100$,
ĵ) $10 : 5 = 2$, k) $15 : 5 = 3$, l) $20 : 5 = 4$, m) $77 : 7 = 11$

II. Napisz cyframi:

a) kvinono plus kvinono estas du kvinonoj,
b) du kvinonoj plus du kvinonoj estas kvar kvinonoj, c) du seponoj plus tri seponoj estas kvin seponoj, ĉ) okono plus tri okonoj estas kvar okonoj, kvar okonoj estas du kvaronoj, du kvaronoj estas duono, d) sep okonoj minus du okonoj estas kvin okonoj, e) ok okonoj minus kvar okonoj estas kvar okonoj; kvar okonoj estas du kvaronoj, du kvaronoj estas duono;

III. Napisz cyframi:

a) du oble du estas kvar, b) ses oble ses estas tridek ses, c) ok oble ok estas sesdek kvar, ĉ) tridek dividite per tri

estas dek, d) tridek du dividite per ok
estas kvar, e) dudek dividite per kvin
estas kvar

IV. Odpowiedz na pytania:

1. Ĉu vi volus fariĝi aviadisto (aviadistino)?
2. Ĉu vi volus fariĝi kosmonaŭto (kosmonaŭtino)?
3. Kio vi volus fariĝi?
4. Ĉu via kolego (kolegino) volus fariĝi instruisto (instruistino)?
5. Ĉu vi estas sufiĉe kuraĝa por fariĝi kosmonaŭto (kosmonaŭtino)?
6. Ĉu vi estas sufiĉe talenta por fariĝi matematikisto (matematikistino)?

Rozwiązanie zadań MATEMATIKAJ TASKOJ:

a) $1 + 1 + 1 + 1 + 11 = 15,$

b) $1 + 1 + 11 + 11 = 24,$

c) $1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + (8 \times 9) = 100,$

ĉ) $\frac{8}{8} \times \frac{8}{8} = 1,$

d) $(5 + 5) \times (5 + 5) = 100$

LA DEKOKA LEClONO (18)

1. KIEN VI INTENCAS FORVETURI EN JANUARO?

- a) - Kien vi intencas forveturi en januaro?
- Mi intencas forveturi al Budapeŝto.
- Mi intencas forveturi al Parizo.
- b) - Kien vi intencas forveturi en februaro?
- Kien vi intencas forveturi en marto?
- Kien vi intencas forveturi en aprilo?
- Kien vi intencas forveturi en majo?
- Kien vi intencas forveturi en junio?
- Mi intencas forveturi al Zakopane.
- Mi intencas forveturi al Prago.
- c) - En kiu monato vi planas ferii?
- Mi planas ferii en julio.
- Mi planas ferii en aŭgusto.
- Mi planas ferii en septembro.
- ĉ) - Ĉu vi intencas libertempi en oktobro?
- Jes, mi intencas libertempi en oktobro.
- Ĉu vi intencas libertempi en novembro?
- Jes, mi intencas libertempi en novembro.
- Ĉu vi intencas libertempi en decembro?
- Jes, mi intencas libertempi en decembro.

- d) Barbara: Kiam vi intencas libertempi?
Danuta: Mi planas libertempi en la komenco de aŭgusto. Kaj vi?
Barbara: Mi planas libertempi en la fino de septembro.
Danuta: Kaj en kiu monato planas libertempi viaj gepatroj?
Barbara: Miaj gepatroj? Ili planas libertempi en la mezo de majo.

Danuta: En la mezo de majo?

Barbara: Jes, en la mezo de majo. Ili
intencas forveturi al Zakopane.

e) Roberto: Ĉu vi planas libertempi somere
aŭ vintre?

Nikolao: Mi planas libertempi aŭtune.

Roberto: Aŭtune?

Nikolao: Jes, aŭtune. Mi intencas forve-
turi al Zakopane. Aŭtune estas
tie tre bele.

Roberto: Miaj gepatroj ankaŭ ŝatas
libertempi en Zakopane, sed ili
ĉiam libertempas printempe.

Nikolao: En Zakopane estas tre bele en
ĉiu sezono de la jaro.

O b j a ŝ n i e n i a

En kiu monato...?

W którym miesiącu...?

libertempi

spędzać urlop

libertempo

urlop, wczasy

Uwaga! "ferioj" znaczy ferie, wakacje. Słowo
"ferio" w liczbie pojedynczej znaczy
dzień wolny od nauki (pracy), np.:
Hodiaŭ ni havas ferion.

Dzisiaj mamy dzień wolny od nauki (pra-
cy). Potocznie: Dzisiaj mamy wolne.

Uwaga! Używa się również "feriado" (wczasy),
ale użycie w tym znaczeniu "ferio"
jest błędem, gdyż "ferio" to jeden
dzień wolny (od pracy, nauki)!

en la komenco

na początku (dosł.
w początku)

komenco

początek

en la fino

na końcu (dosł.
w końcu)

fino

koniec

en la mezo

w środku

mezo

środek

Uwaga! Zamiast "en la mezo" można powiedzieć
"meze de", np.:
meze de la vintro (w środku zimy)
= en la mezo de la vintro.

Podobnie:

komence de (= en la komenco de),
fine de (= en la fino de).

somere (= en la somero) w lecie

aŭtune (= en la aŭtuno) jesienią

vintre (= en la vintro) zimą

printempe (= en la
printempo) wiosną

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Dokąd zamierzasz wyjechać w kwietniu? Do Budapesztu.
b) Dokąd zamierzasz wyjechać w czerwcu? Do Zakopanego. c) Gdzie zamierzasz spędzić urlop? W Paryżu. ĉ) Gdzie zamierzasz spędzić ferie? W Gdańsku.

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) W którym miesiącu planujesz spędzić urlop? W sierpniu.
b) W którym miesiącu planujesz spędzić ferie? W lipcu. c) Czy planujesz wyjazd (dosł. wyjechać) do Krakowa jesienią, czy zimą? ĉ) Czy

planujesz wyjazd (dość. wyjechać) do Budapesztu wiosną, czy latem? d) Czy twoi rodzice planują wyjazd do Zakopanego na początku grudnia, czy w końcu grudnia? Oni planują wyjazd w połowie grudnia.

2. ĈU SINJORO RADEK ESTAS POLO?

- a) - Ĉu sinjoro Radek estas polo?
- Ĉu sinjorino Radek estas polino?
- Ĉu sinjoro Koral estas franco?
- Ĉu sinjorino Koral estas francino?
- Ĉu sinjoro Dudek estas germano?
- Ĉu sinjorino Dudek estas germanino?
- Mi pensas, ke jes (ne).
- b) - Ĉu vi scipovas paroli france?
(hispane?)
- Ĉu vi scipovas paroli ruse? (itale?)
- Ĉu vi scipovas paroli germane? (svede?)
- Ĉu vi scipovas paroli angle? (dane?)
- Ĉu vi scipovas paroli hungare? (finne?)
- Ĉu vi scipovas paroli bulgare? (ĉeĥe?)
- Ĉu vi scipovas paroli rumane?
(slovake?)
- Jes, mi scipovas.
(Ne, mi ne scipovas.)
- c) Irena: Ĉu sinjoro Roberto estas franco?
Barbara: Jes, li estas franco.
Irena: Kaj lia edzino?
Barbara: Ŝi estas anglino.
Irena: Ĉu ŝi scipovas paroli france?
Barbara: Bedaŭrinde ankoraŭ ne. Sed ŝi parolas hispane kaj itale. Ŝia edzo parolas portugale.
Irena: Do, en kiu lingvo ili parolas hejme?

Barbara: Nun ili parolas Esperante. Sed sinjoro Roberto lernas la anglan lingvon kaj lia edzino lernas la francan lingvon.

Irena: Do ili estas poliglotoj.

ĉ) Sinjoro X: Bonan tagon!
Sinjoro Y: Bonan tagon!
Sinjoro X: Ĉu vi parolas germane?
Sinjoro Y: Bedaŭrinde ne. Sed mi parolas ruse, hungare kaj bulgare.

d) Tadeo: Ĉu ĉi tiu globkrajono estas pola?
Karlo: Ne, ĝi ne estas pola. Ĝi estas hungara.

Tadeo: Kaj ĉi tiu fontplumo?

Karlo: Ĉi tiu fontplumo? Ĝi estas angla.

O b j a ŝ n i e n i a

polo

Polak

Nazwy mieszkanców części świata, krajów itp. oraz nazwy oznaczające przynależność do narodu, rasy lub szczepu piszemy w języku esperanto małą literą!

france

po francusku (-e okolicznik sposobu)

Mi pensas, ke jes.

Myślę, że tak.

Mi pensas, ke ne.

Myślę, że nie.

pola

polski

pola lingvo

język polski

En kiu lingvo...?

dosł. W którym języku...?

W z ó r 1:

Ĉu vi parolas france?

P r z y k ł a d y:

Ĉu vi parolas france?

Czy pan/pani mówi po francusku?

Ĉu vi parolas ruse?

Czy pan/pani mówi po rosyjsku?

Ĉu vi parolas hungare?

Czy pan/pani mówi po węgiersku?

Ĉu vi parolas angle?

Czy pan/pani mówi po angielsku?

Ĉu vi parolas Esperante?

Czy pan/pani mówi po esperancku?

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy potrafisz mówić po angielsku? Nie, ale potrafie mówić po francusku. b) Czy twój brat potrafi mówić po esperancku? Nie, ale on potrafi mówić po hiszpańsku. c) Czy mąż Ireny mówi po portugalsku. Tak, on potrafi mówić po portugalsku. On również mówi po włosku, po angielsku, po francusku i po rosyjsku. On jest poliglota. ĉ) W jakim języku Ewa i Adam mówią w domu? W domu mówią po esperancku, ale myślę, że również po polsku.

3. EN KIU LANDO VI PLANAS LIBERTEMPI?

a) - En kiu lando vi planas libertempi?

- Mi planas libertempi en Hungarujo.
- Mi planas libertempi en Bulgarujo.
- Mi planas libertempi en Francujo.
- Mi planas libertempi en Rumanujo.

b) - En kiu lando planas libertempi via amiko (amikino)?

- Li/ŝi planas libertempi en Sovetunio.
- Li/ŝi planas libertempi en Usono.
- Li/ŝi planas libertempi en Kanado.
- Li/ŝi planas libertempi en Nederlando.

c) Eŭgeno: En kiu lando vi intencas ferii?

Stefano: Mi intencas ferii en Rumanujo.

Eŭgeno: Somere aŭ vintre?

Stefano: Somere. Kaj vi? Kie vi intencas ferii?

Eŭgeno: Mi intencas ferii en Bulgarujo.

Stefano: Ĉu ankaŭ somere?

Eŭgeno: Jes, mi ankaŭ intencas ferii somere.

Stefano: En kiu monato?

Eŭgeno: En aŭgusto.

ĉ) Teresa: Ĉu vi estis hieraŭ en la klubejo?

Halina: En la klubejo? Ne, mi ne estis.

Ĉu estis io interesa?

Teresa: Ho, jes! Hieraŭ estis tre interesa kunveno.

Halina: Ĉu vere? Kio interesa okazis en la kunveno de esperantistoj?

Teresa: Oni aranĝis tre interesan renkonton kun eksterlandanoj.

Halina: Domaĝe, ke oni ne telefonis al mi kaj oni ne informis min pri tio. Mi certe venus al la klubejo.

Pri kio oni parolis?

Teresa: Oni parolis pri la Universala Kongreso de Esperanto en Budapeŝto. En la klubejo estis nederlandano, usonano kaj usonanino, kanadano kaj brazilano.

Halina: Oni diris al mi, ke la Universala Kongreso en Budapeŝto estis tre sukcesa.

Teresa: Jes. La kongresanoj, kiuj estis hieraŭ en la klubejo ankaŭ diris, ke la budapeŝta kongreso estis tre sukcesa.

Halina: Ĉu la klubanoj estis kontentaj pri la renkonto?

Teresa: Jes, ili estis tre kontentaj.

O b j a ŝ n i e n i a

Hungarujo

Węgry (patrz gramatyka: "przyrostek -UJ")

oni aranĝis

urządzono (patrz gram.: "zaimek ONI")

eksterlandano

cudzoziemiec (patrz gramatyka: przyrostek -AN")

Uwaga! "Eksterlandano" = "fremdlandano" (frem-da obcy, lando kraj + ano).

Pri kio oni parolis?

O czym mówiono?

Uniwersala Kongreso de Esperanto

dosł. Powszechny Kongres Esperanta (Światowy Kongres Esperantystów).

Jest to stała nazwa organizowanych co roku w innym kraju światowych kongresów esperantystów. Kongres, o którym mowa w tekście, odbył się w roku 1983 w Budapeszcie, z udziałem 5000 uczestników, w tym ok. 1800 Polaków.

klubejo (klubo + ejo) sala klubu

kunvenejo (kunven + ejo) miejsce, sala zebrań

T E S T - Ĉ

Wyraź to w języku esperanto: a) W którym kraju planujesz urlop (dosł. spędzać urlop) W Bułgarii. b) W którym kraju planuje urlop Irena? Ona planuje urlop w Rumunii. c) Czy zamierzasz spędzać urlop zimą, czy jesienią? Jesienią.

4. INTERNACIA RENKONTO EN LA VARSOVIA UNIVERSITATO.

Karlo, la frato de Roberto, rakontas pri la internacia rekonto de gestudentoj, kiu okazis en la Varsovia Universitato.

Karlo: En la renkonto partoprenis multe da studentoj kaj studentinoj el diversaj landoj de Eŭropo, Norda Ameriko kaj Suda Ameriko. Inter la eŭropanoj estis unu hungaro, du rusoj, tri germanoj, du italoj kaj tri italinoj, kvar francoj kaj ses francinoj, du nederlandanoj, kvin bulgaroj kaj multaj poloj kaj polinoj. Inter la amerikanoj estis du usonanoj, tri kanadanoj kaj unu kanadanino. Estis ankaŭ unu brazilano.

Barbara: En kiuj lingvoj oni parolis?

Karlo: Oni parolis angle, france, ruse, hispane kaj itale. Multaj gestudentoj parolis ankaŭ Esperante.

Roberto: Esperante?

Karlo: Jes, Esperante.

Barbara: Ĉu vi ankaŭ parolis Esperante?

Karlo: Ne, mi ne parolis Esperante, ĉar mi ankoraŭ ne scipovas paroli Esperante. Sed mi multe komprenis, ĉar en Esperanto estas multaj vortoj t.n. (tiel

nomataj) internaciaj, t.e. (tio estas) vortoj, kiujn komprenas ĉiu homo, kiu iomete parolas france, itale aŭ hispane.

Barbara: Interesa afero! Ĉu Esperanto estas facila lingvo?

Karlo: Ĝi estas tre facila, tre simpla lingvo. Mi decidas lerni Esperanton, ĉar mi konatiĝis kun kelkaj esperantistoj el Francujo, Italujo kaj Nederlando. Mi intencas korespondi kun ili ĝuste en Esperanto.

Barbara: Vi ne devus lerni sola.

Karlo: Do eble ni lernu kune, bone?

Barbara: Tre volonte.

O b j a ŝ n i e n i a

t.n.

tzw.

tiel nomataj

tak zwane

t.e.

tj.

tio estas

to jest

mi konatiĝis kun

dosłownie "zapoznałem się z"; po polsku mówi się: poznałem (kogo? co?)

vi ne devus

nie powinienes

T E S T - D

Wyraż to w języku esperanto: a) Adam zamierza wziąć udział (uczestniczyć) w Światowym Kongresie Esperantystów w Pekinie, a Ewa zamierza wziąć udział w Międzynarodowych Wczasach Esperanckich w Międzygórzu. b) Powinienes uczyć się

esperanta razem z Ireną. c) Nie spędzać urlopu w Sopocie zimą. ĉ) W powinieneś jest dużo tzw. słów międzynarodowych, które rozumie każdy Polak.

5. AFRIKA HUMORO.

Juna eŭropano estas en Kongio. Li staras sur la bordo de la bela rivero Kongo, kiu fluas al la proksima oceano. Estas tre varme. Li deziras iomete naĝi en la akvo de la rivero. Li demandas do kongianon, kiu staras proksime:

- Pardonu, ĉu en tiu ĉi akvo estas krokodiloj?
- Ne, sinjoro, ili ne estas ĉi tie - respondas la kongiano.

La juna eŭropano rapide demetas la veston kaj eniras la akvon por iomete naĝi. Kiam li jam estas meze de la rivero, li komencas tamen iomete timi kaj li denove krias al la kongiano, kiu staras sur la bordo:

- Ĉu vi estas certa, ke ĉi tie ne estas krokodiloj?
- Mi estas certa, sinjoro, tute certa. Ili ne venas ĉi tien, ĉar ili timas ŝarkojn!

O b j a ŝ n i e n i a

kongiano
(Kongo + i + ano)

Kongijczyk

eŭropano

Europejczyk

Eŭropo

Europa

demetas la veston

zdejmuje ubranie

eniras la akvon

wchodzi do wody

ili ne venas ĉi tien

one nie podchodzą tutaj

ĉi tien

ili timas ŝarkojn

ŝarko

S ł o w n i c z e k

afero - sprawa

aŭgusto - sierpień

bordo - brzeg

ĉiam - zawsze

decembro - grudzień

domaĝe szkoda

eksterlando - zagranica

eniri - wejść

facila - łatwy

februaro - luty

fino - koniec

finno - Fin

internacia - między-
narodowy

julio - **lipiec**

juna - młody

komenco - początek

konatiĝi (kun) dosł.:
zapoznać się (z)

krokodilo - krokodyl

kunveno - zebranie

lasta - ostatni

libertempi - spędzać
urlop, wczasy

marto - marzec

naĝi - pływać

oceano - ocean

oktobro - październik

oni - patrz gram. "zai-
mek ONI"

pensi - myśleć

plani - planować

proksima - bliski

tutaj, w tym kierunku

one boją się rekinów

rekin

aprilo - kwiecień

aŭtuno - jesień

ĉeĥo - Czech

ĉiu - każdy

demeti - zdjąć

diversa różny,

rozmaity

Esperante - po espe-
rancku

ferii - spędzać ferie,
wakacje

inter - między, pomię-
dzy, wśród

januaro - styczeń

junio - czerwiec

klubo - klub

kompreni - rozumieć

kongreso - kongres

kontenta (pri) - zado-
wolony (z)

lando - kraj

lingvo - język

loko - miejsce

majo - maj

mezo - **środek**

novembro - listopad

okazi - zdarzyć się,
przytrafić się, mieć

miejsce, odbyć się
partopreni - uczestni-
czyć, brać udział

printempo - wiosna

renkonto - spotkanie

rivero - rzeka
sezono - sezon, pora,
pora roku
slovako - Słowak
sukceso - sukces
timi - bać się,
obawiać się
varma - ciepły, gorący
vorto - słowo

septembro - wrzesień
simpla - prosty, zwy-
czajny
somero - lato
ŝarko - rekin
universala - uniwer-
salny, powszechny,
światowy
vintro - zima

GRAMATYKA

Przyrostek -UJ

Przyrostek -uj służy do tworzenia nazw krajów od nazw oznaczających przynależność do narodu, na przykład:

franco - Francuz

Francujo - Francja

italo - Włoch

Italujo - Włochy

rumano - Rumun

Rumanujo - Rumunia

Przyrostek -LANDO

Nazwy krajów tworzy się również za pomocą przyrostka -lando, np.:

polo - Polak

Pollando - Polska

dano - Duńczyk

Danlando - Dania

sviso - Szwajcar

Svislando - Szwajcaria

finno - Fin

Finnlando - Finlandia

Przyrostek -IO

W ostatnich latach rozpowszechnił się nowy przyrostek -io, również służący do tworzenia nazw krajów. Warto jednak zwrócić uwagę na to, że przyrostek -io tworzy nazwę kraju od:

a) miasta lub rzeki, b) nazwy narodowości (przede wszystkim w odniesieniu do państw wielonarodowościowych!), np.:

Meksiko	- Meksyk (miasto)
Meksik <u>io</u>	- Meksyk (państwo)
Kongo	- Kongo (rzeka)
Kong <u>io</u>	- Kongo (państwo)
ĉeĥo	- Czech,
slovako	- Słowak
Ĉeĥoslovak <u>io</u>	- Czechosłowacja

Uwaga! W języku esperanto przyjęło się także szereg nazw państwo charakterze między-narodowym, np.: Kanado Kanada, Brazilo Brazylia, Argentino Argentyna, Nederlando Holandia, Sovetunio (= Soveta Unio) Związek Radziecki.

Przyrostek -AN

Przyrostek -an oznacza mieszkańca miasta, kraju, kontynentu; członka jakiejś zbiorowości itp., np.:

Varsovio - Warszawa	varsoviano - warszawianin, warszawiak
Nederlando - Holandia	nederlandano - Holender
Usono - Stany Zjednoczone	usonano - Amerykanin, mieszkaniiec Stanów Zjednoczonych
Ameriko - Ameryka (kontynent)	amerikano - Amerykanin, mieszkaniiec kontynentu amerykańskiego
Azio - Azja	aziano - Azjata

klubo - klub

klubano - członek klubu

Uwaga! Przyrostek -an, podobnie jak i wiele innych przedrostków i przyrostków, występuje samodzielnie jako pierwiastek wyrazowy. Z końcówką rzeczownika -o (ano) znaczy "członek".

Zaimek ONI

Zaimek oni dodany do słowa osobowego (np. z końcówką -is, -as) tworzy formę nieosobową, np.:

paroli - mówić	<u>oni</u> parolas - mówi się
	<u>oni</u> parolis - mówiono
skribi - pisać	<u>oni</u> skribas - pisze się
	<u>oni</u> skribis - pisało się
devi - musieć	<u>oni</u> devas - trzeba
	<u>oni</u> devis - trzeba było
povi - móc	<u>oni</u> povas - można
	<u>oni</u> povis - można było

Zaimek oni występuje nie tylko z formą oznajmującą słowa osobowego (-as, -is), ale również z formą przypuszczającą (-us) i formą rozkazującą (-u), np.:

<u>oni</u> devus	- trzebaby, należałoby
<u>oni</u> povus	- możnaby
<u>oni</u> skribu	- niech się napisze
<u>oni</u> sendu	- niech się wyśle

Uwaga! Powyższe uwagi odnoszą się również do czasu przyszłego, który poznamy w lekcji 19.

Przysłówki odrzeczownikowe

Od rzeczowników określających narodowość możemy utworzyć za pomocą znanej nam już końcówki "-e" przysłówki sposobu, np.:

anglo - Anglik	angle - po angielsku
dano - Duńczyk	dane - po duńsku
franco - Francuz	france - po francusku
germano - Niemiec	germane - po niemiecku
hispano - Hiszpan	hispane - po hiszpańsku
italo - Włoch	itale - po włosku
japano - Japończyk	japane - po japońsku
polo - Polak	pole - po polsku
ruso - Rosjanin	ruse - po rosyjsku
svedo - Szwed	svede - po szwedzku

Uwaga! W wyjątkowych wypadkach, jeśli nazwę narodowości tworzymy od nazwy państwa (Nederlando - nederlandano), przysłówki sposobu tworzymy bezpośrednio od nazwy państwa, np.:

Nederlando - Holandia,

nederlande - po holendersku

Çu vi parolas nederlande?

Czy pan/pani mówi po holendersku?

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Kien vi intencas forveturi en aprilo? Al Budapeŝto. b) Kien vi intencas forveturi en junio? Al Zakopane. c) Kie vi intencas libertempi? En Parizo. ĉ) Kie vi intencas ferii? En Gdansko.

TEST-B:

a) En kiu monato vi planas libertempi? En aŭgusto. b) En kiu monato vi planas ferii? En julio. c) Ĉu vi planas forveturi al Krakovo aŭtune, aŭ vintre? ĉ) Ĉu vi planas forveturi al Budapeŝto printempe, aŭ somere? d) Ĉu viaj gepatroj planas forveturi al Zakopane en la komenco de decembro, aŭ en la fino de decembro? Ili planas forveturi en la mezo de decembro.

TEST-C:

a) Ĉu vi scipovas paroli angle? Ne, sed mi scipovas paroli france. b) Ĉu via frato scipovas paroli Esperante? Ne, sed li scipovas paroli hispane. c) Ĉu la edzo de Irena parolas portugale? Jes, li scipovas paroli portugale. Li ankaŭ parolas itale, angle, france kaj ruse. Li estas poligloto. ĉ) En kiu lingvo Eva kaj Adamo parolas hejme? Hejme ili parolas Esperante, sed mi pensas, ke ankaŭ pole.

TEST-Ĉ:

a) En kiu lando vi planas libertempi? En Bulgario. b) En kiu lando planas libertempi Irena? Ŝi planas libertempi en Rumanujo. c) Ĉu vi intencas libertempi vintre aŭ aŭtune? Aŭtune.

TEST-D:

a) Adamo intencas partopreni en la Universala Kongreso de Esperanto en Pekino, kaj Eva intencas partopreni en la Internacia Feriado Esperantista en Miedzygórze. b) Vi devus lerni Esperanton kune kun Irena. c) Vi ne devus libertempi en Sopot vintre. ĉ) En Esperanto estas multaj t.n. internaciaj vortoj, kiujn komprenas ĉiu polo.

I. Odpowiedz na pytania:

1. Ĉu vi parolas angle? 2. Ĉu vi parolas ruse? 3. Ĉu via patro (patrino) parolas france? 4. Ĉu via onklo (onklino) parolas hispane? 5. Ĉu via amiko (amikino) parolas itale?

II. Od nazw narodowości utwórz nazwy krajów:

1. polo (Polak), 2. germano (Niemiec), 3. bulgaro (Bulgar), 4. hungaro (Wegier), 5. svedo (SZwed), 6. norvego (Norweg), 7. portugalo (Portugalczyk), 8. turko (Turek), 9. greko (Grek).

III. Przetłumacz na język polski:

1. anglo, anglino, angla, angle
2. franco, francino, franca, france
3. germano, germanino, germana, germane
4. hungaro, hungarino, hungara, hungare
5. polo, polino, pola, pole
6. italo, italino, itala, itale

IV. Odpowiedz na pytania:

1. Kien vi intencas forveturi en la somero? 2. Kien vi intencas forveturi en la vintro? 3. Ĉu vi preferas libertempi printempe aŭ aŭtune? 4. En kiu monato vi planas libertempi? 5. Ĉu vi intencas libertempi en Pollando aŭ eksterlande? 6. En kiu loko vi planas libertempi? 7. Kun kiu vi planas libertempi? 8. Ĉu via frato (fratino) preferas libertempi somere aŭ vintre? En kiu monato? 9. En kiu sezono de la jaro ŝatas libertempi viaj gepatroj (geonkloj, geamikoj)? 10. En kiu lando vi volus libertempi?

V. Uzuplenij nasledujace zdania, a naslednie
przetlumacz na jezyk polski:

1. Hieraŭ en la klubejo oni parolis pri...
2. Oni diras, ke vi intencas ...
3. En la televido oni montris filmon
pri ...
4. Oni povus forveturi, sed oni devus
havi ...

VI. Poniŝszv list przetłumacz na język polski:

Kara amiko!

Mi petas pardonon, ke mi ne venis
al vi lunde posttagmeze. Mi devis kune
kun miaj gepatroj viziti mian onklon. Mia
onklo estis eksterlande. Li estis en Fran-
cujo, Hispanujo kaj Portugalujo. Mia onklo
parolas france, germane, angle kaj hispane.
Li laboras en "Metalexport".

Ĉe mia onklo estis multaj gastoj,
kiuj aŭskultis la rakonton pri la vojaĝo
de mia onklo. Oni trinkis bonan kafon
kaj oni manĝis bongustan torton.
Ĉu vi povus veni al mi dimanĉe?

Via amiko

Roberto.

LA DEKNAŬA LEClONO (19)

1. KION VI FAROS MORGAŬ POSTTAGMEZE?

a) - Kion vi faros morgaŭ posttagmeze?

- Verŝajne mi iros al kinejo.
- Verŝajne mi iros al teatro.
- Verŝajne mi iros al muzeo.
- Verŝajne mi rigardos televidon.
- Verŝajne mi legos libron.
- Verŝajne mi ludos gitaron.

b) - Kiom ofte vi rigardas televidon?

- Kiom ofte vi aŭskultas radion?
- Kiom ofte vi lernas Esperanton?
- Kiom ofte vi lernas matematikon?
- Kiom ofte vi vizitas kinejon?
- Kiom ofte vi vizitas teatron?
- Unufoje en la semajno.

c) - Kiom ofte vi aŭskultas radion?

- Unufoje en la tago.
- Dufoje en la tago.
- Trifoje en la semajno.
- Kiom ofte vi rigardas televidon?
- Kvarfoje en la semajno.
- Kvinfoje en la monato.
- Kiom ofte vi vizitas teatron?
- Sesfoje en la jaro.
- Dekfoje en la jaro.

ĉ) Tadeo: Kion vi faros morgaŭ vespere?

Petro: Morgaŭ vespere? Morgaŭ vespere mi iros al teatro.

Tadeo: Kiom ofte vi vizitas teatron?

Petro: Du- aŭ trifoje en la monato.

Kaj vi?

Tadeo: Mi? Mi vizitas teatron unufoje aŭ dufoje en la monato.

Petro: Kaj kiom ofte vi vizitas kinejon?
Tadeo: Kinejon? Ho, mi vizitis kinejon
 trifoje en la semajno.
Petro: Taĉjo, kaj kion vi faros morgaŭ
 vespere?
Tadeo: Mi verŝajne rigardos televidon aŭ
 legos libron.
Petro: Kiom ofte vi rigardas televidon?
Tadeo: Sepfoje en la semajno.

O b j a ŝ n i e n i a

Kion vi faros...?

Co będziesz robił
 (robiła)...? Co bę-
 dziesz porabiał (pora-
 biała)...? (patrz gram,
 "czas przyszły")

Kiom ofte...?

Jak często...?

Unufoje en...

(Jeden) raz w
 (patrz gram. "przyros-
 tek -foje")

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Co będziesz robił(a) jutro wieczorem? Pójdę do kina. b) Co twoi dziadkowie będą robili pojutrze rano? Będą spacerowali. c) Co Karol będzie robił w sobotę po południu? On będzie czytał książkę. ĉ) Jak często uczysz się esperanta? Dwa razy dziennie. d) Jak często oglądasz telewizję? Trzy razy w tygodniu. e) Jak często Ewa chodzi do teatru? Dwa-trzy razy w roku.

2. KIOM OFTE VI KOMBAS VIN?

- a) - Kiom ofte vi kombas vin?
- Kiom ofte vi lavas vin?
- Kiom ofte vi alivestas vin?
- Dufoje aŭ trifoje en la tago.

- b) - Kiom ofte vi kombas vin?
 - Mi kombas min kvarfoje en la tago.
 - Kiom ofte vi lavas vin?
 - Mi lavas min trifoje en la tago.
 - Kiom ofte vi alivestas vin?
 - Mi alivestas min dufoje en la tago.

- c) - Kion faras nun Tadeo?
 - Li ĝuste vestas sin.
 - Kion faras nun Barbara?
 - Ŝi ĝuste lavas sin.
 - Kion faras nun Petro?
 - Li ĝuste alivestas sin.
 - Kion faras nun Teresa?
 - Ŝi ĝuste kombas sin.

- ĉ) Kristina: Bonan tagon!
Sinjoro Johano: Bonan tagon, fraŭlino Kristina!
Kristina: Ĉu Irena kaj Halina estas nun hejme?
Sinjoro Johano: Jes. Ĝuste ili alivestas sin kaj kombas sin, ĉar baldaŭ ili ambaŭ iros al teatro.
Kristina: Ĝuste ni kune iros al teatro. Ho, jen ili venas.
Irena, Halina: Bonan tagon! Bonan tagon!
Kristina: Bonan tagon! Ĉu vi jam alivestis vin? Ĉu vi jam estas pretaj?
Irena: Jes, ni estas pretaj. Ni jam alivestis nin, ni kombis nin.
Halina: Paĉjo!
Sinjoro Johano: Jes?
Halina: Ni volus aĉeti por ni teatran programfolion, sed ...

Sinjoro Johano: Sed vi ne havas monon, ĉu ne? Jen estas 200 zlotoj. Aĉetu por vi teatran programfolion kaj bombonojn! Ni dankas, paĉjo! Vi estas tre kara!

- d) Andreo: Ĉu vi intencas aĉeti por vi novan gitaron?
- Tomaso: Ne, mi ne intencas aĉeti por mi novan gitaron. Mi intencas aĉeti por mi magnetofonon.
- Andreo: Ĉu via frato intencas aĉeti por si gitaron?
- Tomaso: Jes, li intencas aĉeti por si gitaron. Li intencas aĉeti por si elektran gitaron.
- Andreo: Do vi jam rezignis pri la aĉeto de skotero?
- Tomaso: Ho, ne. Ni ne rezignis pri la aĉeto de skotero. Ni intencas aĉeti por ni skoteron venontjare.
- Tomaso: Laŭ mia scio, ili intencas aĉeti por si motorciklon.

O b j a ŝ n i e n i a

vi kombas vin

czeszysz się (patrz gramatyka: "zaimek zwrotny")

ili ambaŭ

one obie, oni obaj

Vi estas tre kara!

Jesteś bardzo kochany! (dosł. drogi)

vi rezignis pri

zrezygnowałeś z

venontjare

w przyszłym roku (=en la venonta jaro);

venonta

przyszły

Podobnie:

venontsemajne (=en la w przyszłym
venonta semajno tygodniu

venontmonate (= en la w przyszłym
venonta monato miesiącu

laŭ mia scio

o ile mi wiadomo (dosł.
według mojej wiadomości)

Podobnie:

laŭ mia orientiĝo

jak się orientuję
(dosł. według mojej
orientacji)

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Jak często chesz się? Trzy-cztery razy dziennie. b) Jak często przebiera się Ewa? Ona przebiera się dwa razy dziennie. c) Czy Ewa i Halina już przebrały się? Tak, one przebrały się już. ĉ) Czy Halina już umyła się? Nie, ona jeszcze się nie umyła. d) Czy zamierzasz kupić sobie stereofoniczny odbiornik radiowy? Nie zamierzam kupić sobie stereofonicznego odbiornika radiowego. e) Kiedy Adam kupi sobie motocykl? On kupi sobie motocykl w przyszłym roku. f) Czy zrezygnowałeś z kupna nowej pralki? Nie, ale teraz nie mam pieniędzy. Nowa pralkę kupię w przyszłym miesiącu.

3. POST TRI SEMAJNOJ.

- a) - Kiam vi forveturos al Zakopane?
- Post tri tagoj.
- Post du semajnoj.
- Post kvar monatoj.

- b) - Kiam vi forveturos al Francujo?
 - Post tri monatoj.
 - Post du jaroj.
 - En la venonta jaro. (Venontjare.)
 - En la venonta monato. (Venontmonate.)
- c) - Kiam vi estis lastfoje en Krakovo?
 - Antaŭ du monatoj.
 - Antaŭ tri jaroj.
 - En la pasinta jaro. (Pasintjare.)
- ĉ) - Kiam vi estis lastfoje en kinejo?
 - Antaŭ du tagoj.
 - Antaŭ kvar tagoj.
 - En la pasinta semajno. (Pasintsemaĵne.)
- d) - Kiom ofte vi rigardas televidon?
 - Ĉiutage.
 - Kiom ofte vi lernas Esperanton?
 - Ĉiuvespere.
 - Kiom ofte vi aŭskultas radion?
 - Ĉiumatene.
 - Ĉu ĉiusemaĵne vi vizitas kinejon?
 - Jes, ĉiusemaĵne.
 - Ĉu ĉiumonate vi vizitas vian avon (avinon)?
 - Jes, ĉiumonate.
 - Ĉu ĉiujare vi vizitas Varsovion?
 - Jes, ĉiujare.

O b j a ŝ n i e n i a

post tri tagoj

za trzy dni (dosł. po trzech dniach)

ĉiutage

ĉiu

codziennie
 każdy, patrz gramatyka:
 "przedrostek CIU-"

lastfoje

po raz ostatni, ostatnim
 - razem

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Kiedy wyjeżdżesz do Francji? Za trzy tygodnie. b) Kiedy pójdziesz do opery? Za cztery dni. c) Kiedy byłeś ostatni raz w teatrze? W ubiegłym miesiącu. ĉ) Kiedy byłaś ostatni raz w Londynie? W ubiegłym roku. d) Czy co tydzień chodzisz do kina? Tak, co tydzień.

4. STEREOFONIA RADIORICEVILO.

Posttagmeze je la kvara horo sinjoro Johano revenas hejmen. Li estas bona edzo kaj bona patro. Li salutas siajn gefilojn kaj sian edzinon kaj li diras:

- Mi havas por vi surprizon. Hodiaŭ mi aĉetis por vi stereofonian radioricevilon. Jen estas la aparato.
- Kiel bela ĝi estas! - diras la patrino. - La laŭtparoliloj ankaŭ estas belaj!
- Kiel malgranda ĝi estas! - diras Barbara.
- Vi estas tre kara, paĉjo! - diras Roberto. Barbara ŝaltas la radioricevilon.
- Ho, kiel bela muziko! - diras la gefratoj.

Barbara kaj Roberto aŭskultas radion kaj dume la patro lavas sin, alivestas sin kaj kombas sin.

- Mi lavis min, mi alivestis min kaj mi kombis min - diras la patro. - Do nun mi jam povas tagmanĝi. Barbara kaj Roberto, ĉu vi jam lavis vin?
- Jes, ni jam lavis nin. - respondas Barbara kaj Roberto.
- Ili jam lavis sin. - diras la patrino.

Nun la gepatroj kaj la gefiloj tagmanĝas. Ili ĉiuj tagmanĝas kaj aŭskultas muzikon. La malgranda stereofonia radioricevilo staras meze de la tablo.

- Mi ne povas gladi, ĉar mia gladilo havas difekton - diras post la tagmanĝo la patrino.
- Mi tuj riparos ĝin! - diras la patro.

Li prenas siajn ilojn el la ŝranko kaj riparas la gladilon. Roberto kun scivolo rigardas, kiel la patro riparas la gladilon kaj interparolas kun li pri elektraĵaj aparatoj.

- Mi aŭdas, ke vi interparolas pri elektraĵaj aparatoj - diras la patrino. - Kiam mi havos novan polvosuĉilon kaj aŭtomatan lavilon?
- Antaŭ du jaroj ni aĉetis por ni televidilon por koloraj programoj kaj antaŭ kvar monatoj ni aĉetis por ni novan glaciŝrankon. Estas malfacile aĉeti samtempe tiom da multekostaj objektoj. Ni devas nun ŝpari. Mi pensas, ke post tri semajnoj ni povas aĉeti por ni konstante novan polvosuĉilon kaj post unu jaro ni povos partopagi aĉeti aŭtomatan lavilon.

O b j a ŝ n i e n i a

radioricevilo

odbiornik radiowy

radio

radio

ricevi

odbierać

ilo

przyrząd, środek (patrz gram.: "przyrostek -IL")

ŝalti radioricevilon

włączyć odbiornik radiowy

malŝalti

wyłączyć

radioricevilo = radioaparato

elektra lavilo

pralka (dosł. elek-
tryczny aparat do
prania,

Słowo "lavi" ma dwa znaczenia: 1) myć, 2) prac.

elektra lavilo = elektra lavmaŝino

polvosuĉilo

odkurzacz

polvo

kurz

suĉi

ssać

ilo

przyrząd

glaciŝranko = fridujo

lodówka

glacio

lód

ŝranko

szafa

5. SPRITAĴOJ

a) Knabinoj interparolas

- La knaboj estas tre maldiligentaj.
- Maldiligentaj?
- Jes, maldiligentaj! Ekzemple mia frato.
- Sed li estas tre bona lernanto!
- Jes, sed li tamen ne volas fari miajn matematikajn taskojn!

b) Infana logiko

- Manjo - diras la patrino - dimanĉe ne ludu sur la strato! Ludu en la ĝardeno!
- Ĉu en la ĝardeno ne estas dimanĉo, panjo?

6. MATEMATIKO EN KOKINEJO

En la stalo troviĝas kunikloj kaj kokinoj. Sume ili havas 35 kapojn kaj 94 gambojn. Kiom da kunikloj kaj kiom da kokinoj estas en la stalo?

7. LETERO

Kara Roberto!

Mi tre dankas al vi pro via lasta letero kaj aparte mi dankas pro la belaj kaj koloraj bildkartoj kaj turismaj prospektoj. Mi montris ilin al miaj geokolegoj, kiuj kune kun mi lernas Esperanton. La bildkartoj kaj la turismaj prospektoj pri Pollando tre plaĉis al miaj geokolegoj. Miaj gekolegoj tre interesigas pri Pollando kaj ili dezirus korespondi kun poloj. Ĉu viaj gekolegoj dezirus korespondi kun hungaroj? Se jes, ili skribu laŭ mia adreso kaj mi transdonos ĉiujn leterojn al miaj geamikoj.

Mi kaj miaj gekolegoj tre fervore lernas Esperanton. Ni ĉiutage konversacias kun nia instruisto por rapide ellerni la lingvon, ĉar somere en la monato aŭgusto venos al nia urbo multaj eksterlandaj esperantistoj. Ili venos al la Internacia Pedagogia Seminario. En la Seminario partoprenos multaj instruistoj, sed ankaŭ partoprenos gelernantoj de mezlernejoj, kiuj venos kune kun siaj instruistoj. Mi kaj miaj geamikoj nun multe lernas la lingvon, ĉar ni volus libere interparoli kun geknaboj el diversaj landoj. Ĉu varsoviaj esperantistoj ankaŭ venos somere al Szeged?

Kun amika saluto

Tibor.

P.S. Informojn pri la hungara fiŝsupo kaj pri aliaj hungaraj manĝaĵoj mi sendos al vi en la venonta semajno!

O b j a ŝ n i e n i a

aparte mi dankas pro

szczególnie (specjalnie) dziękuję za

se jes

se ne

ili skribu laŭ mia
adreso

ellerni

lerni

Internacia Pedagogia
Seminario

P.S. (postskribo)

jesli tak
jeżeli nie

niech napiszą pod moim
adresem (dosł. według
mojego adresu)

wyuczyć się

uczyć się

Międzynarodowe Semi-
narium Pedagogiczne
(nazwa międzynarodowej
imprezy esperanckiej)

post scriptum

S ł o w n i c z e k

alivesti - przebrać
(sin) się

aparato - aparat

bombono - cukierek

dume - tymczasem

fervoro - zapał

foje - raz, pewnego
razu

gambo - noga, kończyna
dolna

ĝuste - właśnie

junulara - młodzieżowy

kiom ofte? - jak często?

kolora - kolorowy

kontante - za gotówkę

konversacii - rozmawiać,
prowadzić rozmowę

lavi (sin) - myć (się)

lavilo - pralka

logiko logika

muzeo - muzeum

aparte - specjalnie,
szczególnie, osobno

aŭtomata - automatyczny

ĉiu - każdy

ellerni - wyuczyć się,
nauczyć się

folio - liść, kartka
papieru

glaciŝranko - lodówka

gladi - prasować

junularo - młodzież

kapo - głowa

koko - kogut

kombi (sin) - czesać
się

kuniklo - królik

laŭtarolilo - głośnik

lavi - prać

libere - swobodnie

multekosta - kosztowny,
drogi

partopago - rata
pedagogio - pedagogika
post - po, za
programo - program
 (kartka papieru
 przedstawiająca
 program)
ripari - reperować
samtempe - jednocześnie
stereofonia - stereo
surprizo - niespodzianka
ŝalti - włączać (aparaty i urządzenia elektryczne)
transistora - tranzystorowy, na tranzystorach

partopage - na raty
polvosuĉilo - odkurzacz
preta - gotowy
programfolio - program,
radioricevilo - odbiornik radiowy
rezigni (pri) - zrezygnować (z)
seminario - seminarium
stalo - pomieszczenie dla zwierząt gospodarskich (chlew, obora itp.)
ŝpari - oszczędzać
televidilo - telewizor
transdoni - przekazać
venonta - przyszły
verŝajne - prawdopodobnie

GRAMATYKA

Czas przyszły

Słowo osobowe czasu przyszłego charakteryzuje się stałą końcówką -os, np.:

l i c z b a p o j e d y n c z a

mi estos (ja) będę

vi estos (ty) będziesz

li estos on będzie (w odniesieniu
 ŝi estos ona do ludzi)

ĝi estos on, ona, ono będzie

l i c z b a m n o g a

ni estos (my) będziemy

vi estos oni, one będą

ili estos oni, one będą

Przyrostek -FOJE

Przyrostek -foje znaczy "razy". Występuje on najczęściej w połączeniu z liczebnikami najczęściej w połączeniu z liczebnikami głównymi, np.:

<u>unu</u> jeden	<u>unufoje</u>	raz, jeden raz
<u>du</u> dwa	<u>dufoje</u>	dwa razy
<u>tri</u> trzy	<u>trifoje</u>	trzy razy
<u>kvar</u> cztery	<u>kvarfoje</u>	cztery razy

Przyrostek -foje spotykamy niekiedy w połączeniu z przymiotnikami "kelka" i "multa";

kelkfoje kilkakrotnie
multfoje wiele razy

Z liczebnikami porządkowymi -foje wskazuje kolejność:

<u>unua</u> pierwszy	<u>unuafoje</u> po raz pierwszy
<u>dua</u> drugi	<u>duafoje</u> po raz drugi
<u>tria</u> trzeci	<u>triafoje</u> po raz trzeci

Uwaga!

<u>unufoje</u>	= unu fojon
<u>unuafoje</u>	= unuan fojon
<u>dufoje</u>	= du fojojn
<u>duafoje</u>	= duan fojon
<u>trifoje</u>	= tri fojojn
<u>triafoje</u>	= trian fojon itp

Przedrostek RE-

Przedrostek re- oznacza powrót, odwrotny kierunek, powtórzenie czynności:

veni - przybyć	<u>re</u> veni - powrócić
doni - dać	<u>re</u> doni - oddać
sendi - posłać,	<u>re</u> sendi - odesłać
prześłać	

konstrui - budować

komenci - zacząć

rekonstrui - odbudować

rekomenci - zacząć
od nowa

Przedrostek re- i przyrostek -foje łączą się tworząc nowy wyraz refoje, który znaczy "ponownie, powtórnie".

Przedrostek -IL

Przyrostek -il oznacza "narzędzie, przyrząd, instrument, środek; przedmiot służący do wykonywania czynności wskazanej przez rdzeń", np.:

gladi - prasować

ludi - bawić się

kombi - czesać

tranĉi - ciąć, krajać

gladilo - żelazko

ludilo - zabawka

kombilo - grzebień

tranĉilo - nóż

Zaimek zwrotny

Zaimek zwrotny w języku esperanto, będący odpowiednikiem polskiego "się", ma różne formy zależne od osoby i liczby czasownika. W języku polskim zaimek zwrotny "się" odnosi się do wszystkich osób liczby pojedynczej i mnogiej, w języku esperanto formą zwrotną jest identyczna z zaimkiem osobowym (w bierniku) w pierwszej i drugiej osobie liczby pojedynczej i mnogiej (mi - min, vi - vin, ni - nin, vi - vir.). W trzeciej osobie liczby pojedynczej i mnogiej używa się formy si - sin, np.:

l i c z b a p o j e d y n c z a

mi lavas min (ja) myję się

vi lavas vin (ty) myjesz się

li lavas sin on, ona myje się (w odniesieniu do ludzi)

ĝi lavas sin on, ona, ono myje się (w odniesieniu do nieosób)

l i c z b a m n o g a

ni lavas nin (my) myjemy się
vi lavas vin (wy) myjecie się
ili lavas sin oni, one myją się

l i c z b a p o j e d y n c z a

Mi volus aĉeti por mi gitaron.
Chciałbym kupić sobie gitarę.

Vi volus aĉeti por vi gitaron.
Chciałbyś kupić sobie gitarę.

Li (ŝi) volus aĉeti por si gitaron.
On chciałby (ona chciałaby) kupić sobie gitarę.

l i c z b a m n o g a

Ni volus aĉeti por ni gitaron.
Chcielibyśmy kupić sobie gitarę.

Vi volus aĉeti por vi gitaron.
Chcielibyście kupić sobie gitarę.

Ili volus aĉeti por si gitaron.
Oni chcieliby (one chciałoby) kupić sobie
gitarę.

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Kion vi faros morgaŭ vespere? Mi iros al kinejo. b) Kion viaj geavoj faros postmorgaŭ matene? Ili promenos. c) Kion Karlo faros sabate posttagmeze? Li legos libron. ĉ) Kiom ofte vi lernas Esperanton? Dufoje ĉiutage. (= Du fojojn ĉiutage.) d) Kiom ofte vi rigardas televidon? (= Kiom ofte vi televidas?) Trifoje en la semajno. e) Kiom ofte Eva vizitas teatron? Du-tri-foje (= Du-tri fojojn) en la jaro.

TEST-B:

a) Kiom ofte vi kombas vin? Tri-kvarfoje tage (= en la tago). b) Kiom ofte alivestas sin tage (= en la tago)? Si alivestas sin dufoje tage (= en la tago)? Jes, ili jam alivestis sin. ĉ) Ĉu Halina jam alivestis sin? Ne, ŝi ankoraŭ ne lavis sin. d) Ĉu vi intencas aĉeti por vi stereofonian radioricevilon? Mi ne intencas aĉeti por mi stereofonian radioricevilon. e) Kiam Adamo aĉetos por si motorciklon? Li aĉetos por si motorciklon venontjare. f) Ĉu vi rezignis pri la aĉeto de la nova lavilo (= lavmaŝino)? Ne, sed nun mi ne havas monon. Novan lavilon mi aĉetos por mi venontmonate.

Uwaga! Prawidłowo można również powiedzieć "aĉeti al ...".

TEST-C:

a) Kiam vi forveturos al Francujo? Post tri semajnoj. b) Kiam vi iros al operejo? Post kvar tagoj. c) Kiam vi estis lastfoje en teatro? Pasintmonate. ĉ) Kiam vi estis lastfoje en Londono? Pasintjare. d) Ĉu ĉiusemajne vi vizitas kinejon? Jes, ĉiusemajne.

PRACA KONTROLNA NR 19

I. Zamiast bezokolicznika użyć odpowiedniej formy czasu przyszłego:

1. Morgaŭ posttagmeze mi (aĉeti) por mi televidilon. 2. Lunde li (aĉeti) por si glaciŝrankon. 3. Sabate ŝi (aĉeti) por si polvosuĉilon. 4. Mi tuj (kombi) min. 5. Vi (alivesti) vin antaŭ la tagmanĝo, ĉu ne? 6. Ni (aĉeti) por ni gladilon, ĉu ne? 7. Ili ne (aĉeti) por si televidilon.

II. Odpowiedz na pytania:

1. Kiom ofte vi kombas vin? 2. Kiom ofte vi lavas vin? 3. Kiom ofte vi alivestas vin? 4. Kiom ofte kombas sin via kolegin? 5. Kiom ofte alivestas sin via frato (fratino)? 6. Kiom ofte lavas sin via kolego? 7. Kiom ofte vi vizitas teatron (kinejon)? 8. Kiom ofte vi vizitas vian onklon (onklinon)? 9. Kiom ofte vi lernas Esperanton (fizikon)? 10. Kiom ofte vi rigardas televidon (aŭskultas radion)?

III. Przetłumaczyć na język polski:

Sigismondo estas ĉiutage tre okupita. Matene li ellitiĝas je la 6-a. Li rapide lavas sin, vestas sin, kombas sin. Poste li matenmanĝas kaj iomete lernas matematikon aŭ fizikon. Li lernas nur ĝis la sesa horo kaj duono. De la sesa horo kaj duono ĝis la sepa li ludas gitaron aŭ aŭskultas junularan muzikon. Je la sepa horo li iras al sia lernejo. Al la lernejo li venas duonhoron antaŭ la oka. Li estas en la lernejo ĝis la dek-tria horo.

Je la dek-tria kaj duono li revenas hejmen, li tagmanĝas kaj lernas ĝis la kvara posttagmeze. Dufoje en la semajno li vizitas la klubon je gitaristoj. Trifoje en la semajno li vizitas kinejon. Ĉiusemajne sabate li dancas. Ĉiutage vespere li rigardas televidon aŭ legas libron.

Sigismondo estas tre okupita, ĉar li ankaŭ lernas Esperanton. Esperanton li lernas ĉiutage, iomete posttagmeze kaj iomete vespere. Li estas fervora gitaristo kaj esperantisto. Li intencas forveturi kun sia gitaro al Szeged. En Szeged loĝas korespondamiko de Sigismondo, kiu ankaŭ estas gitaristo. Post du monatoj li

jam estos en Szeged. Do li ĉiutage lernas Esperanton. Li devas tre rapide ellerni la lingvon por libere interparoli kun sia amiko.

Se vi ankaŭ deziras rapide ellerni Esperanton, vi devas ĉiutage lerni ĝin - iomete matene, iomete posttagmeze kaj iomete vespere!

LA DUDEKA LECIONO (20)

1. ĈU VI ESTAS MALSANA?

a) Monika: Ĉu vi estas malsana?

Teresa: Jes, iomete. Sed kial vi demandas min pri tio?

Monika: Tial, ke vi malbone aspektas.
Diru, kio estas al vi?

Teresa: Mi havas dentdoloron.

b) - Kio estas al vi?

- Mi havas kapdoloron.

- Mi havas stomakdoloron.

- Mi havas febron.

- Mi havas gripon.

- Mi havas kataron.

c) - Vi malbone aspektas. Ĉu io estas al vi?

- Mi estas malsana je la koro.

- Mi estas malsana je la orelo.

- Mi estas malsana je la okulo.

- Mi estas malsana je la hepato.

- Mi estas malsana je la stomako.

- Mi estas malsana je la angino.

ĉ) Karlo: Ĉu tio estas vero, ke Roberto estas malsana je la stomako?

Irena: Je la stomako? Ne. Ŝajnas al mi, ke li nur havas dentdoloron.

Karlo: Nu jes, povas esti. Sed kial li ankoraŭ ne vizitis dentiston?

Irena: Mi ne scias. Eble li timas?

Karlo: Ĉi tio estas tre verŝajna.

d) Karolina: Vi estas tiel tre pala, ĉu io doloras vin?

Barbara: Doloros min la kapo.

Karolina: Ĉu vi ne tro multe laboras?

Barbara: Povas esti.

O b j a ś n i e n i a

Ĉu vi estas malsana?

Czy jesteś chory
(chora)?

W języku potocznym używa się często formy
skrótowej "Ĉu vi malsanas?"

vi malbone aspektas

źle wyglądasz

Mi havas kapdoloron.

Mam ból głowy.

kapo

głowa

doloro

ból

Można również powiedzieć:

Doloras min la kapo.

Boli mnie głowa.

Doloras mia kapo

dość. Boli moja głowa

malsana je la koro

chory (chora) na serce

Ŝajnas al mi

zdaje mi się, wydaje
mi się

Tio ĉi estas tre ver-
Ŝajna

To jest bardzo prawdo-
podobne.

tiel tre pala

tak bardzo blady

Ĉu ĉi doloras vi?

Czy coś cię boli?

Ĉu vi ne tro multe...?

Czy ty nie za dużo...?

W z ó r l:

Doloras min la hepato

P r z y k ł a d y:

Doloras min la hepato.

Boli mnie wątroba.

Doloras min la kolo.

Boli mnie szyja.

Doloras min la dorso.
Bola mnie plecy.

Doloras min la dekstra mano.
Boli mnie prawa ręka.

Doloras min la maldekstra piedo.
Boli mnie lewa noga.

Doloras min la maldekstra kokso.
Boli mnie lewe biodro.

Doloras min fingro.
Boli mnie palec.

Doloras min genuo.
Boli mnie kolano.

Uwaga! W dwóch ostatnich przykładach świadomie opuszczono przedimek określony "la", ponieważ nie wiadomo, o który palec, które kolano chodzi. "Doloras min fingro." - Boli mnie palec (jeden z wielu).

W z ó r 2:

Ĉu vi ne tro multe ...?

P r z y k ł a d y:

Ĉu vi ne tro multe...?

Czy ty nie za dużo...?

Ĉu vi ne tro ofte...?

Czy ty nie za często...?

Ĉu vi ne tro longe...?

Czy ty nie za długo...?

Ĉu vi ne tro mallonge...?

Czy ty nie za krótko...?

Czy ty nie za szybko...?

Ĉu vi ne tro rapide...?

Czy ty nie za wolno...?

Ĉu vi ne tro malrapide...?

W z ó r 3:

Ĉu io doloras vin?

P r z y k ł a d y:

Ĉu io doloras vin?

Czy coś cię boli?

Ĉu io doloras lin?

Czy coś go boli?

Ĉu io doloras ŝin?

Czy coś ją boli?

T E S T - A

Wyraź to w języku esperanto: a) Czy jesteś chory? b) Dlaczego pytasz mnie o to? c) Czy Irena jest chora na serce? ĉ) Nie rozumiem, dlaczego ona jeszcze nie poszła do lekarza (odwiedziła lekarza) Czy to (jest) prawda że Henryk jest chory na żołądek? e) Czy to (jest) prawda, że Maria ma ból głowy? f) Czy ty nie za dużo pracujesz? g) Czy on nie za szybko je?

2. KIO ESTAS LA KAŬZO DE VIA MALSANO?

a) Sabina: Ĉu vi aŭdis, ke Teresa estas malsana?

Irena: Je kio ŝi estas malsana?

Sabina: Ŝi malsanas je la hepato.

Irena: Ĉu ŝi multe suferas?

Sabina: Ne tre multe, sed tamen ŝi devas nun observi striktan dieton.
Irena: Tio ĉi estas tre malagrabla. Sed, diru al mi, kio estas la kaŭzo de ŝia malsano?

Sabina: Ŝajnas al mi, ke ŝi manĝis tro multe da grasaĵoj.

Irena: Povas esti,

b) Sinjoro Miozoto: Sinjorino, vi aspektas malsana. Vi estas tiel pala, ke...

Sinjorino Dianto: Dankon pro la komplemento! Vi estas tre afabla, sinjoro!

Sinjoro Miozoto: Sed, sinjorino, mi diris, ke vi estas pala, ĉar vi efektive estas pala. Mi timis, ke vi malsaniĝis... Eble io doloras vin? Ĉu vi ne tro intense lernas Esperanton?

Sinjorino Dianto: Sinjoro Miozoto, ĉu hazarde ne doloras vin la kapo?

Sinjoro Miozoto: Mia kapo estas en ordo, sed via lango estas tro akra.

Sinjorino Dianto: Mi ne povas diri, ke vi estas ĝentlemano.

Sinjoro Miozoto: Mi diris, ke vi estas pala pro la zorgo pri via sanstato, sed se vi ne deziras...

Sinjoro Dianto: Mi ne deziras! Pardonu, mi estas hodiaŭ iomete nervoza.

- c) - Kiel vi fartas?
- Ne tute bone. Mi iom malsanas je la koro.
- Ĉu vi jam estis ĉe kuracisto?
- Jes, mi estis hieraŭ posttagmeze.
- Kaj?
- Li esploris min kaj preskribis kelkajn medikamentojn.

- Ĉu krom tio li ion konsilis al vi?
- Jes. Li diris, ke mi devas iomete gimnastiki kaj, se ĉi tio estas ebla, iomete promeni antaŭ la enlitiĝo.
- Ĉu mi ankaŭ povas ion konsili al vi?
- Jes, kompreneble. Bonvolu, sed...
- Vi ne devus tiel multe fumi, sinjorino!
- Jes, sed kiam mi ne fumas cigaredojn, mi sentas min malsana. Mi tiam estas en tre malbona dispozicio.
- Vi estas en malbona dispozicio, ĉar vi tro multe fumas!

O b j a ŝ n i e n i a

Kio estas la kaŭzo...? Co jest przyczyną...?

Je kio ŝi estas malsana? dosł.: Na co ona jest chora?

*Można także powiedzieć: "Kion ŝi malsanas?"
Analogicznie: Kion ŝi suferas? (Na co ona cierpi?; Co jej dolega?)*

observi striktan dieton przestrzegać ścisłej diety

Czasownik "observi" ma dwa znaczenia:

- 1) obserwować, przyglądać się
- 2) przestrzegać (przepisy, obyczaje itp.)

grasaĵo

tłusta potrawa

graso

tłuszcz

vi aspektas malsana

wyglądasz jak byś był chory

*Analogicznie: vi aspektas kolera wyglądasz jak byś był zły (rozgniewany),
wyglądasz na rozgniewanego.*

vi aspektas dormona wyglądasz
jak byś był senny (wyglądasz
na sennego)

malsaniĝi

zachorować

estas en ordo
ordo

jest w porządku
porządek

pro zorgo pri via
sanstato

z troski o twój (pana,
pani) stan zdrowia

sano

zdrowie

stato

stan

se tio ĉi estas ebla

jeśli to jest możliwe

vi ne devus

pan nie powinien, pani
nie powinna

mi sentas min malsana

czuję się chora

en tre malbona dis-
pozicio

w bardzo złym usposo-
bieniu

W z ó r 4:

Kio estas la kaŭzo de via kolero?

P r z y k ł a d y:

Kio estas la kaŭzo de via kolero?
Co jest przyczyną twojego gniewu?

Kio estas la kaŭzo de via malsano?
Co jest przyczyną twojej choroby?

Kio estas la kaŭzo de via kormalsano?
Co jest przyczyną twojej choroby serca?

Kio estas la kaŭzo de via stomak-
malsano?
Co jest przyczyną twojej choroby
żołądka?

TEST - B

Wyraź to w języku esperanto: a) Czy musisz przestrzegać ścisłej diety? b) Czy wiesz, dlaczego ona jest blada? c) Czy orientujesz się, na co jest chora? ĉ) Co jest powodem jej choroby? d) Czy lekarz przepisał jej lekarstwo? e) Dlaczego jesteś w złej dyspozycji? f) Czy czujesz się chora?

3. ĈIRKAŬ KVAR MONATOJN.

- a) - Kiom longe vi restadis en Parizo?
 - Ĉirkaŭ tri semajnojn.
 - Ĉirkaŭ kvar monatojn.
 - Ĉirkaŭ kvin jarojn.
- b) - Kiom longe vi restadis en hospitalo?
 - Pli-malpli du monatojn.
 - Pli-malpli kvin monatojn.
- c) - Kiom longe vi restadis ekster Varsovio?
 - Nur tri tagojn.
 - Nur du semajnojn.

ĉ) Halina: Kiom longe vi restadis en sanatorio?

Danuta: Ĉirkaŭ du monatojn.

Halina: Kaj kiel vi nun fartas?

Danuta: Dankon, sufiĉe bone. Kvankam mi ankoraŭ ne resaniĝis plene, mi tamen povas normale vivi kaj labori. La kormalsanoj ne apartenas al agrablaj.

Halina: Mi scias. Mi devas konfesi al vi, ke mi ankaŭ malsanas je la koro.

Danuta: Ĉu vi jam estis ĉe kuracisto?

Halina: Jes, jes... eĉ kelkfoje, sed mia kuracisto ankoraŭ ne konstatis precize, kio estas al mi. Tre

ofte doloras min la koro, precipe
vespere... Kaj tiam longan tem-
pon, ofte eĉ kelkajn horojn mi
suferas kaj ne povas endormiĝi.
Danuta: Mi kompatas vin, Danjo. Mi opi-
nias, ke vi devus viziti alian
kuraciston.

O b j a ŝ n i e n i a

tri semajnoj

przez trzy tygodnie
(patrz gram.: "Biernik
dla oznaczenia czasu
trwania czynności")

Kiom longe...?

Od jak dawna...? (dosł.
Jak długo...?)

Kaj tiam longan
tempon...?

I wtedy przez długi
czas...?

ofte eĉ kelkajn horojn

często nawet przez
kilka godzin

Mi kompatas vin...

Współczuję Ci...

T E S T - C

Wyraź to w języku esperanto: a) Jak długo prze-
bywałeś w Zakopanem? Około trzy tygodnie.
b) Jak długo przebywałeś w szpitalu? Mniej
więcej sześć tygodni. c) Jak długo przebywałeś
poza Warszawą? Tylko cztery miesiące. ĉ) Czy
wyzdrowiałeś już? Muszę ci wyznać, że jeszcze
się źle czuję. d) Często boli mnie wątroba.
Zdarza się (okazas), że cierpię przez kilka
godzin dziennie, a wieczorem często nie mogę
zasnąć.

4. BARBARA ESTAS MALSAANA.

(Barbara estas malsana. Al la knabino venas
kuracisto.)

Kuracisto: Bonan tagon!

Barbara: Bonan tagon, sinjoro!

Kuracisto: Kio estas al vi? Kio doloras vin?

Barbara: Ho, mi tre malbone fartas. Doloras min la kapo, la gorgo. Mi ankaŭ sentas doloron en la brusto.

Patrino: Ĉi verŝajne malsanas je la gripo.

Kuracisto: Ĉu vi mezuris la temperaturon?

Barbara: Jes. Estis 39,3 (tridek naŭ kaj tri dekonoj).

Kuracisto: Matene aŭ tagmeze?

Barbara: Matene estis 38,1 (tridek ok kaj dekonaj) kaj tagmeze 39,3 (tridek naŭ kaj tri dekonoj).

Kuracisto: Bonvolu montri al mi la gorgon... Ankoraŭ bonvolu malfermi la buŝon kaj montri la gorgon! Nu, jes... Dankon! Kiam vi malsaniĝis?

Barbara: Hieraŭ posttagmeze mi fartis tre malbone, mi tuŝis mian frunton kaj mi konstatis, ke ĝi estas tre varma. Tre varmaj estis ankaŭ la vangoj... mi havis grandan kapdoloron kaj mi enlitiĝis...

Patrino: Ĉu ĝi estas gripo?

Kuracisto: Momenton, sinjorino, momenton! Ĉu ŝi multe ternas kaj tusas?

Patrino: Sufiĉe multe.

Kuracisto: Ĝi ne estas gripo, sinjorino, sed angino. Via filino devas resti en la lito kelkajn tagojn. Mi tuj preskribos al ŝi medikamentojn.

Patrino: Jes?

Kuracisto: Trifoje en la tago ŝi devos preni pilolon kontraŭ la gripo. Kvarfoje en la tago ŝi devos preni vitaminan tablojdon. Aha, jes, mi ankaŭ preskribos al ŝi kuracan siropon por la gorgo.

Barbara: Ĉu mi ankaŭ devos gargari la gorĝon?
Kuracisto: Jes, mi ankaŭ preskribos al vi gargarajon. Vi devos gargari la gorĝon tri fojojn en la tago.
Barbara: Bone. Sed kiom ofte mi devos preni la kuracan siropon por la gorĝo?
Kuracisto: Tri fojojn tage: matene post la matenmanĝo, tagmeze post la tagmanĝo, kaj vespere post la vespermanĝo.

O b j a ŝ n i e n i a

39,3 odczytujemy "tridek naŭ kaj tri dekonoj"
 lub "tridek naŭ komo tri" (komo przecinek)

Momenton!

Chwileczkę!

mi tuŝis mian frunton dotkneĝlam mojego czoła

Analogicznie: mi tuŝis mian mentonon dotkneĝlam
 mojego podbródka
mi tuŝis mian nazon dotkneĝlam
 mojego nosa

T E S T - Ĉ

Wyraż to w języku esperanto: a) Co ci dolega? Boli mnie gardło. b) Co dolega jej? Myślę, że boli ją żołądek. c) Czy zmierzyłeś gorączkę? ĉ) Musisz położyć się do łóżka. d) Jak często będę musiał brać to lekarstwo?

S ł o w n i c z e k

afabla - uprzejmy

angino - angina

aspekti - wyglądać,

mieć wygląd

ĉirkaŭ - wokół, dookoła

tu: około

dento - ząb

akra - ostry

aparteni - należeć

brusto - piersi

buŝo - usta

dekstra - prawy (znaj-

dujący się po prawej stronie)

devus - powinien, po-
 winna, powinno
doloro - ból
dorso - grzbiet, plecy
febros - gorączka
fumo - dym, (fumi - pa-
 lić tytoń)
genuo - kolano
gimnastiki - gimnasty-
 kować się
gripo - grypa
hepato - wątroba
je - patrz gramatyka
kataro - katar
kokso - biodro
kolo - szyja
komplimento - komple-
 ment
konsili - radzić, do-
 radzać
kvankam - chociaż
mano - ręka
malsaniĝi - zachorować
mentono - podbródek
nazo - nos
observi - przestrzegać,
 zachowywać
ordo - porządek
pala - blady
plena - pełny, zupełny
preskribi - przepisać
 (np. lekarstwo)
restadi przebywać
sanatorio - sanatorium
siropo - syrop
stomako - żołądek
sufəri - cierpieć
tablojdo - tabletka

dieto - dieta
dispozicio - usposo-
 bienie
endormiĝi - zasnąć
ĝingro - palec
gargari - płukać (gar-
 dło, bieliznę, bu-
 telkę itp.)
gorĝo - gardło
graso - tłuszcz
ĝentlemano - dżentelmen
intense - intensywnie
kapo - głowa
kaŭzo - powód, przy-
 czyną
kompati - współczuć
konfesi - wyznać, przy-
 znać się (do czegoś)
kontraŭ - przeciw,
 przeciwko
lango - język (anato-
 micznie)
medikamento - lekarstwo
mezuri - mierzyć
nervoza - nerwowy, roz-
 drażniony
okulo - oko
orelo - ucho
pilolo - pigułka
pli-malpli - mniej
 więcej
resaniĝi - wyzdrowieć,
 powrócić do zdrowia
senti - czuć, odczuwać
stato - stan
strikta - ścisły, ob-
 cisły, opięty
terni - kichać

timi -- bać się,
obawiać się
vango - policzek
zorgi - troszczyć się,
dbać

tusi - kasłać
tuși - dotknąć
vitamino - witamina

GRAMATYKA

Biernik czasu trwania czynności lub stanu

Czwarty przypadek stosowany jest również do wskazania czasu trwania czynności lub stanu, na przykład:

Mi estis malsana kvin tagojn.
Byłem chory pięć dni (przez pięć dni).

Mi loĝis en Krakovo ses jarojn.
Mieszkałem w Krakowie pięć lat
(przez pięć lat).

Li estis ĉe mi du horojn.
Był u mnie (przez) dwie godziny.

Przyimek JE

Przyimek je ma charakter uniwersalny, używany jest bowiem wszędzie tam, gdzie żaden z przyimków (ze względu na swoje ścisłe określone znaczenie) nie może być użyty; sens wynika z kontekstu. Należy jednak pamiętać o tym, aby przedimka je nie nadużywać. Przykłady:

Je kioma horo vi iros al kinejo?
O której godzinie pójdziesz do kina?

Verŝajne je la kvara.
Prawdopodobnie o czwartej.

Ĉu vi estas malsana je la koro?
Czy jesteś chory na serce?

Mi ne estas malsana je la koro, sed
je la stomako.
Nie jestem chory na serce, lecz
na żołądek.

Czasowniki odprzymiotnikowe

Czasowniki odprzymiotnikowe tworzy się przez
odrzućcenie końcówki "-a", a dodanie przez
bezokolicznika ("-i") lub słowa osobowego,
na przykład:

malsana - chory

malsani - być chorym

prava - mający rację,
słuszny

pravi - mieć rację,
mieć słuszność

sufiĉa - wystarczający,
dostateczny

sufiĉi - wystarczać

Vi pravas, mia kara!

Masz rację, mój drogi!
(moja droga!)

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Ĉu vi estas malsana? b) Kial vi demandas
miĉ pri tio? c) Ĉu Irena estas malsana je la
koro? ĉ) Mi ne komprenas, kial ŝi ankoraŭ ne
vizitis kuraciston? d) Ĉu tio estas vero,
ke Henriko estas malsana je la stomako? e) Ĉu
tio estas vero, ke Maria havas kapdoloron?
f) Ĉu vi ne tro multe laboras? g) Ĉu li ne tro
rapide manĝas?

TEST-B:

a) Ĉu vi devas observi striktan dieton? b) Ĉu
vi scias, kial ŝi estas pala? c) Ĉu vi orien-

tiĝas, je kio ŝi estas malsana? ĉ) Kio estas la kaŭzo de ŝia malsano? d) Ĉu kuracisto preskribis al ŝi medikamenton? e) Kial vi estas en malbona dispozicio? f) Ĉu vi sentas vin malsana?

TEST-C:

a) Kiom longe vi restadis en Zakopane? Ĉirkaŭ tri semajnojn. b) Kiom longe vi restadis en hospitalo? Pli-malpli ses semajnojn. c) Kiom longe vi restadis ekster Varsovio? Nur kvar monatojn. ĉ) Ĉu vi jam resaniĝis? Mi devas konfesi al vi, ke mi ankoraŭ malbone sentas min. d) Ofte doloras min la hepato. Okazas, ke mi suferas kelkajn horojn tage, kaj vespere mi ofte ne povas endormiĝi.

TEST-Ĉ:

a) Kio doloras vin? Doloras min la gorĝo. b) Kio doloras ŝin? Mi pensas, ke doloras ŝin la stomako. c) Ĉu vi mezuris la temperaturon? ĉ) Vi devas enlitiĝi. d) Kiom ofte mi devos preni ĉi tiun medikamenton?

PRACA KONTROLNA NR 20

I. Odpowiedz na pytania:

1. Ĉu vi nun estas malsana? (Ĉu vi nun malsanas?)
2. Ĉu vi malsanas je la koro?
3. Ĉu via koleg(in)o malsanas je la stomako?
4. Ĉu via frat(in)o malsanas je la gripo?
5. Je kio malsanas sinjoro Stefano?
6. Je kio malsanas sinjorino Irena?
7. Kio doloras vin?
8. Kio doloras vian frat(in)on?
9. Ĉu doloras vin la stomako?
10. Ĉu doloras vin la kapo?

II. Napisz pytania do następujących odpowiedzi

1. Mi estis malsana ses tagojn.
2. Li devis kuŝi en la lito du semajnojn.
3. Ĉirkaŭ tri semajnojn.
4. Ĉirkaŭ kvar monatojn.
5. Ŝi loĝis tie tri jarojn.
6. Li korespondas kun ŝi ok monatojn.
7. Mi pensas, ke pli-malpli unu horon.
8. Mi supozas, ke pli-malpli dek minutojn.

Pytania i odpowiedzi przetłumacz na język polski.

III. Uporządkuj wyrazy tworząc zdania:

1. je la gripo. estas ŝi malsana
2. jam estas Ŝi kvar tagojn. malsana
3. havas Li febron.
4. ankaŭ Ŝia estas malsana. frato
5. frato Lia striktan dieton. observi devas
6. loĝis vi Kiom longe en Vroclavo?
7. fumi! ne devus Vi tiel multe

Utworzone zdania przetłumacz na język polski.

IV. Przeczytaj i przetłumacz na język polski:

Kara Lila!

Mi estas malsana je la angino kaj mi kuŝas nun en la lito. La kuracisto, kiu vizitis min diris, ke mi devos resti en la lito ankoraŭ kelkajn tagojn. Li preskribis al mi pilolojn kontraŭ la angino, vitaminajn tablojdojn kaj kuracan siropon por la gorĝo. Mi ne povos do,

bedaŭrinde, iri kun vi al teatro. Mian bileton
donu al Eva. Mi pensas, ke lunde mi jam venos
al la universitato, sed se vi havos tempon,
vizitu min sabate posttagmeze aŭ dimanĉe antaŭ-
tagmeze.

Via amikino

Barbara

LA DUDEKUNUA LEKIONO (21)

1. ĈU LI ESTAS TIEL DILIGENTA KIEL PETRO?

a) Danuta: Ĉu Tadeo estas bona lernanto?
Irena: Ho jes, li estas bona lernanto.
Danuta: Ĉu li estas tiel diligenta kiel Petro?

Irena: Mi pensas, ke jes.

Danuta: Kaj kia lernanto estas Stefano?

Irena: Stefano? Li ankaŭ estas bona lernanto. Kaj diligenta! Li estas tiel diligenta kiel Tadeo kaj Petro.

b) Tadeo: Ĉu laŭ via opinio Danuta estas kapabla por matematiko?

Petro: Mi pensas, ke ŝi estas kapabla, sed tre maldiligenta.

Tadeo: Ĉu ŝi estas tiel same maldiligenta kiel Irena?

Petro: Ho, jes. Eĉ pli! Mi pensas, ke Danuta estas pli maldiligenta ol Irena.

Tadeo: Ĉu vere?

Petro: Jes, vere. Ŝi estas la plej maldiligenta knabino en nia klaso!

c) - Ĉu via frato lernas pli multe ol vi?

- Jes, li lernas pli multe ol mi. Li lernas pli multe, ĉar li estas pli diligenta ol mi.

- Jes, sed vi estas pli kapabla ol li.

- Eble. Mi nur scias, ke mi lernas malpli multe kaj malpli diligente ol li. Nia instruisto diris, ke mi estas la malplej diligenta lernanto en la klaso.

O b j a ś n i e n i a

tiel... kiel...

tak... jak... (patrz
gram.: "Porównania")

tiel same, kiel

tak samo, jak

pli multe ol

więcej niż, więcej od

T E S T - A

Wyraź to w języku esperanto: a) Czy (ty) jesteś tak leniwy, jak Karol? Nawet bardziej! b) Czy Ewa jest zdolna, jak Irena? Myślę, że Irena jest bardziej zdolna. c) Czy (ty) uczysz się więcej niż Maria? (Ja) myślę, że (ja) ucze się więcej niż Maria. ĉ) Czy to (jest) prawda, że Stefan uczy się mniej pilnie niż Karol? Tak, to (jest) prawda. On uczy się najmniej pilnie w całej naszej klasie.

2. PER KIO VI VENAS AL LA LERNEJO?

a) Teresa: Per kio vi venas al la lernejo?

Sabina: Per aŭtobuso. Kaj vi?

Teresa: Mi venas per tramo.

Sabina: Ĉu vi longe veturas?

Teresa: Pli-malpli 20 minutojn. Kaj kiom longe vi veturas?

Sabina: Mi veturas ĉirkaŭ 15 minutojn.

b) Karlo: Per kio vi plejofte veturas al via laborejo?

Petro: Per tramo. Kaj vi? Per kio vi plej ofte veturas al via laborejo?

Karlo: Mi plej ofte veturas per aŭtobuso. Mi preferas veturi per aŭtobusoj ol per tramoj, ĉar ĝenerale la aŭtobusoj estas multe pli rapidaj ol tramoj.

Petro: Kiom longe vi veturas de via lo-
ĝejo al via laborejo?
Karlo: Pli-malpli 15 minutojn.

- c) - Mi aŭdis, ke vi estis en Budapeŝto.
- De kiu vi aŭdis tion?
- De Halina.
- Nu, jes, ni ambaŭ estis en Hungario.
- Kiom longe vi estis tie?
- Ni estis 10 tagojn en Budapeŝto kaj
4 tagojn en Szeged. Entute ni estis
en Hungario du semajnojn.
- Per kiu trafikilo vi vojaĝis?
- Al Hungario ni veturis per trajno, sed
ni revenis al Pollando per aviadilo.
- Ĉu la vojaĝo per aviadilo estis longa?
- Ĝi daŭris proksimume du horojn kaj
estis tre agrabla.

O b j a ŝ n i e n i a

per kio?

czym?(za pomocą czego?)

per aŭtobuso

autobusem (dosł.: za
pomocą autobusu)

Analogicznie: per tramo tramwajem

per trolebuso trolejbusem

per taksio taksówką

per ŝipo statkiem

per helikoptero helikopterem

Kiom longe?

Jak długo?

pli-malpli

mniej więcej

ĉirkaŭ

około

proksimume

w przybliżeniu

multe pli rapidaj ol... o wiele szybszej niż
(od)...

pli malpli 20 minutojn. (Przez) mniej więcej
dwadzieścia minut.
(Patrz gram.: "Biernik
czasu trwania czyn-
ności", lekcja 20).

T E S T - B

Wyraź to w języku esperanto: a) Czym przy-
jeżdżasz (przybywasz) do szkoły? Tramwajem.
b) Czym najczęściej jedziesz do pracy (miejsca
pracy)? Autobusem. c) Jakim (dosł. którym)
środkiem lokomocji podróżowałeś do Bułgarii?
Samolotem. ĉ) Jak długo jechałeś do Wrocławia?
Cztery godziny. d) Jak długo Karol jechał do
Szczecina? (Ŝĉecino). Siedem godzin i dwadzieś-
cia minut.

T E S T - C

Wyraź to w języku esperanto: a) Skąd wiesz,
że byłem w Pradze? Od Ewy. b) Skąd wiesz, że
Maria była w Budapeszcie mniej więcej trzy
tygodnie? c) Od kogo wiesz, że przez siedem
dni byłem w Bydgoszczy? ĉ) Od kogo wiesz, że
podróż do Lublina trwa w przybliżeniu sześć
godzin.

3. LILA VIZITAS SIAN MALSANAN AMIKINON.

(Barbara kuŝas en la lito kaj legas libron.
Iu frapas al la pordo.)

Lila: Ĉu mi povas eniri?

Barbara: Lila? Eniru, eniru! Mi tre ĝojas, ke
vi venis.!

Lila: Hieraŭ mi ricevis vian leteron. Kaj,
ĉar hodiaŭ mi havas tempon, mi kaptis

la okazon por viziti vin. Ho, mi preskaŭ forgesis... Ĉi tie estas floroj por vi.

Barbara: Dankon! Dankon! Kiel belaj rozoj!

Lila: Ĉiuj gekolegoj-studentoj salutas vin!

Barbara: Mi tre dankas pro la salutoj kaj ankoraŭfoje mi tre-tre dankas pro la belaj rozoj! Metu ilin en la florponton, kiu staras sur la tablo! Sed antaŭe demetu la mantelon.

Lila: Kiel vi nun fartas?

Barbara: Preskaŭ tute bone. Pli bone ol hieraŭ. Kaj mi esperas, ke morgaŭ mi fartos ankoraŭ pli bone ol hodiaŭ. Mi pensas, ke lunde mi jam povos veni al la universitato.

Lila: Ĉu ankoraŭ doloras via gorgo?

Barbara: Jam ne. Ĉiutage mi trinkas kuracan siropon por la gorgo kaj mi nun fartas multe pli bone ol ekzemple hieraŭ.

Lila: Mi tre ĝojas. Nu, kaj kion vi faras hejme? Ĉu vi havas ion por legi?

Barbara: Mi havas kelkajn novajn librojn, sed la kuracisto permesis al mi legi nun iomete. Mi ankaŭ povas iomete aŭskulti radion, sed la kuracisto malpermesis al mi rigardi televidon. Mi terure enuas.

Lila: Kion fari, vi devas obei la kuraciston. Se vi obeos la kuraciston, vi baldaŭ resaniĝos.

Barbara: Nun rakontu novaĵojn! Kio nova, kio interesa en la universitato?

Lila: Ni havas novan koleginon. Ŝi aliĝis al nia grupo antaŭ kelkaj tagoj.

Barbara: Kiel ŝi nomiĝas?

Lila: Ŝi nomiĝas Eva, Eva Gomola. Ŝi estas tre kapabla kaj ŝi tre multe lernas.

Barbara: Ĉu ŝi estas tiel diligenta kiel Irena?

Lila: Ŝi estas multe pli diligenta ol Irena.

Barbara: Ĉu vere?

Lila: Jes, vere. Ŝi nun estas la plej diligenta studentino en nia fakultato. Aha, mi ankoraŭ devas aldoni, ke ŝi loĝas tute proksime al vi.

Barbara: Jes?

Lila: Ŝi loĝas en tiu nova domo apud la kinejo "Eŭropo". Ĉar en la trafikiloj estis granda interpremo, mi venis al vi perpiede. Eva iris kune kun mi, ĉar ŝi ankaŭ ne ŝatas interpremon kaj mi kaptis la okazon por iom babili kun ŝi. Antaŭe ŝi loĝis en Torun kaj ŝi studis en la Universitato je la nomo Nikolao Kopernik. Ŝi ankaŭ diris al mi, ke ŝi lernis tie Esperanton kaj ŝi apartenis al la Studenta Scienca Rondo de Esperantistoj.

Barbara: Ho, tio ĉi estas tre interesa. Mi nepre devas interparoli kun ŝi lunde.

O b j a ŝ n i e n i a:

mi kaptis la okazon

skorzystalam z okazji
(dosł.: schwytałam
okazję)

ankoraŭfoje

jeszcze raz

ankoraŭ

jeszcze

foje

raz

florpoto

wazon do kwiatów

floro

kwiat

poto

demetu la mantelon

Ĉu vi havas ion por
legi?

obei la kuraciston

Kiel ŝi nomiĝas?

proksime al vi

malproksime de vi

garnek

zdejmij płaszczyz

Czy masz coś do czytania? (dosł.: Czy masz coś, aby czytać?)

słuchać się lekarza

Jak ona się nazywa?

blisko ciebie (dosł.: blisko do ciebie); rzadziej używa się "proksime de"

daleko od ciebie

T E S T - Ĉ

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy skorzystałeś z okazji, aby odwiedzić Stefana? On już cztery dni jest chory. b) Czy skorzystałeś z okazji, aby pozdrowić Roberta? On już osiem dni leży w łóżku chory na serce. c) Czy masz coś do czytania? Tak, mam kilka książek. ĉ) Czy masz coś do powiedzenia mi? Tak, chcę ci powiedzieć, że lekarz zabronił mi czytania książek. d) (Mój) ojciec zabronił mi słuchania muzyki nocą. ĉoź, muszę się słuchać (mojego) ojca. e) Opowiedz, co robiłeś wczoraj wieczorem?

4. KIOMA TAGO ESTAS HODIAŬ?

- a) - Kioma tago estas hodiaŭ?
- Hodiaŭ? Hodiaŭ estas la 6-a (sesa).
- Ĉu vi estas certa pri tio?
- Nu, jes... lunde estis la 4-a, marde estis la 5-a kaj hodiaŭ tutcerte estas la 6-a. Ĉu vi eble intencas ien forveturi?

- Jes.
 - Ĉu vi povas malkaŝi kien?
 - Mi intencas forveturi al Bjalistoko, la naskiĝurbo de Ludoviko Zamenhof.
 - Kioman tagon vi forveturos tien?
 - La 8-an de la kuranta monato, kaj do - postmorgaŭ.
- b) - Kioman tagon vi naskiĝis?
- La 10-an de aprilo.
 - Kaj kioman tagon naskiĝis via frato?
 - Li naskiĝis la 14-an de aprilo. Sed mi naskiĝis en la jaro 1952-a kaj li naskiĝis en la jaro 1953-a.
- c) - Kiu tago estas hodiaŭ?
- Hodiaŭ estas sabato.
 - Ĉu vi estas certa pri tio?
 - Mi estas tute certa.
- ĉ) - Kiun tagon vi plej ŝatas rigardi televidon?
- Mi plej ŝatas rigardi televidon sabate.
 - Kiujn tagojn vi lernas Esperanton?
 - Mi lernas Esperanton marde kaj vendrede

O b j a ŝ n i e n i a

<u>Kioma tago?</u>	Który (z kolei) dzień?
<u>ĵen</u>	dokądś (w jakimś kierunku)
<u>ie</u>	gdzieś (miejsce)
<u>Kien?</u>	Dokąd?
<u>Tien</u>	Tam (w tamtym kierunku, do tego miejsca).

Kioman tagon vi
forveturos?

naskiĝurbo (naskiĝ-
-urbo)

Którego (z kolei) dnia
wyjedziesz?
miasto narodzin

T E S T - D

Wyraż to w języku esperanto: a) Który (z kolei) dzień jest dzisiaj? Dzisiaj jest piąty. Którego dnia pojedziemy do Berlina? Dziewiątego.
b) Który (w tygodniu) dzień będzie jutro? Jutro będzie piątek. Którego dnia pójdziemy do kina? Myślę, że w sobotę.

S ł o w n i c z e k

aliĝi (al) - dołączyć
sie (do), przyłą-
czyć się (do)

baldaŭ - wkrótce

ekzemple - na przykład

entute - w całości,
w ogóle

ĝenerale - ogólnie

interpremo - tłok

kuranta - bieżący

meti - kłaść

obei - słuchać, być
posłusznym

permesi - pozwalać

preskaŭ - prawie

proksimume - w przy -
bliżeniu

scienco - nauka

terure - strasznie,

trafiko - komunikacja,
ruch drogowy

tramo - tramwaj

trolebuso - trojlebus

aparteni - należeć

aviadilo - samolot

babili - gawędzić

ekzemplo - przykład

eniri - wejść

enui - nudzić się

florpoto - wazon do
kwiatów

kaŝi - ukrywać, chować

mantelo - płaszcz

naski - urodzić

ol - niż, aniżeli

per - za pomocą, przez

perpiede - pieszo

proksime - blisko

rondo - koło

same - tak samo

scienca - naukowa

tiel - tak (w ten
sposób)

trafikilo - środek ko-
munikacji

GRAMATYKA

Określanie daty

O kolejny dzień miesiąca pytamy stosując zaimek pytający kioma?, np.:

Kioma tago estas hodiaŭ?

Który (z kolei) dzień jest dzisiaj?

Hodiaŭ estas la 10-a de marto.

Dzisiaj jest dziesiąty marca.

Możemy również zapytać:

Kiu dato estas hodiaŭ?

Jaka data jest dzisiaj?

Kiedy pytamy o czynność lub mówimy o czynności, która odbyła się (odbędzie się) w określonym dniu (kolejnym dniu) miesiąca, liczebnik porządkowy wskazujący datę czynności stawiamy w bierniku, np.:

Ŝi forveturos al Parizo la 10-an de majo.

(Ona) wyjedzie do Paryża dziesiątego maja.

Kioman tagon ŝi forveturos?

Którego (z kolei) dnia ona wyjedzie?

La 10-an (dekan) de majo.

Dziesiątego maja.

W tym ostatnim przypadku biernik można zastąpić przyimkiem je:

Kioman tagon ŝi forveturos? = Je kioma tago ŝi forveturos?

La 20-an (dudekan) de julio. = Je la 20-a (dudeka) de julio.

Uwaga! Biernik określający pewien punkt w czasie stosowany jest także w odniesieniu do dni tygodnia; tworzy on okoliczniki czasu:

Sabaton vespere mi iros al kinejo.
W sobotę wieczorem pójdę do kina.

O dzień tygodnia pytamy:

Kiu tago estas hodiaŭ?

Który (nazwa) dzień jest dzisiaj?

Hodiaŭ estas sabato.

Dzisiaj jest sobota.

Kiun tagon vi iros al teatro?

Którego dnia pójdziesz do teatru?

En kiu (je kiu) tago vi iros al operejo?

W którym dniu (którego dnia) pójdziesz do opery?

Sabate vespere. (= Sabaton vespere.)

W sobotę wieczorem.

Stopniowanie przymiotników i przysłówków

Przymiotniki i przysłówki stopniuje się opisowo tworząc ich stopień wyższy i najwyższy za pomocą następujących przysłówków:

stopień wyższy:

pli bardziej, więcej

malpli mniej

stopień najwyższy:

plej najwięcej, najbardziej

malplej najmniej

A oto przykłady:

bona dobry

pli bona lepszy

(la) plej bona najlepszy

juna młody

pli juna młodszy

(la) plej juna najmłodszy

bone dobrze

pli bone lepiej

plej bone najlepiej

june młodo

pli june młodziej

plej june najmłodziej

Uwaga! Przed przysłówkami nie używa się przedimka określonego la.

Porównania

Porównując dwie osoby lub dwa przedmioty posiadające jakąś cechę w jednakowym stopniu, stosujemy najczęściej konstrukcję tiel... kiel..., tak... jak..., np.:

Li estas tiel alta kiel Tadeo.

On jest tak wysoki jak Tadeusz.

Barbara estas tiel energia kiel

Halina.

Barbara jest tak energiczna jak Halina.

Gdy jeden z porównanych ze sobą obiektów posiada jakąś cechę w stopniu wyższym niż drugi, stosuje się konstrukcję mal/pli... ol... (mniej) bardziej... od(niż)...., np.:

Ŝi estas pli diligenta ol Eva.

Ona jest pilniejsza od Ewy.

Vi estas malpli flegma ol Karlo.
Jesteś mniej flegmatyczny niż Karol

Jeśli jeden z porównywanych ze sobą obiektów posiada jakąś cechę w stopniu najwyższym, stosujemy konstrukcję mal/plej... el..., mal/plej... en..., najmniej (najbardziej)/... z (ze) w (we), np.:

Ŝi estas la plej juna el ĉiuj fratinoj.

Ona jest najmłodsza ze wszystkich sióstr.

Tiu ĉi kafejo estas la malplej bela en nia urbo.

Ta kawiarnia jest najmniej ładna w naszym mieście.

W podobny sposób porównujemy przysłówki:

Li parolas en Esperanto tiel bone kiel Petro.

On mówi w języku esperanto tak dobrze jak Piotr.

Ŝi dancas tviston pli bone ol Teresa.

Ona tańczy twista lepiej niż Teresa.

Vi kantas plej bele en nia klaso.

(Ty) śpiewasz najładniej w naszej klasie.

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Ĉu vi estas tiel maldiligenta, kiel Karlo? Eĉ pli! b) Ĉu Eva estas tiel kapabla, kiel Irena? Mi pensas, ke Irena estas pli kapabla. c) Ĉu vi lernas pli multe ol Maria? Mi pensas, ke mi lernas pli multe ol Maria. ĉ) Ĉu tio estas vero, ke Stefano lernas malpli diligente ol Karlo? Jes, tio estas vero. Li lernas malplej diligente en nia tuta klaso.

TEST-B:

- a) Per kio vi venas al la lernejo? Per tramo.
b) Per kio vi plej ofte veturas al la laborejo?
Per kiu trafikilo vi vojaĝis al Bulgario? Per
aviadilo. ĉ) Kiom longe vi veturis al Vroclavo?
Kvar horojn. d) Kiom longe Karlo veturis al
Ŝĉecino? Sep horojn kaj dudek minutojn.

TEST-C:

- a) De kie vi scias, ke mi estis en Prago? De
Eva. b) De kie vi scias, ke Maria estis en
Budapeŝto pli-malpli tri semajnojn? c) De
kiu vi scias, ke sep tagojn mi estis en Bid-
goŝĉo? ĉ) De kiu vi scias, ke la vojaĝo al
Lublino daŭras proksimume ses horojn?

TEST-Ĉ:

- a) Ĉu vi kaptis la okazon, por viziti Stefanon?
Li jam kvar tagojn estas malsana (= malsanas).
b) Ĉu vi kaptis la okazon, por saluti Roberton?
Li jam ok tagojn kuŝas en la lito malsana je la
koro. c) Ĉu vi havas ion por legi? Jes, mi
havas kelkajn librojn. ĉ) Ĉu vi havas ion por
diri al mi? Jes, mi volas diri al vi, ke la
kuracisto malpermesis al mi legi librojn.
d) Mia patro malpermesis al mi aŭskulti nokte
Kion fari, mi devas obeimian patron. e) Rakontu
kion vi faris hieraŭ vespere?

TEST-D:

- a) Kioma tago estas hodiaŭ? Hodiaŭ estas la
kvina. Kioman tagon ni forveturos al Berlino?
La naŭan. b) Kiu tago estos morgaŭ? Morgaŭ
estos vendredo. Kiun tagon (lub: "kiutage")
ni iros al kinejo? Mi pensas, ke sabate.

I. Ułóż po trzy dowolne zdania z następującymi konstrukcjami:

- a) tiel... kiel... b) pli... ol... c) malpli... ol... d) plej... en... e) plej... en... f) malplej... el... g) malplej... en...

Każde zdanie przetłumacz na język polski.

II. W miejsce kropek wstaw odpowiedni przymiotnik:

(kapabla, alta, diligenta, aĝa)

- a) Lila estas pli ol Barbara.
b) Roberto estas malpli ol Karlo.
c) Teresa estas la plej el ĉiuj knabinoj en nia klaso.
ĉ) Georgo estas la malplej en nia klaso.

Przetłumacz na język polski.

III. W miejsce kropek wstaw odpowiedni przysłówek:

(bone, bele, diligenta)

- a) Irena dancas tiel kiel Halina.
b) Karlo kantas tiel kiel Stefano.
c) Eva lernas pli ol Sabina.
ĉ) Andreo ludas gitaron plej en nia klaso.

Przetłumacz na język polski.

IV. Odpowiedz na pytania:

- a) Per kio vi venas al la lernejo? b) Per kio via (patro) patrino venas al la laborejo? c) Per kio vi plej ŝatas veturi?
ĉ) Kiom longe vi veturas al la lernejo?

- d) Kiom longe vi iras al (la) kulturdomo?
e) Kiam vi forveturos al Krakovo? (podaĉ date)
f) Kiam vi naskiĝis? (podaĉ dokładnā date)
g) Kioman tagon vi vizitos vian amikon?
ĝ) Kioman tagon vi aĉetos por vi gitaron?
h) Kiun tagon (en kiu tago) vi iros al kinejo?
ĥ) Kiun tagon (en kiu tago) vi iros al operejo?

Przetłumacz na język polski.

ŧ. Podane elementy użyj w zdaniach:

- a) malsana je la koro, b) ne havas febron,
c) ankoraŭ ne mezuris la febron, ĉ) 38,6
d) aĉeti termometron, e) la 9-an de aprilo
f) la 23-an de decembro g) la 30-an de januaro
ĝ) dimanĉon posttagmeze.

Przetłumacz na język polski.

LA DUDEKDUJA LEKIONO (22)

1. KIAM VI AĈETIS ĈI TIUN JUPON?

- a) Irena: Kiam vi aĉetis ĉi tiun jupon?
Alina: Hieraŭ posttagmeze.
Barbara: Kiam vi aĉetis ĉi tiun puloveron?
Kristina: Antaŭhieraŭ vespere.

- b) Tadeo: Kie vi aĉetis ĉi tiun belan kravatton?

Karlo: Mi aĉetis ĝin en vendejo ĉe la strato Bracka.

Petro: Kie vi aĉetis ĉi tiun belan pantalonon.

Tadeo: Mi aĉetis ĝin en vendejo ĉe la strato Jasna.

- c) - Ho, kiel bela ŝalo!
- Bela? Ĉu ĝi vere plaĉas al vi?
- Ho, jes, ĝi tre plaĉas al mi. De kiu vi ricevis ĝin?
- Mi ricevis ĝin donace de mia avo.
- Via avo havas tre bonan gustosenton.
- Ĉu vere?
- Jes, vere. Mi tre ŝatas ĉi tiun koloron.
- Kiel vi pensas, ĉu la lazura koloro estas praktika?
- Mi pensas, ke jes.

- ĉ) - Kian koloron havas via monujo?
- Kian koloron havas via inkujo?
- Kian koloron havas via paperujo?
- Ĝi estas flava (verda, ruĝa).
- Ĝi estas blua (bruna, griza).
- Ĝi estas blanka (nigra, rufa).

- d) - Kiun koloron vi preferas, la bluan aŭ la verdan?
 - Mi preferas la verdan.
 - Kiun koloron vi pli ŝatas, la ruĝan aŭ la flavan?
 - Mi pli ŝatas la ruĝan.
- e) - Ho, kiel bela cigaredujo!
 - Mi ĝojas, ke ĝi plaĉas al vi.
 - Ĉu ĝi apartenas al vi?
 - Nun jes. Mi aĉetis ĝin donace por mia patro. Morgaŭ estos lia nomtago.
 - Ĝi estas verŝajne tre multekosta. Ĉu ĝi estas arĝenta?
 - Jes, arĝenta.
 - De kie vi havis la monon por ĝi?
 - Mi aĉetis ĝin kune kun la patrino. La patrino donis monon kaj mi faris elekton.

O b j a ŝ n i e n i a

<u>de kiu?</u>	od kogo?
<u>de kie?</u>	skąd?
<u>gustosento</u>	poczucie gustu
<u>bona gustosento</u>	dobry gust
<u>monujo</u>	portfel (patrz gram. "Przyrostek -UJ")
<u>monerujo</u>	portmonetka
<u>monero</u>	moneta
<u>Kian koloron havas via monujo?</u>	dosł.: Jaki kolor ma twój portfel? Pytanie to ma charakter ogólny.

Kiun koloron vi pre-
feras la bluan aŭ
la verdan?

dosł.: Który kolor wo-
lisz niebieski, czy
zielony?

Pytanie z "kiun" można użyć tylko wtedy, kiedy
chodzi o wybór jednego spośród wymienionych
kolorów.

donace de
donace por
arĝenta

w podarunku od
w podarunku dla
srebrny (koloru srebrne-
go.)
złoty (koloru złotego).

ora

Uwaga! el arĝento ze srebra (zrobiony ze sreb-
ra).

el oro ze złota (zrobiony ze złota).

Przykłady:

cigaredujo el arĝento papierosnica ze
srebra

arĝenta cigaredujo srebrna papierosnica

Ta ostatnia nie musi być zrobiona ze
srebra, może jedynie swym kolorem przy-
pominać srebro.

fari elekton

dokonać wyboru

fari

robić, zrobić

elekti

wybierać

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Kiedy kupiłeś
tę koszulkę polo? Wczoraj. b) Kiedy kupiłeś
tę bluzkę? We wtorek. c) Gdzie Ewa kupiła te

rekwawiczki? W sklepie przy ulicy Longa.
ê) Gdzie rodzice Ireny kupili te spodnie?
W sklepie przy ulicy Printempa.

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Jaki kolor ma twoja papierośnica? Ona jest brązowa. b) Jaki kolor ma twój krawat? On jest niebieski. c) Który kolor, wolisz, zielony czy żółty? Wolę zielony. ê) Który kolor woli Maria, brązowy czy czerwony? Ona woli brązowy.

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy tamta sukienka należy do ciebie? Tak, otrzymałam ją w podarunku od mojej babci. b) Czy tamta spódnica należy do Barbary? Tak, ona otrzymała ją w podarunku od (swoich) rodziców. c) Widzę, że kupiłeś sobie nowy magnetofon. Skąd miałeś pieniądze na niego? Otrzymałem go w podarunku od wujka. ê) Widzę, że kupiliście sobie mały telewizor. Gdzie kupiliście go? W sklepie przy ulicy Bela.

2. KIOM VI PAGIS POR ĜI?

a) Karolina: Mi vidas, ke vi havas novan robon?

Danuta: Ĉu ĝi plaĉas al vi?

Karolina: Ho, jes, ĝi tre plaĉas al mi. Kiom vi pagis por ĝi?

Danuta: Mi precize ne memoras, sed ŝajnas al mi, ke ĉirkaŭ 1500 zlotojn.

b) Eŭgeno: Mi vidas, ke vi havas novan ĉemizon (bluzon)?

Andreo: Ĉu ĝi plaĉas al vi?

Eŭgeno: Ho, jes. Kiom vi pagis por ĝi?
Andreo: Mi pagis por ĝi 1700 zlotojn.

- c) - Ho, mi vidas, ke vi aĉetis por vi novan jakon. (mantelon).
- Kiel ĝi plaĉas al vi?
- Tre. Kiom ĝi kostis?
- Mi precize ne memoras, sed ŝajnas al mi, ke ĝi kostis ĉirkaŭ 3800 zlotojn.
- Ĝi estas sufiĉe multekosta.
- ĉ) - Tre bela estas ĉi tiu nigra kostumo. Kiom ĝi kostis?
- Ĝi kostis 8 mil zlotojn.
- Kaj kiom kostis viaj ŝuoj?
- Ili kostis 3300 zlotojn.
- d) - Kiom vi pagis por viaj novaj gantoj?
- Mi pagis por ili 900 zlotojn.
- Kaj kiom vi pagis por viaj ŝtrumpoj?
- Mi pagis por ili 380 zlotojn.
- Kiom vi pagis por viaj okulvitroj?
- Mi pagis por ili 1500 zlotojn.

O b j a ŝ n i e n i a

mi ne memoras

nie pamiętam

mi ne rememoras

nie przypominam sobie

Kiom vi pagis por...?

Ile zapłaciłeś (zapłaciłaś) za...?

pluvas

pada deszcz

pluvmantelo

plaszcz od deszczu

okulvitroj

okulary

okulo

oko

vitro

szkło

- e) - Kiom vi pagis por via T-ĉemizo (swe-tero)?
- Mi pagis por ĝi 800 zlotojn.
 - Kiom vi pagis por via pluvmantelo (ombrelo)?
 - Mi pagis por ĝi 4000 zlotojn.

Uwaga! "T-ĉemizo" wymawia się: "to-ĉemizo".

T E S T - Ĉ

Wyraż to w języku esperanto: a) Ile zapłaciłeś za te okulary? Dokładnie nie pamiętam, ale zdaje mi się, że około 2 tysiące złotych. b) Ile kosztował ten niebieski kostium? Osiem tysięcy. c) Czy pamiętasz, ile kosztował ten sweter? Zdaje mi się, że przeszło pięć tysięcy złotych. ĉ) Czy pamiętasz, ile kosztował ten parasol? Dokładnie nie pamiętam, ale chyba (wydaje mi się) mniej niż dwa tysiące złotych.

3. ĈU VI KONAS SINJORON DAJTEK?

- a) - Ĉu vi konas sinjoron Dajtek?
 - Sinjoron Dajtek? Ĉu vi pensas pri tiu avarulo?
 - Jes, ĝuste.
 - Mi havis la okazon konatiĝi kun li pasintjare en Krakovo.
- b) - Ĉu vi konas sinjorinon Kalka?
 - Sinjorinon Kalka? Ĉu vi pensas pri tiu junulino, kies frato estas boksisto?
 - Ho, jes. Mi ĝuste pri ŝi pensas.
 - Mi havis la plezuron konatiĝi kun ŝi pasintmonate ĉe miaj geonkloj en Radomo.
- c) - Ĉu vi konas Roberton.
 - Roberton? Roberton Semek? Mi konatiĝis kun li ĉi-jare en Sopot.

- Sed, ĉu vi povas diri al mi, kial vi demandas pri li?
- Ĉi-semajne li venos por tri tagoj al Varsovio.
- Kiun tagon li venos?
- Li venos sabaton vespere kaj restos ĝis lundo. Lundon vespere li forveturos
- Ĉu li venos kune kun sia fratino?
- Mi ne scias. Do li havas fratinon?
- Jes, ŝi estas tre ĉarma junulino. Tre svelta. Kun tiu ĉi sveltulino mi ankaŭ konatiĝis ĉi-jare en Sopot.

O b j a ŝ n i e n i a

Ĉu vi konas
sinjoron...?

Czy znasz pana...?

Uwaga! Po czasowniku przechodnim koni rzeczownik zawsze występuje w bierniku, również i wówczas, gdy czasownik jest zaprzeczony, np.:

Mi ne konas sinjoron
Semek.

Nie znam pana
Semka.

avarulo

skąpiec (patrz gram.:
"Przyrostek -UL")

avara

skąpy

junulo

młodzieniec

junulino

(młoda) dziewczyna

juna

młody

ĉi-jare

w tym roku

Mi havis la okazon...

Miałem okazję...

Podobnie:

Mi havis la
plezuron...

Miałem przyjemność...

Mi havis la
honoron...

Miałem honor (zaszczyt)...

T E S T - D

Wyraż to w języku esperanto: a) Od kiedy znasz pana Dajtkę? Od dwóch lat. b) Od kiedy uczysz się esperanta? Od trzech miesięcy. c) Czy możesz mi powiedzieć, kiedy poznałeś (się z) pana Kulka? W ubiegłym roku. ĉ) Czy to prawda, że on przyjedzie w tym tygodniu na trzy dni do Warszawy? Tak, to prawda.

4. BARBARA HAVAS NOVAN ROBON.

(Barbara kaj la patrino estas hejme. Venas Karlo.)

Karlo: Ho, mi vidas, ke vi havas novan robon.

Barbara: Ĉu ĝi plaĉas al vi?

Karlo: Jes, ĝi tre plaĉas al mi. Kiom vi pagis por ĝi?

Barbara: Mi ne scias, ĉar mi ricevis ĝin donace de la patrino.

Karlo: Panjo, kiom vi pagis por la robo?

La pat-

rino: Ĝi kostis 3180 zlotojn.

Karlo: Ĝi estas multekosta, sed ĝi estas tre bela.

Barbara: Kiel plaĉas al vi la koloro de la robo.

Karlo: La koloro? Ĝi estas tre bela, sed mi dubas ĉu la rozkolora robo estas praktika.

La pat-

rino: Mi scias, ke la roza koloro ne estas praktika, sed ĉi tiu robo estas nur por la somera periodo, por dimanĉoj kaj festoj.

Barbara: Por la someraj promenoj, ĉu ne?

S ł o w n i c z e k

aparteni - należeć

blanka - biały

bluzo - bluzka

ĉemizo - koszula

flava - żółty

griza - szary, siwy

inko - atrament

jako - marynarka

kies - czyj, którego

kostumo - kostium,

garnitur

lazura - lazuruowy,

błękitny

monero - moneta

nigra - czarny

okulvitroj - okulary

ora - złoty

pantalono - spodnie

pluvmantelo - płaszcz

od deszczu

robo - sukienka

ruĝa - czerwony

svetero - sweter

Ŝajni - wydawać się,

zdawać się

ŝuo - but (pantofel)

verda - zielony

argenta - srebrny

blua - niebieski

bokso - boks

elekti - wybrać

ganto - rękawiczka

gustosento - smak, gust
(poczucie smaku)

jupo - spódnica

kosti - kosztować (mieć
pewną cenę)

kravato - krawat

memori - pamiętać

mono - pieniądze

multekosta - kosztowny,
drogi

ombrelo - parasol

pagi - płacić

plezuro - przyjemność

por - tu znaczy: "za"

pulovero - pulower

rufa - rudy

svelta - zgrabny,

wysmukły

Ŝalo - szal

Ŝtrumpo - pończocha

T-ĉemizo - koszulka polo
trykot

Biernik do oznaczenia ceny

W języku esperanto biernik służy m.in. do oznaczenia ceny:

Mi pagis por tiu ĉi robo 300 zlotojn.
Zapłaciłam za tę sukienkę 300 złotych.

Ĉu vi pagis por tiu ĉi pantalono
500 zlotojn?

Czy zapłaciłeś za te spodnie 500
złotych?

Lia ĉemizo kostis 800 zlotojn.
Jego koszula kosztowała 800 złotych.

Przyrostek -IJJ

Poznany już w lekcji osiemnastej przyrostek -uj posiada jeszcze jedno znaczenie. Wskazuje on na pojemnik, naczynie, torebkę, pudełko do przechowywania czegoś:

salo - sól

sukero - cukier

cigaredo - papieros

papero - papier

mono - pieniądz, pie-
niądze

monero - moneta

salujo - solniczka

sukerujo - cukierniczka

cigaredujo - papieroś-
nica

paperujo - teczka, (na
papiery, na
dokumenty)

monujo - portfel

monerujo - portmonetka

Przyrostek -uj jako samodzielny wyraz ujo zna-
czy pojemnik, naczynie, zbiornik. Wyraz ten
nie ma ściśle sprecyzowanego znaczenia. Dopiero
kontekst określa go bliżej, np.:

ujo por akvo (= akvujo) naczynie na wodę

ujo por inko (= inkujo) naczynie na atrament.

Przyrostek -UL

Przyrostek -ul wskazuje na osobnika wyróżniającego się cechą (cechami) wskazaną przez rdzeń wyrazu, np.:

juna - młody	junulo - młodzieniec
riça - bogaty	riçulo - bogacz
sağa - mądry	sağulo - mędrzec
stulta - tępy, głupi	stultulo - głupiec, (potocznie: tępak, dureń)

Przyrostek -ul wskazuje osobę płci męskiej, stąd dla utworzenia rodzaju żeńskiego należy dodać jeszcze przyrostek -in, np.:

flegma - flegmatyczny	flegmulo - flegmatyk
	flegmulino - flegmatyczka

Przyrostek -ul bardzo często występuje w wyrazach z przedrostkiem mal- i przedrostkiem ge- np.:

junulo - młodzieniec	maljunulo - starzec
riçulo - bogacz	malriçulo - biedak
gejunuloj - młodzi ludzie (obojga płci)	gemaljunuloj - starzy ludzie (obojga płci) itp.

Przyrostek -ul występuje również samodzielnie:

<u>ulo</u>	osobnik, potocznie "facet"
<u>ulino</u>	osobniczka

Obie te formy mają jednak zabarwienie raczej pejoratywne (ujemne).

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

- a) Kiam vi aĉetis ĉi tiun T-ĉemizon? Hieraŭ.
b) Kiam vi aĉetis ĉi tiun bluzon? Marde. c) Kie Eva aĉetis ĉi tiujn gantojn? En (w jakimś, w jednym z wielu, więc bez "la"!) vendejo ĉe la strato Longa. ĉ) Kie la gepatroj de Irena aĉetis ĉi tiun pantalonon? En (np. jedyny sklep) la vendejo ĉe la strato Printempa.

TEST-B:

- a) Kian koloron havas via cigaredujo? Ĝi estas bronza. b) Kian koloron havas via kravato? Ĝi estas blua. c) Kiun koloron vi preferas, la verdan aŭ la flavan? Mi preferas la verdan. ĉ) Kiun koloron preferas Maria, la bronzan aŭ la ruĝan Ŝi preferas la bronzan.

TEST-C:

- a) Ĉu tiu robo apartenas al vi? Jes, mi ricevis ĝin donace de mia avino. b) Ĉu tiu jupo apartenas al Barbara? Jes, ŝi ricevis ĝin donace de siaj gepatroj. c) Mi vidas, ke vi aĉetis al vi novan magnetofnon. De kie vi havis la monon por ĝi? Mi ricevis ĝin donace de mia onklo. ĉ) Mi vidas, ke vi aĉetis al vi malgrandan televidilon. Kie vi aĉetis ĝin? En (jedyny!) la vendejo ĉe la strato Bela.

TEST-Ĉ:

- a) Kiom vi pagis por ĉi tiuj okulvitroj? Mi precize ne memoras, sed ŝajnas al mi, ke ĉirkaŭ du mil zlotojn. b) Kiom kostis ĉi tiu blua kostumo? Ok mil. (ewentualnie można dodać: zlotojn). c) Ĉu vi memoras, kiom kostis ĉi tiu sve-

tero? Ŝajnas al mi, ke pli ol kvin mil zlotojn, kostis ĉi tiu ombrelo? Mi precize ne memoras, sed verŝajne (ŝajnas al mi, ke) malpli ol du mil zlotojn.

TEST-D:

a) De kiam vi konas sinjoron Dajtek? De du jaroj. b) De kiam vi lernas Esperanton? De tri monatoj. c) Ĉu vi povas diri al mi, kiam vi konatiĝis kun sinjoro Kulka? Pasintjare (= en la pasinta jaro). ĉ) Ĉu tio estas vero, ke li venos en la nuna semajno al Varsovio por tri tagoj? Jes, tio estas vero.

PRACA KONTROLNA NR 22

I. Napisz pytania do następujących odpowiedzi i przetłumacz na język polski:

- 1) Ĉirkaŭ 100 zlotojn.
- 2) Precize 67 zlotojn kaj 50 groŝojn.
- 3) Pli-malpli 400 zlotojn.
- 4) Plej verŝajne ĉi-jare.
- 5) Mi pensas, ke ĉi-monate.
- 6) Tutcerte ĉi-semajne.

II. Uzupełnij podane zdania jednym z wymienionych przymiotników, a następnie przetłumacz na język polski:

(nigra, bruna, ruĝa, flava, blanka, grizaj bluaj)

1. Ĉu via pulovero estas?
2. Mia pantalono estas?
3. Kiom vi pagis por ĉi tiu robo?

4. Kiom vi pagis por ĉi tiuj gantoj?
5. Ĉu viaj ŝuoj estas multekostaj?

III. Odpowiedz na pytania:

1. Kiom vi pagis por via kostumo?
2. Kiom vi pagis por viaj ŝtrumpoj?
3. Kiom kostis via jako (jupo)?
4. Kian koloron vi plej ŝatas?
5. Kiu koloro - laŭ via opinio - estas plej praktika: la verda, la griza aŭ la nigra?
- 6) Al kiu lando vi volus forveturi ĉi-jare?
7. Kion vi faros somere dum la ferioj?

LA DUDEKTRIA LECIONO (23)

1. LA 12-AN DE MAJO.

- a) - Kiam vi intencas forveturi al Krakovo?
- La 12-an de majo.
- b) - Kiam vi intencas forveturi al Vroclavo?
- La 23-an de septembro.
- c) - Kiam vi planas iri al kinejo?
- La 19-an de la kuranta monato.
- d) - Kiam vi planas iri al operejo?
- La 7-an de la kuranta monato.

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Kiedy zamierzasz wyjechać do Olsztyna? (Olŝtino) piętnastego kwietnia. b) Kiedy zamierzasz kupić sobie nowy odbiornik radiowy? Jedenastego maja. c) Kiedy chcesz zadzwonić (zatelefonować) do Ireny? Drugiego lipca.

2. KIOMA TEGO ESTAS HODIAŬ?

- a) Alina: Kioma tago estas hodiaŭ?
Vanda: Ŝajnas al mi, ke hodiaŭ estas la 9-a.
- b) Karlo: Kioma tago estas hodiaŭ?
Petro: Ŝajnas al mi, ke hodiaŭ estas la 10-a.

3. KIU TAGO ESTOS MORGAŬ?

- a) Ursula: Kiu tago estos morgaŭ?
Agnesa: Morgaŭ estos sabato.

- b) Karlo: Kiu tago estos postmorgaŭ?
Petro: Postmorgaŭ estos dimanĉo.

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Który (z kolei) dzień jest dzisiaj? Dzisiaj jest osiemnasty.
b) Który (w tygodniu) dzień będzie pojutrze? Pojutrze będzie piątek.

4. KION VI VOLUS FARI LA 8-AN DE LA NUNA MONATO?

a) Eva: Kion vi volus fari la 8-an de la nuna monato?

Ina: Mi volus forveturi al Parizo, sed tio estas tre komplika.

Eva: Komplika? Kial?

Ina: Ĉar mi havas nek pasporton, nek vizon.

b) Alina: Kion vi volus fari la 12-an de la nuna monato?

Karlo: Mi volus forveturi al Londono, sed tio estas tre komplika.

Alina: Komplika? Kial?

Karlo: Ĉar mi havas nek tempon, nek monon.

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Co chciałbyś zrobić czwartego sierpnia? Chciałbym wyjechać do mojej ciotki. b) Czy chciałbyś drugiego września wyjechać do Rzymu (Romo)? Tak, ale to jest bardzo trudne, ponieważ nie mam ani czasu, ani pieniędzy.

5. KIE ĜI ESTAS AĈETEBLA?

a) Andreo: Vi havas tre belan puloveron.
Kie ĝi estas aĉetebla?

Agnesa: Ĝi estas nenie aĉetebla. La pulo-
veron faris mia avino.

b) Ursula: Vi havas tre belan ŝalon. Kie ĝi
estas aĉetebla?

Teresa: Ĝi estas nenie aĉetebla. La ŝalon
faris mia patrino.

T E S T - Ĉ

Wyraź to w języku esperanto: a) Gdzie są do
kupienia takie piękne bluzki? b) Gdzie są do
kupienia takie kasety (sonkasetoj)? c) Gdzie są
do kupienia takie płyty gramofonowe (son-
diskoj)?

6. BEDAŬRINDE ĜI ESTAS NEKONTENTIGA.

a) Teresa: Kia estas via noto pri gimnas-
tiko?

Alina: Bedaŭrinde ĝi estas nekontentiga.

b) Andreo: Kia estas via noto pri fiziko?

Agnesa: Bedaŭrinde ĝi estas nekontentiga.

c) Karlo: Kia estas via noto pri matematiko?

Petro: Ĝi estas tra bona.

OCENY I PRZEDMIOTY

Mia pritakso estas nekontentiga.
kontentiga.
bona,
tre bona.

mi havas nekontentigan pritakson pri la	pola lingvo,
(noton)	angla lingvo.
	slojdo.
	gimnastiko.
	kantado.
	desegnado.
	fiziko.
	matematiko.
	kemio.
	geografio.
	biologio.

O b j a ś n i e n i a

pritakso

ocena (używa się również w tym znaczeniu "noto")

la 12-an de majo

dwunastego maja (patrz gramatyka: biernik dla oznaczenia daty)

nek pasporton, nek vizon

ani paszportu, ani wizy (patrz gramatyka: przeczenia)

Ĝi estas aĉetebbla nenie.

Nie można go nigdzie kupić. (patrz gramatyka przeczenia)

noto pri

nota z (patrz gramatyka przyimek PRI)

T E S T - D

Wyraź to w języku esperanto: a) Jaka jest twoja ocena z fizyki? b) Jaka jest twoja ocena z esperanta? c) Jaką ocenę z matematyki ma twój kolega?

7. POST LA KUNVENO DE LA GEPATROJ.

Estas vespero. La patrino de Roberto revenas el la lernejo, kie ŝi partoprenis en la kunveno de la gepatroj kun la instruisto. Roberto estas bona lernanto. Li timas nenion, sed tamen li malpacience atendas la interparolon kun la patrino.

- Verŝajne vi estas scivola, kion diris al mi la ĉefinstruisto de via klaso, ĉu ne? -
- diris la patrino.
- Kompreneble! - malpacience rediris Roberto.
- La ĉefinstruisto de via klaso estas ĝenerale kontenta pri vi. Ankaŭ aliaj instruistoj estas kontentaj pri vi. Nur la instruistino pri geografio iomete plendis pri vi.
- Ŝi plendis pri mi? Kion ŝi riproĉis al mi?
- Ŝi diris, ke la 10-an de marto ŝi faris en via klaso ekstemporalon kaj vi skribis ĝin apenaŭ kontentige.
- Jes, efektive, mi rememoras, ke mi ne skribis ĝin bone. Sed ja la 21-an de marto ŝi faris alian ekstemporalon, kiun mi skribis tutcerte bone.
- Jes, sed ŝi ankaŭ plendis pri via kajero.
- Mi pensas, ke ĝi estas sufiĉe bona. Mi ja regule paŭzas mapojn, mi tre zorgeme faras ĉiujn desegnaĵojn kaj diagramojn. Ankaŭ la skribajn taskojn mi plenumas ĝustatempe.
- Jes, ĝuste temas pri la skribaj taskoj. Roberto, vi ankoraŭ faras tro multe da ortografiaj eraroj. La instruistino pri geografio montris al mi vian kajeron. Nu, knabo mia, de nun mi atente kaj regule kontrolos viajn kajerojn. Se la instruistino pri la pola lingvo sciis tion...

- Ĉu mi ne havas tre bonan noton pri la pola lingvo?
- Ĝuste, sed se ŝi sciis pri viaj ortografiaj kaj gramatikaj eraroj, kiuj troviĝas en la kajero por geografio, ŝi tutcerte ne donus al vi tre bonan noton...
- Sed, panjo...
- ...nenia "sed" helpos al vi. Vi nepre devas ellerni la regulojn de la ortografio. Sinjoro Arbusto - la ĉefinstruisto de via klaso - diris, ke vi estas virtuala kandidato por la unua loko en la klaso. Tamen, ĉar vi estas nur virtuala kandidato por la unua loko en la klaso, vi devas multe lerni.

O b j a ŝ n i e n i a

malpaciencie

niecierpliwie, z niecierpliwością (używa się również formy "kun malpacienco")

li timas nenion

on niczego się nie boi (patrz gramatyka przeczenia).

S ł o w n i c z e k

aĉetebla - możliwy do kupienia

atendi - czekać, oczekiwać

desegni - rysować

desegnaĵo - rysunek (rzecz narysowana)

dubi pri - wątpić w

ekstemporala - klasówka, ćwiczenia kontrolne

alia - inny

apenaŭ - zaledwie

atenti - uważać

biologio - biologia

desegnado - rysowanie, rysunki

diagramo - diagram, wykres

eraro - błąd

fiziko - fizyka

fulmrapida - błyskawiczny, bardzo szybki (jak błyskawica)
kantado - śpiew, śpiewanie
kemio - chemia
kontentiga - zadowolający
malpacienco - niecierpliwość
mentoro - wychowawca
nenie - nigdzie
nenio - nic
neniu - nikt
ortografio - ortografia
pasporto - paszport
plendi - skarżyć się (na coś)
pritakso - ocena
pulovero - sweter
slojdo - prace ręczne
ŝajni - zdawać się
timi - bać się, obawiać się

geografio - geografia
kajero - zeszyt
kandidato - kandydat
kanti - śpiewać
kanto - piosenka
kanzono - piosenka
komplika - skomplikowany
kuranta - bieżący
mapo - mapa
matematiko - matematyka
nekontentiga - niezadowolający
nenia - żaden
noto - nota
pacienco - cierpliwość
paŭsi - przerysować, kalkować na kalce technicznej
pritaksi - oceniać
riproĉi - zarzucać coś, komuś, robić wyrzuty
tasko - zadanie
virtala - potencjalny
vizo - wiza

G R A M A T Y K A

Biernik dla oznaczenia daty

Czwarty przypadek (biernik) używany jest także dla oznaczenia daty czynności:

Ĉi tiun leteron mi
 skribos la 5-an
 de majo.

Ten list napiszę pię-
 tego maja.

La 8-an de marto mi
 forveturos al Parizo.

Ósmego marca wyjadę do
 Paryża.

Biernika nie używa się kiedy mówi się o kolejnym dniu miesiąca, określa się datę (nie wiążąc daty z czynnością), np.:

Hodiaŭ estas la 3-a
de januaro.

Dzisiaj jest trzeci stycznia.

Morgaŭ estos la 4-a
de januaro.

Jutro będzie czwarty stycznia.

Przeczenia

W języku esperanto może występować tylko jedno przeczenie. Zaimek lub przysłówki przeczący, rozpoczynający się od części słowotwórczej NEN, zmienia zdanie twierdzące na przeczące. Podobna zasada dotyczy również spójnika NEK... NEK... Np.:

Mi vidas nenion.

Nic nie widzę.

Neniu estas en
la ĉambro.

Nikogo nie ma w pokoju.

Neniam mi estis
en Parizo.

Nigdy nie byłem
w Paryżu.

Mi havas nek monon,
nek tempon.

Nie mam pieniędzy,
ani czasu.

Przyimek PRI

Przyimek PRI ma kilka znaczeń: "o; co się tyczy". Aby poznać zastosowanie tego przyimka, przeczytajmy poniższe przykłady:

Mi informos lin pri
via forveturo

Poinformuję go o twoim wyjeździe.

Mi dubas pri tio

Wątpię w to.

Li estas kontenta
pri vi

On jest zadowolony
z ciebie,

Ŝi estas instruistino
pri la pola lingvo.

Ona jest nauczycielką
języka polskiego.

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Kiam vi intencas forveturi al Olŝtino? La dekkvinan de aprilo. b) Kiam vi intencas aĉeti al vi novan radioricevilon? La dekunuan de majo. c) Kiam vi volas telefoni al Irena? La duan de julio.

TEST-B:

a) Kioma tago estas hodiaŭ? Hodiaŭ estas la dek-oka. b) Kiu tago estos postmorgaŭ? Postmorgaŭ? Postmorgaŭ estos vendredo.

TEST-C:

a) Kion vi volus fari la kvaran de aŭgusto? Mi volus forveturi al mia onklino. b) Ĉu vi volus la duan de septembro forveturi al Romo? Jes, sed tio estas tre malfacila, ĉar mi havas nek tempon, nek monon.

TEST-Ĉ:

a) Kie estas aĉeteblaj tiel belaj bluzoj? b) Kie estas aĉeteblaj tiaj sonkasetoj? c) Kie estas aĉeteblaj tiaj sondiskoj?

TEST-D:

a) Kia estas via noto (pritakso) pri fiziko? b) Kia estas via noto (pritakso) pri Esperanto? c) Kian noton (pritakson) pri matematiko havas via kolego?

PRACA KONTROLNA (23)

I. Poniŝsze zdania oznajmujace zamień na pytajace, utworzone w ten sposób pary zdań przetłumacz na język polski:

- a) Hodiaŭ estas la 28-a de januaro. b) Morgaŭ estos la 29-a de januaro. c) La 28-an de januaro mi forveturos al Kutno. e) Hodiaŭ estas sabato. f) Morgaŭ estos

II. Przetłumacz na język polski:

- a) Mi havas nek kuraĝon, nek paciencon.
- b) Li havas nek tempon, nek talenton.
- c) Ili neniam estis en Krakovo. d) Ili neniam estis en Gdansko. e) Nenie estis bela vetero. f) Mi nenie vidis lin. g) Mi nenie vidis ŝin. h) Neniu venos al mi hodiaŭ posttagmeze. i) Hodiaŭ vespere mi renkontiĝos kun neniu. j) Mia frato legas nun nenion. k) Li legas neniun libron.

III. Odpowiedz na pytania:

- a) Kiam vi naskiĝis? (podać dokładną datę)
- b) Kiam naskiĝis via patro? c) Kiam naskiĝis via patrino? d) En kiu monato vi naskiĝis? e) En kiu monato naskiĝis via patro? f) En kiu monato naskiĝis via patrino?

IV. Napisz pytania, które będą pasować do poniższych odpowiedzi, utworzone pary zdań przetłumacz na język polski:

- a) La 19-an de junio mi intencas forveturi al Zakopane.
- b) La 8-an de septembro mi intencas forveturi al Budapeŝto.
- c) La 17-an de la nuna (kuranta) monato mi intencas iri al la filharmonio.
- d) Hodiaŭ estas la 23-a.
- e) Lunde estos la 30-a.
- f) Morgaŭ estos dimanĉo.
- g) Mia noto pri slojdo estas beedaŭrinde nekontentiga.
- h) Sinjoro Derma dubas pri via forveturo al Londono, ĉar vi havas nek pasporton, nek vizon, nek monon por la vojaĝo.

LA DUDEKKVARA LECIONO (24)

1. MI VOLUS; SED MI NE POVAS.

- a) Irena: Ĉu vi volus ekskursi al Wieliczka.
Klara: Mi volus, sed mi ne povas.
Irena: Vi ne povas? Kial?
Klara: Ĉar mi ne havas tempon.
- b) Teresa: Ĉu vi volus ekskursi al Zakopane?
Alina: Mi volus, sed mi ne povas.
Teresa: Vi ne povas? Kial?
Alina: Ĉar mi ne havas monon.
- c) Karlo: Ĉu vi volus iri al kinejo?
Tadeo: Mi volus, sed mi ne povas, ĉar mi
devas resti hejme.

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy chciałbyś udać się na wycieczkę do Zakopanego? Chciałbym, ale nie mogę, ponieważ nie mam ani czasu, ani pieniędzy. b) Czy Tadeusz chciałby wyjechać do Londynu? Tak, ale nie może, ponieważ musi pozostać w domu.

2. SE LE VETERO ESTOS BELA, NI IROS AL NAĜEJO.

- a) Magda: Ĉu vi estos libera dimanĉe?
Tadeo: Mi pensas, ke jes.
Magda: Ĉu vi povos veni al mia hejmo?
Tadeo: Certe jes. Mi venos kun plezuro,
sed kion ni faros?
Magda: Se la vetero estos bela, ni iros
al naĝejo. Se la vetero estos mal-
bela, ni restos hejme kaj rigardos
televidon.

Alina: Se la vetero estos bela, mi iros al la plaĝo iom sunbruniĝi kaj naĝi. Kaj vi, Banjo?

Barbara: Mi verŝajne iom promenos tra la urba parko aŭ ekskursos al KALVA VALO.

Alina: Ĉu vi ŝatas naĝi kaj sunbruniĝi? Apud Vistulo, kien mi iros, estos multe da ĝeamikoj.

Barbara: Ankaŭ en KALVA VALO oni povas sunbruniĝi kaj naĝi. Tie troviĝas tre bela naĝbaseno, kaj apude - sur la malgranda lago - oni povas ankaŭ naĝi per kajakoj. Sed, por paroli sincere, mi iomete timas naĝi. Do verŝajne mi nur sunbruniĝos.

Alina: Ĉu vi ekskursos al KALVA VALO sola?

Barbara: Ne. Ni ekskursos duope aŭ triope: mi, Terenjo kaj verŝajne Halinjo. Se vi deziras ekskursi kun ni, ni povas forveturi al KALVA VALO kvarope.

Alina: Mi pripensos tion.

Barbara: Povas esti, ke mia frato Kaĉjo kaj lia amiko - Staĉjo, ankaŭ ekskursos kune kun ni.

O b j a ŝ n i e n i a

KALVA VALO

· nazwa fikcyjnej miejscowości; po esperancku dosłownie znaczy "Łysa Dolina"

povas esti

być może (dosłownie: może być)

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy będziesz mógł udać się ze mną, na wycieczkę do Warszawy?

b) Janina: Halo, ĉu mi povus paroli kun Janina?

Agnesa: Saluton, Janjo! Estas mi. Kion vi deziras?

Janina: Vi scias, Anjo, mi estas sola hejme kaj mi tre enuas. Ĉu vi povus veni al mi?

Agnesa: Tre volonte. Mi havs tempon, do post 10 minutoj mi venos al vi. Janjo, sed kion ni faros?

Janina: Se ĉesos pluvi ni povos kune iri al la urba parko, se ne ĉesos pluvi, ni iom lernos Esperanton aŭ ni ludos tablotenison.

c) Andreo: Kiaj estas viaj planoj por la dimanĉa posttagmezo?

Sigismondo: Vi scias, Anĉjo, mi intencas iom legi.

Andreo: Mi ne opinias, ke tio estas bona.

Sigismondo: Kial?

Andreo: La vetero estas tre bela kaj mi pensas, ke estus pli bone iom naĝi kaj sunbruniĝi.

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy będziesz wolna w sobotę wieczorem? Nie wiem, jeszcze nie wiem. Jeśli będę wolna, zadzwonię do ciebie. b) Czy będziesz mógł odwiedzić mnie w piątek po południu? Tak. c) Jeśli przestanie padać (deszcz), pójdziemy do parku.

3. PLANOJ POR LA DIMANĈA RIPOZO.

Barbara: Kion vi faros dimanĉe, se la vetero estos bela?

Niestety, nie będę mógł, ponieważ będę musiał zostać w domu i uczyć się esperanta. b) Czy pojedziemy we troje do Poznania? Pojedziemy we czworo, ponieważ Ewa również chciałaby pojechać z nami. c) Co będziesz robił(a) w sobotę wieczorem? Jeśli nie będę zmęczona, będę oglądała telewizję..

S ł o w n i c z e k

<u>baseno</u> - basen	<u>ekskurso</u> - wycieczka
<u>ekskursi</u> - brać udział	<u>naĝi</u> - pływać
w wycieczce	<u>naĝbaseno</u> - basen pływacki
<u>sunbruniĝi</u> - opalać się	<u>tabloteniso</u> - tenis stołowy
<u>pripensi</u> - przemyśleć	<u>tra</u> - po, przez
<u>timi</u> bać się,	<u>vetero</u> - pogoda
obawiać się	<u>Vistulo</u> - Wisła
<u>tra la parko</u> - po parku,	<u>pluvo</u> - deszcz
przez park	<u>pluvas</u> - pada deszcz
<u>enui</u> - nudzić się	<u>vento</u> - wiatr
<u>neĝo</u> - śnieg	<u>ĉeŝi</u> - przestać,
<u>neĝas</u> - pada śnieg	zaprzestać
<u>ventas</u> - wieje (wiatr)	
<u>regali</u> - częstować,	
poczęstować	

G R A M A T Y K A

Zdania warunkowe

W zdaniach warunkowych orzeczenie występuje z końcówką "-us" lub z końcówką "-os". W pierwszym przypadku istnieje mniejsze prawdopodobieństwo spełnienia się wyrażonego zamiaru, natomiast w przypadku drugim ("-os") prawdopodobieństwo to jest większe, np.:

Se mi havus monon,
mi forveturus al
Budapeŝto.

Gdybym miał pieniądze,
wyjechałbym do Buda-
pesztu.

Przyrostek -op

Przyrostek -op służy do tworzenia liczebników zbiorowych, np.:

du	- dwa	du <u>ope</u>	- we dwoje
tri	- trzy	tri <u>ope</u>	- we troje
kvar	- cztery	kvar <u>ope</u>	- we czworo

Przyrostek -nj

Przyrostek -nj służy do zdrobniania imion żeńskich:

Maria	- Maria	Ma <u>njo</u>	- Marysia
Barbara	- Barbara	Ba <u>njo</u>	- Basia
Alina	- Alina	An <u>jo</u>	- Alinka

Uwaga! Imiona żeńskie, podobnie jak w większości języków europejskich, posiadają stałą końcówkę "a", np.: Halina, Magdalena, Irena itp.

Przyrostek -nj dodajemy najczęściej do pierwszej sylaby imienia. Jeśli pierwsza sylaba zakończona jest głosek "n", to jedno "n" opuszczamy, np.:

Vannjo - Vanjo, Hannjo - Hanjo itp.

Przyrostek -ćj

Przyrostek -ćj służy do zdrobniania imion męskich:

Johano	- Jan	Jo <u>ćjo</u>	- Janek
Petro	- Piotr	Pe <u>ćjo</u>	- Piotruś
Karlo	- Karol	Ka <u>ćjo</u>	- Karolek

Uwaga!

Przyrostki -nj i -ĉj używane są również z rzeczownikami żywotnymi, np.:
patro - ojciec, paĉjo - tatuś, tata
patrino - matka, panjo - mamusia, mama
frato - brat, fraĉjo - braciszek itp.

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Ĉu vi volus ekskursi al Zakopane? Mi volus, sed mi ne povas, ĉar mi havas nek tempon, nek monon. b) Ĉu Tadeo volus forveturi al Londono? Jes, sed li ne povas, ĉar li devas resti hejme.

TEST-B:

a) Ĉu vi estos libera sabate vespere? Mi ne scias, mi ankoraŭ ne scias. Se mi estos libera, mi telefonos al vi. b) Ĉu vi povos viziti min vendrede posttagmeze? Jes. c) Se ĉesos plui, ni iros al (określonego) la parko.

TEST-C:

a) Ĉu vi povos ekskursi kun mi al Varsovio? Bedaŭrinde, mi ne povos, ĉar mi devos resti hejme kaj lerni Esperanton. b) Ĉu ni veturos (forveturos) trioje al Poznań? Ni veturos kvarope, ĉar Eva ankaŭ volus veturi kun ni. c) Kion vi faros sabate vespere? Se mi ne estos laca, mi rigardos televidon.

PRACA KONTROLNA NR 24

I. Ułoż i napisz 8 zdań, dobierając ich części składowe z pionowych kolumn tabeli:

Se	mi	frato havos	monon,	mi	forveturos	al Londono.
	mia	frato	tempon	li		Parizo
		patro		ŝi		Vroclavo
		avo				Vaŝingtono
		avino				Kutno

Przetłumacz utworzone zdania na język polski.

II. Odpowiedz na pytania:

a) Ĉu vi forveturus kun mi al Kopenhago, se mi petus vin pri tio? b) Ĉu vi irus kun mi al kinejo, se mi petus vin pri tio? c) Ĉu vi instruos al mi fokstroton, se mi pagus al vi por tio? d) Ĉu vi instruos al mi Esperanton, se mi pagus al vi por tio?

III. Uzupełnij poniższe zdania według podanego wzoru, a następnie przetłumacz na język polski:

Wzór: Se vi invitos min al teatro,

Se vi invitos min al teatro, mi invitos vin al kinejo.

- Se vi forveturos kun mi al Sopot,...
- Se vi iros kun mi al kinejo, ...
- Se vi regalos min per ĉokolado, ...
- Se vi regalos min per bombono, ...
- Se vi invitos min al operejo, ...
- Se vi instruos al mi tangon, ...
- Se vi helpas al mi lerni Esperanton...
- Se vi helpas al mi skribi ekzercon,...
- Se vi aĉetos por mi skoteron, ...
- Se vi aĉetos por mi globkrajonon, ...

IV. Uporządkuj poniższe grupy wyrazów i utwórz zdania, a następnie przetłumacz je na język polski:

a) al, duope, kinejo. Ni iros

b) Ili, Esperanton.lernas, kvarope

V. Napisz 5-6 zdań o planach na najbliższy weekend; przetłumacz na język polski.

LA DUDEKKVINA LECIONO (25)

1. MI EGE ŜATAS TIAN SUNON!

Jolanta: Kiel plaĉas al vi la hodiaŭa vetero?

Kristina: Ĝi estas tre agrabla.

Irena: Ĝi estas malagrabla, mi ne ŝatas tian venton kaj tian pluvon.

Karlo: Ĝi estas terura, mi ne ŝatas tian neĝon.

Tadeo: Ĝi estas tre bela, mi ege ŝatas tian sunon.

T E S T - A

Wyraż to w języku espernato: a) Jak ci się podoba dzisiejszy wieczór? (On) jest bardzo ładny. (Jest) dobrze, że nie pada (deszcz). b) Nie lubię takiej pogody. Nie lubię, kiedy tak (w ten sposób) pada śnieg.

2. DE KIU VI SCIAS TION?

a) Irena: Sinjoro Derma vendis sian aŭtomobilon.

Karlo: Ĉu vere? De kiu vi scias tion?

Irena: De mia amiko Sigismondo.

b) Karlo: Sinjorino Agnesa vendis sian magnetofonon.

Petro: Ĉu vere? De kiu vi scias tion?

Karlo: Ŝi mem diris al mi ĉi tion.

TEST - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy wiesz, że pan Karol sprzedął swój stereofoniczny magnetofon? Naprawdę? Od kogo wiesz o tym? Od Roberta. b) Czy słyszałeś, że Irena kupiła ciekawą płytę (gramofonową)? Nie. Kto ci to powiedział? Ona sama.

3. AL KIU APARTENAS ĈI TIU ŜALO?

Barbara: Al kiu apartenas ĉi tiu ŝalo?

Kristina: Ĝi apartenas al Irena.

Barbara: Ĉu vi ne eraras? Ĉu ĝi eble apartenas al Agnesa?

Kristina: Tutcerte ne.

b) Stefano

Andreo: Al kiu apartenas ĉi tiuj gantoj?

Stefano: Ili apartenas al Teresa.

Andreo: Ĉu vi ne eraras? Ĉu ili eble apartenas al Irena?

Stefanon: Tutcerte ne.

TEST - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Do kogo należy ten rower? Do Ewy. On należy do Ewy. b) Nie mylisz się? Może on należy do Krystyny? (Kristina) Z całą pewnością nie.

4. MI PROPONAS, KE NI IRU AL KINEJO!

a) Karlo: Mi proponas, ke ni iru al kinejo.

Petro: Tio estas bonega ideo, sed kiu pagos por la biletoj?

KaRLO: Kompreneble mi.

- b) Agnesa: Mi proponas, ke ni forveturu al Zakopane.
Irena: Tio estas bonega ideo, sed kiu pagos por la vojaĝo?
Agnesa: Kompreneble vi....

T E S T - Ĉ

Wyraż to w języku esperanto: a) Proponuję, żebyśmy poszli do naszych sąsiadów (obojsza płci). To świetny pomysł. b) Proponuję, żebyśmy pojechali do Zakopanego. To znakomity pomysł, ale kto zapłaci za to? Kto zapłaci za podróż? Oczywiście, nasz nauczyciel...

5. KION MI FARU POR VI?

- a) Karlo: Kion mi faru por vi?
Tadeo: Mi deziras, ke vi aĉetu por mi gazeton.
b) Irena: Kion mi faru por vi?
Eva: Mi deziras, ke vi aĉetu por mi alumetojn.
c) Barbara: Kion mi faru por via fratino?
Evelina: Mi deziras, ke vi donacu al ŝi sondiskon.

T E S T - D

Wyraż to w języku esperanto: a) Co mam zrobić dla ciebie? Kup mi długopis. b) Co mam ci kupić? Kup mi ołówek. c) Co mam powiedzieć Stefanowi? Powiedz mu, żeby zadzwonił wieczorem. ĉ) Czy życzysz sobie (chcesz), żebym podarował jej tę płytę (gramofonową)? Tak, możesz ją podarować jej.

6. EKSKURSO AL KALVA VALO.

Dimanĉe matene Alina venas al la hejmo de sia amikino Barbara.

Alina
Barbara:
Alina:

Saluton, Banjo!
Saluton, saluton!

Ĉu vi forgesis pri la ekskurso, kiun ni planis por hodiaŭ? Estas jam malfrue kaj mi vidas, ke vi ankoraŭ ne estas preta.

Barbara:

Mi nenion forgesis. Mi bone memoras pri la ekskurso, sed - vi scias - mia vekhorloĝo havas difekton kaj mi vekiĝis nur antaŭ kelkaj minutoj. Alinjo, atentu momenton, tuj mi estos preta!

La patrino:

Banjo, vi ja ankoraŭ ne matenmanĝis!

Barbara:

Ne gravas, mi matenmanĝos poste!

La patrino:

Almenaŭ trinku iom da varma lakto! Jen estas glaso da lakto. Prenu ĝin kaj trinku!

Barbara:

Dankon, panjo! Alinjo, ĉu vi kunprenis ĉion, kio estas bezonata?

Alina:

Jes, mi kunprenis ĉion. Eĉ mian faldeblan pluvombreton mi kunprenis...

Barbara:

Kiucele vi kunprenis vian faldbelan pluvombreton? Hodiaŭ estas tiel bela vetro! Tutcerte ne pluvos!

La patrino:

Momenton, momenton... aŭskultu! Ĝuste en la radio-novaĵoj oni prezentas prognozon de la vetero.

"Karaj geaŭskultantoj! Por la fino de la matena radio-ĵurnalo bonvolu aŭskulti la aktualan veter-prognozon. Hodiaŭ matene la temperaturo de la aero en Varsovio egalas al 15 gradoj laŭ la celsiusa skalo.

Oni supozas, ke hodiaŭ posttagmeze kaj vespere en la centraj regionoj de la lando iomete pluvos. Vi aŭdis la novaĵojn de nia radioĵurnalo. Ĉi tie Varsovio! Estas nun 10 minutoj post la 7-a. Nun, ni invitas vin, gesinjoroj, aŭskulti la matenan koncerton en la plenumo de polaj danc-orkestroj".

Barbara: Nu, kion fari, mi kunprenos mian pluvmantelon.

Alina: Rapidu, Terenjo, Halinjo kaj Manjo certe jam atendas nin en la stacidomo, de kie ni forveturos per elektra trajno al KALVA VALO.

* * *

Halina: Ni tiom longe marŝas kaj marŝas...

Teresa: Ne plendu, ĉar ni ja piediras apenaŭ kvin minutojn!

Alina: Baldaŭ ni atingos la celon. Ĉu vi vidas tiun lageton? Guste ĝi estas la celo de nia ekskurso.

* * *

Barbara: Manjo, la plejdon metu ĉi tien apud ĉi tiu arbeto. Terenjo, vian dorsosakon vi ankaŭ povas meti ĉi tien.

Alina: Banjo, ĉu vian malgrandan radioricevilon mi metu sur la plejdon?

Barbara: Prefere metu ĝin sur la benkon apud la arbeto.

Teresa: Alinjo, ĉu la manĝaĵojn mi elprenu el la dorsosako tuj aŭ pli poste?

Alina: Ha, ha, ha...

Teresa: Kial vi ridas aŭ prefere ridegas?

Alina: Phihihi... uhh... rigardu la nazon de Halinjo!

Teresa: Halinjo, rigardu vin en la spegulo!
Vi havas etan makulon sur la nazeto.

Barbara: Knabinoj, mi estas ege malsata. Mi ne-
nion manĝis matene. Mi proponas, ke ni
tuj maĝu kelkajn sandviĉojn.

Teresa: Ankaŭ mi malsatas. Unue ni iomete
manĝu kaj poste ni iru iom naĝi.

Barbara: Konsentite!

Alina: Tamen ni unue iros plonĝi en la akvon
kaj iomete naĝi.

Halina: Povas esti, ke la akvo estas ĉi tie
profunda... ĉu vi ne timas plonĝi en
la akvon?

Alina: Tute ne. Ja mi bone naĝas. Knabinoj,
preparu ion por manĝi kaj ion por
trinki. Mi dume iros naĝi kaj post
nelonge mi revenos al vi.

O b j a ŝ n i e n i a

<u>kunpreni</u>	zabrać ze sobą (kun = z preni = brać)
<u>faldebla pluvombrelo</u>	składany parasol (od deszczu)
<u>sunombrelo (sun- -ombrelo</u>	parasol od słońca
<u>dorsosako</u>	plecak
<u>dorso</u>	grzbiet, plecy
<u>sako</u>	worek
<u>elpreni</u>	wyjąć (z czegoś)
<u>el</u>	z
<u>preni</u>	brać, wziąć

post nelonge (=baldaŭ)

wkrótce

veter-prognozo (=prog-
nozo de la vetero)

prognoza pogody

S ł o w n i c z e k

apude - obok (czegoś)

w pobliżu (czegoś)

atingi - osiągnąć

centra - centralny

danc-orkestro - orkies-
tra taneczna

faldebla - składany

lago - jezioro

mem - sama (osobiście)

meti - położyć, kłaść

nazeto - nosek

orkestro - orkiestra

plejdo - pled, koc

plongî - dać nurka
(do wody)

pluv-ombrelo - parasol
od deszczu

prognozo - prognoza

radioĵurnalo - dziennik
radiowy

ridegi - pękać ze śmie-
chu, śmiać się do
rozpuku

supozi - przypuszczać

arbo - drzewo

arbeto - drzewko

celsiusa skalo skala
Celsjusza

dume - tymczasem

eta - drobny

konsentite! - zgoda!

lageto - jeziorko,
staw

nazo - nos

naĝi - pływać

perpiede - pieszo

plenumo - wykonanie

pluv-mantelo - płaszcz
od deszczu

prefere - raczej

preta - gotów, gotowa,
gotowe

regiono - region

ridi - śmiać się

sandviĉo - kanapka

skalo - skala

stacidomo - dworzec

G R A M A T Y K A

Przyrostek "-et"

Przyrostek -et oznacza zmniejszenie, zdrobnie-
nie; najniższy stopień wielkości lub natężenie
cechy, np.:

domo - dom

dometo - domek

ridi - śmiać się
mano - ręka

rideti - uśmiechać się
maneto - rączka

Przyrostek "-eg"

Przyrostek -eg oznacza zwiększenie, wzmocnienie; największy stopień wielkości lub natężenia cechy, np.:

bona - dobry

bonega - świetny, znakomity

peti - prosić

petegi - błagać

pordo - drzwi

pordego - brama

Zdania okolicznościowe celu

Zdania okolicznościowe celu łączą się ze zdaniami nadrzędnymi za pomocą spójników podrzędnych "ke" i "por ke" (aby, żeby) - orzeczenie w tych zdaniach przyjmuje formę trybu łączącego. Tryb ten służy do wyrażania prośby, życzenia, rozkazu lub przymusu. Jego formą jest identyczna z formą trybu rozkazującego, np.:

Mi deziras, ke ni iru
al kinejo

Chcę, abyśmy poszli do
kina

Mi ne deziras, ke ni
iru al teatro.

Nie chcę, abyśmy poszli
do teatru

Mi faros ĉion, por ke
vi estu kontenta.

Zrobię wszystko, abyś
był zadowolony.

Uwaga! Spójnik "ke" (w przeciwieństwie do "por ke") występuje po czasownikach wyrażających: dążenie do czegoś, życzenie, pragnienie, wolę, prośbę, żądanie, rozkaz, przymus, zgodę, pozwolenie, potrzebę, konieczność (np.: celi, deziri,

voli, peti, postuli, ordoni, devigi-
zmusić, konsenti, permesi, necesi, be-
zoni). Po tych czasownikach nigdy nie
występuje "por ke" lecz wyłącznie "ke"!

Tryb łączący stosuje się również dla
wyrażenia konieczności lub powinności, gdzie
jest on odpowiednikiem konstrukcji:

mieć + bezokolicznik

np.: Mam (masz, itd.) zrobić (napisać, itp.),
używanej w tej sytuacji w języku polskim (cza-
sownik "mieć" spełnia tu oczywiście rolę słowa
posiłkowego) np.:

Ĉu mi telefonu al vi hodiaŭ vespere?

Czy mam zatelefonować do ciebie dzisiaj wie-
czorem?

Ĉu mi skribu leteron al Irena?

Czy mam napisać list do Ireny?

Kiam li venu al ni?

Kiedy on ma przyjść do nas?

Kion ni diru al ili?

Co mamy powiedzieć im?

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A :

a) Kiel plaĉas al vi la hodiaŭa vespero? Ĝi
estas tre bela. Estas bone, ke ne pluvas. b) Mi
ne ŝatas tian veteron. Mi ne ŝatas, kiam tiel
neĝas.

TEST-B:

a) Ĉu vi scias, ke sinjoro Karlo vendis sian
stereofonion magnetofonon? Ĉu vere? De kiu vi
scias pri tio? De Roberto. b) Ĉu vi aŭdis, ke
Irena aĉetis interesan sondiskon? Ne. Kiu di-
ris al vi ĉi tion? Ŝi mem.

TEST-C:

a) Al kiu apartanas ĉi tiu biciklo?. Al Eva. Ĝi apartenas al Eva. b) Ĉu vi ne eraras? Eble ĝi apartenas al Kristina? Tute certe ne.

TEST-Ĉ:

a) Mi proponas, ke ni iru al niaj genajbaroj. Tio estas bonega ideo. b) Mi proponas, ke ni forveturu al Zakopane. Tio estas bona ideo, sed kiu pagos por tio? Kompreneble, nia instruisto....

TEST-D:

a) Kion mi faru por vi? Aĉetu al mi globkrajonon. b) Kion mi aĉetu al vi? Aĉetu al mi krajonon. c) Kion mi diru al Stefano? Diru al li, ke li telefonu vespere. ĉ) Ĉu vi deziras (volas), ke mi donacu al ŝi ĉi tiun sondiskon? Jes, vi povas donaci ĝin al ŝi.

PRACA KONTROLNA NR 25

I. Podane pary wyrazów przetłumacz na język polski:

- a) spegulo - speguleto, b) urbo - urbeto,
c) ŝranko - ŝranketo, d) ŝalo - ŝaleto,
e) strato - strateto, f) seĝo - seĝeto,
g) pordo - pordeto, h) pilko - pilketo,
i) opero - opereto, j) onklo - onketo.

II. Przepisz podane zdania, uzupełniając je odpowiednimi czasownikami umieszczonymi w nawiasie (skribu, telefonu, helpu, iru, forveturu, ludu):

- a) Ĉu mi leteron al sinjorino Barbara?
b) Ĉu mi al vi hodiaŭ vespere?

- c) Ĉu li al vi en via laboro?
- d) Ĉu via frato kun mi al kinejo?
- e) Ĉu via kolego aŭ ne kun mi al Sopot?
- f) Ĉu viaj geamikoj kun mi pilkon?

III. Zdania z ĉwiczenia II przetłumaczyć na język polski.

IV. Uzupełnij poniższe zdania, a następnie przetłumacz je na język polski:

- a) Mi proponas, ke ni iru b) Mi deziras, ke ni c) Ĝi por li e) Mia frato postulas, ke vi kaj via edzino redonu al li f) Mia patro devigis min, ke mi lernu g) Mia patrino permesis, ke ni iru

V. Odpowiedz na pytania:

- a) Ĉu vi ŝatas ekskursi? b) Ĉu vi preferas ekskursi somere aŭ vintre? c) Ĉu via kolego preferas ekskursi printempe aŭ aŭtune? d) Kiel vi pli volonte ekskursas - per piede aŭ per aŭtomobilo? e) Kion vi kutime faras dum la ekskurso? f) Kion vi plej volonte manĝas kaj trinkas dum la ekskurso? g) Kion vi kutime kunprenas por la ekskurso?

LA DUDEKSESA LEKIONO (26)

1. ĈU NE ESTUS PLI BONE IRI AL TEATRO?

- a) A: Kion vi volus fari hodiaŭ posttagmeze?
B: Mi volus iri al kinejo.
A: Ĉu ne estus pli bone iri al teatro?
B: Eble.
- b) C: Kion vi volus fari hodiaŭ vespere?
D: Mi volus iom promeni.
C: Ĉu ne estus pli bone praktiki aerobikon?
D: Mi pensas, ke jes.

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Co chciałbyś robić jutro po południu? Chciałbym pospacerować. Czy nie byłoby lepiej pouczyć się esperanta? Może. b) Co chciałabyś robić w sobotę wieczorem? Chciałabym poćwiczyć aerobik. Czy nie byłoby lepiej poczytać książkę? Myślę, że nie.

2. KIAM VI EKKONIS LIN?

- a) A: Kion vi faras nun, sinjorino?
B: Mi ĝuste skribas leteron al Georgo Brava.
A: Kiam vi ekkonis lin?
B: Antaŭ tri semajnoj en Monte Carlo.
- b) C: Kion vi faras nun, sinjoro?
D: Mi ĝuste skribas salut-karton al Eva Mirinda.
C: Kiam vi ekkonis ŝin?
D: Antaŭ du monatoj en Parizo.

T E S T - B

Wyraź to w języku esperanto: a) Kiedy poznałeś Roberta? Trzy tygodnie temu w Toruniu. b) Kiedy dowiedziałeś się, że Ewa ćwiczy (dosł. praktykuje) aerobic? Dwa dni temu.

3. TIO ESTAS BONEGA IDEO!

a) Andreo: Mi estas laca pro la lernado de Esperanto...

Irena: Do eble ni iomete promenu?

Andreo: Tio estas bonega ideo!

b) Karlo: Mi estas laca pro la dancado de valso...

Eva: Do eble ni iomete ripozu?

Karlo: Tio estas bonega ideo!

T E S T - C

Wyraź to w języku esperanto: a) Może poćwiczmy aerobic? To znakomity pomysł. b) Może pospace-rujemy? To znakomity pomysł, ale jednak wolę poćwiczyć aerobic.

4. KIO ESTIS PRI VI?

a) A: Mi jam delonge ne vidis vin. Kio estis pri vi?

B: Mi partoprenis en la kurso de la kondukado de aŭtomobilo.

A: Kiu estis via instruisto?

B: Mi lernis ĉe sinjoro Johano Syrenka.

b) C: Mi jam delonge ne vidis vin. Kio estis pri vi?

D: Mi partoprenis en la kurso de dancado.

C: Kiu estis via instruisto?

D: Mi lernis ĉe sinjoro Lerta.

T E S T - Ĉ

Wyraź to w języku esperanto: a) Uczestniczyłem w kursie esperanta. b) Uczestniczę w kursie tańca (tańczenia). c) Będę uczestniczył w kursie aerobiku.

5. KIO ESTAS VIA HOBIO?

- a) A: Kio estas via hobia?
B: Kolektado de poŝtmarkoj.
C: Kolektado de bildkartoj.
D: Kolektado de alumet-etikedoj.
E: Korespondado kun eksterlandanoj.
F: Legado de libroj.
G: Kondukado de aŭtomobilo.
H: Dancado de valso.

- b) Irena: Kio estas via hobia?
Danuta: Mia hobia estas kantado.
Irena: Eva, kio estas via hobia?
Eva: Mia hobia estas kuirado.
Irena: Kristina, kio estas via hobia?
Kristina: Mia hobia estas kudrado.

T E S T - D

Wyraź to w języku esperanto: a) Co jest twoim hobby? Zbieranie znaczków pocztowych. b) Co jest hobby Barbary? Korespondowanie z cudzoziemcami w języku esperanto. c) A co jest hobby twojej siostry? Szycie i czytanie książek.

6. EN ZOOLOGIA ĜARDENO.

- Lila: Kion vi intencas fari hodiaŭ posttagmeze?
Barbara: Mi intencas iri al la parko Verda.

Lila: Ĉu ne estus pli bone ili al kinejo?
Barbara: Mi pensas, ke jes. Sed mi ne havas monon por biletoj. De kie mi prenu monon?

Lila: Eble vi ricevos monon de la patrino?

Barbara: Ne. Mi eĉ ne petos ŝin pri tio. Ni devas ŝpari monon por nova lavmaŝino kaj por pli moderna polvosuĉilo.

Lila: Do eble ni iru al Halina. Ŝi havas novajn diskojn. Ni povos iom aŭskulti bonan ĵazmuzikon aŭ ni povos danci.

Barbara: Mi estas laca pro la dancado. Linjo, mi proponas, ke ni iru al la urba parko aŭ la zoologia ĝardeno. La vetero estas hodiaŭ tiel bona, tiel bela, ke mi ne deziras nun iri al kinejo. Mi deziras iri nek al kinejo, nek al Halina. Prefere ni iru al la zoologia ĝardeno. Do, kiel plaĉas al vi mia propono?

Lila: Konsentite!

* * * * *

Lila: Jam delonge ni ne estis en la zoologia ĝardeno. Kaj mi ja tiel tre ŝatas la birdojn kaj la bestojn.

Barbara: Estas domaĝe, ke en la zoologia ĝardeno ne estas insektoj. Mi precipe ŝatas la papiliojn.

Lila: Por mi sufiĉas la birdoj kaj la bestoj. Mi ne pensas pri hundo, kato, ĉevalo aŭ bovo, kiuj ja vivas en Pollando kaj kiujn estas facile renkonti en kamparo, sed mi ĉefe pensas pri la ekzotikaj bestoj, kiel ekzemple leono, tigro, elefanto, hipopotamo k.a. (kaj aliaj).

Barbara: Rigardu! Tie sur benko, apud la granda kaĝo kun simioj, sidas Alina kaj Kviringina.

Hej, Alina-Kviringina! Saluton!
Saluton!

Lila:

Alina:

Kviringina:

Barbara:

Saluton, Linjo! Saluton, Banjo!

Kio okazis pri vi, Alina? Mi jam delonge ne vidis vin. Ĉu vi eble estis malsana aŭ vi estis for de Varsovio? Mi estis okupita, mi estis tre okupita ĉar mi partoprenis en la kurso de dancado.

Alina:

Barbara:

Alina:

Kiu estis via instruisto?

Mi lernis ĉe sinjoro Brava. Li estas tre bona instruisto de modernaj dancoj. Ŝajnas al mi, ke post ĉi tiu kurso mi jam dancas tute bone...

Lila:

Alina:

Barbara:

Kiam vi eklernis la dancadon?

Antaŭ kvar monatoj.

Kaj kio okazis pri vi. Kviringino? Ankaŭ vin mi jam delonge ne vidis. Ĉu ankaŭ vi partoprenis la kurson de dancado kune kun Alinjo?

Kviringina:

Ho ne, tute ne. Mi partoprenis en la kurso de kuirado.

Lila:

Kviringina:

Kiu estis via instruisto?

Instruistino! La kuiradon instruis al mi sinjorino Irena Bongusta.

Lila:

Kviringina:

Kiam vi komencis frekventi la kurson?

Mi precize ne rememoras, sed Ŝajnas al mi, ke antaŭ kvin-ses semajnoj.

Barbara:

Ĉu sinjorino Bongusta interese instruas?

Kviringina:

Tre interese. Tre interese kaj tre efike. Ŝi estas tre simpatia kaj eksterordinare bona instruistino.

Objaśnienia:

de la patrino
prefere ni iru
ŝajnas al mi
for de Varsovio
for
kio estis pri vi?

tu znaczy: od matki
raczej chodźmy
wydaje mi się
zdala od Warszawy
precz, daleko
co było z tobą?

TEST - E

Wyraź to w języku esperanto: a) wydaje mi się, że Barbara uczestniczy w kursie nauki jazdy (samochodem), dosł. prowadzenia samochodu. b) Wydaje mi się, że Tadeusz uczy się esperanta u pana Mirinda.

Słownikzek

aerobiko - aerobic
bovo - wół
ekkoni - poznać
elefanto - słoń
ĝardeno - ogród
hundo - pies
insekto - owad
kamparo - wieś (jako
całość w przeci-
wieństwie do miasta
kolekti - zbierać
kudri - gotować
lavmaŝino - pralka
mono - pieniądz, pie-
niądze

besto - ptak
ĉevalo - koń
ekzotika - ekzotyczny
frekventi - uczęszczać
hobio - hobby
ideo - idea, pomysł
kaĝo - klatka
vilaĝo - konkretna wieś
z zabudowaniami
kato - kto
koni - znać
laca - zmęczony
leono - lew
okupita - zajęty
papilio - motyl

partopreni - uczest-
niczyć
rememori - przypominać
sobie
salut-karto - karta
(pocztowa) z pozdro-
wieniami
zoologia - zoologiczny

polvosuĉilo - odkurzacz
pro - z powodu,
ze względu
rememoro - wspomnienie
simio - małpa
ĝpari - oszczędzać
tigro - tygrys

G R A M A T Y K A

Przedrostek "ek-"

Przedrostek "ek-" oznacza początek lub krótkotrwałość czynności, np.:

kanti - śpiewać	<u>ekkanti</u> - zaśpiewać
vidi - widzieć	<u>ekvidi</u> - zobaczyć, ujrzeć
krii - krzyczeć	<u>ekkrii</u> - krzyknąć
scii - wiedzieć	<u>ekscii</u> - dowiedzieć się
koni - znać	<u>ekkoni</u> - poznać

Przedrostek "-ad"

Przedrostek "-ad" oznacza długotrwałość lub powtarzanie się czynności, np.:

skribi - pisać	skrib <u>ado</u> - pisanie skrib <u>adi</u> - pisywać
legi - czytać	leg <u>ado</u> - czytanie leg <u>adi</u> - czytywać
prilabori - opracować	prilabor <u>ado</u> - opraco- wywanie prilabor <u>adi</u> - opraco- wywać

iri - iŝi

irado - chodzenie,
chadzanie
iradi - chadzać

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Kion vi volus fari morgaŭ posttagmeze? Mi volus iom promeni. Ĉu ne estus pli bone iom lerni Esperanton? Eble. b) Kion vi volus fari sabate vespere? Mi volus (iom) praktiki aerobikon. Ĉu ne estus pli bone (iom) legi libron? Mi pensas, ke ne.

TEST-B:

a) Kiam vi ekkonis Roberton? Antaŭ tri semajnoj en Toruno. b) Kiam vi eksciis, ke Eva praktikas aerobikon? Antaŭ du tagoj.

TEST-C:

a) Eble ni praktiku aerobikon? Tio estas bonega ideo. b) Eble ni iom promenu? Tio estas bonega ideo, sed tamen mi preferas praktiki aerobikon.

TEST-Ĉ:

a) Mi partoprenis en la kurso de Esperanto. b) Mi partoprenas en la kurso de dancado. c) Mi partoprenos en la kurso de aerobiko.

TEST-D

a) Kio estas via hobbio? Kolektado de poŝtmarkoj. b) Kio estas la hobbio de Barbara? Korespondado kun eksterlandanoj en Esperanto. c) Kaj kio estas la hobbio de via fratino? Kudrado kaj legado de libroj.

TEST-E:

a) Ŝajnas al mi, ke Barbara partoprenas en la kurso de aŭto-kondukado (=kondukado de aŭtomobilo). b) Ŝajnas al mi, ke Tadeo lernas Esperanton ĉe sinjoro Mirinda.

PRACA KONTROLNA NR 26

I. Odpowiedz na pytania (na podstawie czytanki):

a) Por kio devas ŝpari monon la gepatroj de Barbara? b) Kien iris Barbara kaj Lina? c) Kiun ili renkontis en la zooologia ĝardeno? d) Kial Barbara delonge ne vidis Alinjon? e) Kial Barbara delonge ne vidis Kvirinjon?

II. Odpowiedz na pytania:

a) Ĉu vi ofte vizitas zoologian ĝardenon? b) Kiun birdon vi plej ŝatas? c) Kiun beston vi plej ŝatas? d) Kio estas via hobio? e) Kiun hobion havas via kolego? f) Kiun hobion havas via koleginio? g) Ĉu lastatempe vi partoprenis en iu kurso? (En kiu?) h) Ĉu lastatempe via amiko/amikino partoprenis en iu kurso? (En kiu?) i) Kiu estis via instruisto?

III. Podane pary wyrazów przetłumacz na język polski:

a) veni - venadi, b) ludi - ludadi, c) terni - ternado, d) ĝoji - ekĝoji, e) koni - ekkoni.

IV. Napisz własną 12÷15 zdaniową rozmowę dwóch osób, które od dawna nie widziały się. Przetłumacz na język polski.

LA DUDEKSEPA LEClONO (27)

1. ĈU VI HAVAS PROPAN SKOTERON?

a) A: Ĉu vi havas propran skoteron?

B: Jes, mi havas.

A: Kiam vi aĉetis ĝin?

B: Antaŭ du semajnoj.

b) C: Ĉu vi havas kasetan magnetofonon?

D: Jes, mi havas.

C: Kiam vi aĉetis ĝin?

D: Antaŭ tri monatoj.

c) E: Ĉu vi havas propran televidilon?

F: Bedaŭrinde ankoraŭ ne.

E: Kiam do vi intencas aĉeti ĝin?

F: Post tri monatoj.

d) G: Ĉu vi havas propran polvosuĉilon?

H: Bedaŭrinde ankoraŭ ne.

G: Kiam do vi intencas aĉeti ĝin?

H: Post kelkaj semajnoj.

T E S T - A

Wyraź to w języku esperanto: a) Kiedy kupiłeś magnetofon kasetowy? Przed czterema tygodniami. b) Kiedy kupiłeś telewizor? Przed trzema miesiącami. c) Kiedy zamierzasz kupić odkurzacz? Za dwa tygodnie. ĉ) Kiedy zamierzasz kupić rower? Za pięć miesięcy.

2. AL KIU APARTENAS ĈI TIU BICIKLO?

a) Karlo: Al kiu apartenas ĉi tiu biciklo?
Petro: Ĝi apartenas al mia frato.

- b) Eva: Al kiu apartenas ĉi tiu gitaro?
Ina: Ĝi apartenas al mia fratino.
- c) Andreo: Al kiu apartenas ĉi tiuj gantoj?
Irena: Ili apartenas al mia najbaro.
- d) Tadeo: Al kiu apartenas ĉi tiuj okul-
 vitroj?
Karlo: Ili apartenas al mia najbarino.

T E S T - B

Wyraź to w języku esperanto: a) Do kogo należy ten magnetofon kasetowy? Do mojej żony. b) Do kogo należy tamten rower? Do jego sąsiada. c) Czy ten odkurzacz należy do twojego sąsiada? On należy do Ewy.

3. KIOM OFTE.

- a) A: Kiom ofte vi ekskursas per via biciklo?
 B: Ĉiun duan tagon.
 A: Kiom ofte vi ekskursas per via skotero?
 C: Ĉiun trian tagon.
 A: Kiom ofte vi ekskursas per via aŭtomobilo?
 D: Ĉiun duan semajnon.
- b) A: Kiom ofte vi iras al kinejo?
 B: Ĉiun duan semajnon.
 A: Kiom ofte vi iras al teatro?
 C: Ĉiun trian monaton.
 A: Kiom ofte vi iras al operejo?
 D: Ĉiun kvaran monaton.
 A: Kiom ofte vi iras al filharmonio?
 E: Ĉiun kvinan jaron.

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Jak często robisz wycieczki (swoim) samochodem? Co trzy tygodnie. b) Jak często chodzisz do opery? Co cztery miesiące. c) Jak często oglądasz telewizję? Codziennie.

4. LI ESTAS TRE LABOREMA.

- a) Irena: Sinjoro Derma tre ŝatas labori.
Maria: Jes, efektive, li estas laborema.
- b) Andreo: Sinjorino Derma tre ŝatas ŝpari.
Teresa: Jes, efektive, ŝi estas ŝparema.
- c) Eva: Barbara tre ŝatas lerni.
Ina: Jes, efektive, ŝi estas lernema.
- d) Karlo: Roberto tre ŝatas paroli.
Beata: Jes, efektive, li estas parolema.

T E S T - Ĉ

Wyraż to w języku esperanto: a) Ewa jest bardzo pracowita. b) Teresa nie jest oszczędna. c) Ina nie jest rozmowna.

5. LI LABORAS TIE KIEL EKSPERTO:

- a) A: Mi intencas forveturi Parizon.
B: Parizon? Al kiu?
A: Al mia onklo.
B: Do via onklo loĝas nun en Parizo?
A: Jes. De kelka tempo li laboras tie kiel eksperto.
- b) C: Mi intencas forveturi Romon.
D: Romon? Al kiu?

C: Al mia kuzo.

D: Do via kuzo loĝas nun en Romo?

C: Jes. De kelka tempo li laboras tie kiel ĵurnalisto.

c) E: Mi aŭdis, ke via onklo loĝas nun en Londono...

- Jes. De kelka tempo li laboras tie kiel inĝeniero.

- Jes. De kelka tempo li laboras tie kiel profesoro.

- Jes. De kelka tempo li laboras tie kiel konsilisto.

- Jes. De kelka tempo li laboras tie kiel interpretisto.

T E S T - D

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy twój sąsiad pracuje w Krakowie jako ekspert? b) Od kiedy Irena pracuje w Rzymie jako dziennikarka? c) Dlaczego Robert pracuje tam jako robotnik?

6. LETERO EL GDANSKO.

La patrino: Barbara!

Barbara: Kio okazis, panjo?

La patrino: Antaŭ momento estis ĉe ni leterportisto, kiu alportis leteron de onklo Alfredo. Imagu, Banjo, li baldaŭ venos Varsovion.

Barbara: Kiam li alvenos?

La patrino: La 24-an de aprilo.

La patro: Kion krome skribis la onklo?

La patrino: Aŭskultu! Mi tralegos al vi la plej interesan fragmenton de la letero... "Lastatempe - kiel cetere vi jam scias - ni aĉetis por ni novan aŭtomobilon. Ni vendis la

aŭtomobilon "Fiat", kiun ni antaŭe posedis, kaj nun ni aĉetis la polan "Polonezon". Ĝuste per nia nova aŭtomobilo ni venos al Varsovio la 24-an aŭ la 25-an de aprilo. La nova aŭtomobilo funkcias tre bone kaj ĉiun duan tagon aŭ ĉiun trian tagon mi kaj mia edzino ekskursas per ĝi tra la ĉirkaŭaĵo de Gdansko. Unuafoje ni venos per ĝi al Varsovio."

Barbara: Kiom kostas "Polonezo"?

La patro: Mi precize ne scias, sed ŝajnas al mi, ke ĉirkaŭ 1 500 000 zlotojn.

Barbara: De kie la geonkloj prenis tiom da mono por la aŭtomobilo?

La patrino: Ili estas tre ŝparemaj kaj ili ne elspezas senpripense la monon. Cetere la geonkloj ne havas infanojn, ili estas tre laboremaj kaj perlaboras sufiĉe multe da mono.

La patro: La onklo estas unu el la ĉefaj inĝenieroj en la Gdanska Ŝipfarejo kaj la onklino laboras kiel interpretistino en la Norda Haveno de Gdansko. Ŝi parolas angle, france, germane, svede kaj ruse.

La patrino: La onklo skribis, ke la aŭtomobilon ili ne aĉetis kontante, sed partopage...

Barbara: Paĉjo, ĉu ankaŭ ni povus aĉeti partopage aŭtomobilon? Ni povus ofte ekskursi ekster la urbon...

La patro: Banjo, ĉu vi pensas, ke aŭtomobilon oni uzas senkoste? Ne forgesu, ke oni ankaŭ pagas por garaĝo, benzino, oleo, por la riparado de

difektoj, oni pagas por vicelelementoj ktp. (kaj tiel plu). Verŝajne ni aĉetos aŭtomobilon nur post du-tri jaroj.

La patrino: Aŭskultu, miaj karaj, kion krome skribis la onklo!

"Dank' al la mono, kiun mi ricevis pro la projekto de nova modelo de ŝipo por fiŝkaptado, ni povis finfine aranĝi la ĝardeneton, kiu troviĝas apud nia domo. Ĉiun kvaran tagon aŭ ĉiun kvinan tagon ni iom laboras en nia ĝardeneto. Ĉar ni tre ŝatas pomojn, pirojn kaj ĉerizojn, ni plantis en la ĝardeneto kelkajn pomujojn, pirojojn kaj ĉerizujojn. Mia edzino tre ŝatas florojn kaj precipe la rozojn kaj jasmenojn. Tial ni plantis ankaŭ dek belajn rozujojn kaj du jasmenujojn. En la ĝardeneto troviĝas ankaŭ multe da aliaj floroj. La domo estas do ĉirkaŭita de verdaĵo kaj estas nun vere agrable loĝi en ĝi. Mi skribas pri ĉio ĉi sufiĉe detale, ĉar mi esperas, ke iu el viaj geknaboj, almenaŭ unu el ili, deziros veni al ni por pasigi ĉi tie la somerajn feriojn. Mi pensas, ke nia propono estas sufiĉe interesa. Des pli, ke nia dometo troviĝas ja proksime al bela plaĝo.

Mi finas mian leteron kaj ankoraŭfoje substrekas, ke mi kaj mia edzino venos al Varsovio la 25-an de aprilo.

Kore salutas vin
Alfredo kune kun la edzino.

Barbara: Panjo, paĉjo! Ĉu vi konsentas, ke mi forveturu al la geonkloj?

La patro: Ne planu tro frue! Kiam venos la geonkloj, ni priparolos la aferon.

La patrino: Mi pensas Banjo, ke ne nur vi deziros forveturi al Gdansko por pasigi tie la feriojn. Tutcerte ankaŭ Roberto kaj Karlo deziros forveturi tien.

O b j a ŝ n i e n i a

<u>de kelka tempo</u>	od pewnego czasu
<u>li laboras tie kiel eksperto</u>	on pracuje tam jako ekspert
<u>unuafoje (unua-foje)</u>	po raz pierwszy
<u>duafoje</u>	po raz drugi
<u>de kie?</u>	skąd?
<u>vicelemento (vicelemento)</u>	część zapasowa
<u>elemento</u>	element, część
<u>vicrado</u>	koło zapasowe
<u>rado</u>	koło
<u>kiom ofte?</u>	jak często?

T E S T - E

Wyraż to w języku esperanto: a) Kiedy przyjeżdżesz do Krakowa? 16-go sierpnia. b) Czym będziesz podróżował(a)? Prawdopodobnie samochodem. c) Po raz pierwszy przyjadę tym samochodem do Warszawy. ĉ) Dlaczego tak szczegółowo piszesz mi o tej podróży? d) Dlaczego? Myślę, że to zainteresuje ciebie i twoją rodzinę.

S ł o w n i c z e k

alporti - przynieść
cetere - zresztą
ĉirkaŭaĵo - okolica
dank'al - dzięki
finfine - ostatecznie,
 koniec końców
elspezi - wydać (pie-
 niądze)
haveno - port
interpreti - tłumaczyć
 (ustnie, z języka
 na język), inter-
 pretować
lastatempe - ostatnio,
 w ośnim czasie
nordo - północ
okulvitroj - okulary
partopage - na raty
piro - gruszka
perlabori - zarabiać
posedi - posiadać
rozo - róża
senpripense - bezmyślnie
ŝpari - oszczędzać
unuafoje - po raz
 pierwszy

benzino - benzyna
ĉerizo - wiśnia
ĉirkaŭita - otoczony
ferioj - ferie
fiŝkaptado - rybołówstwo
floro - kwiat
ganto - rękawiczka
garaĝo - garaż
imagi - wyobrazić sobie
jasmeno - jaśmin
konsenti - zgodzić się
kontante - za gotówkę
ktp.=kaj tiel plu = itd.
 i tak dalej
leterportisto - listo-
 nosz
oleo - olej
pasigi - spędzać
pomo - jabłko
porti - nieść
ripari - reperować
senkoste - bez kosztów
substreki - podkreślić
tralegi - przeczytać
vendi - sprzedawać
verdaĵo - zielen (drzew,
 krzewów itp.)

G R A M A T Y K A

Przyrostek "-uj"

Przyrostek "-uj", oprócz znaczeń uprzednio
 podanych, ma jeszcze jedno ważne znaczenie,
 służy on mianowicie do tworzenia nazw drzew
 i krzewów od nazw owoców lub kwiatów, np.:

pomo - jabłko	pomujo - jabłoń
pire - gruszka	pirujo - grusza
rozo - róża (kwiat)	rozujo - róża (krzew)
jasmeno - jaśmin (kwiat)	jasmenujo - jaśmin (krzew)

Uwaga! Nazwy drzew i krzewów tworzy się również przy pomocy cząstki słowotwórczej "-arbo" (drzewo) lub "-arbusto" (krzew)
np.: pomujo = pomarbo, pirujo = pirarbo
rozujo = rozarbusto, jasmenujo = jas-
menarbusto.

Uwaga! Formanty słowotwórcze "-arbo", "-arbusto" używane są przeważnie wtedy, kiedy zachodzi możliwość powstania dwuznaczności. Np. co znaczy "pomujo"? Odpowiedni kontekst może wskazać, czy jest to jabłoń, czy też miejsce, naczynie, pudełko, w którym przechowuje się jabłka.

Przyrostek "-em"

Przyrostek "-em" oznacza skłonność, chęć, np.:

labori - pracować	labore <u>ma</u> - pracowity
	labore <u>mo</u> - pracowitość
dormi - spać	dorm <u>ema</u> - senny
ŝpari - oszczędzać	ŝpare <u>ma</u> - oszczędny
lerni - uczyć się	lern <u>ema</u> - chętny, skłonny do nauki

Uwaga! "Emi" znaczy: być skłonny (do), mieć skłonność (do).

Biernik kierunku

Wspomnieliśmy już, że biernik służy dla oznaczenia kierunku. Oto dalsze przykłady ilustrujące tę zasadę:

Mi intencas forveturi Parizon. (= al Parizo).
Zamierzam wyjechać do Paryża.

Eva intencas iri kinejon. (= al kinejo)
Ewa zamierza pójść do kina.

Biernik częstotliwości

Czwarty przypadek występuje również w konstrukcji typu:

ĉiun duan tagon co dwa dni (w każdy drugi dzień)

ĉiun trian semajnon co trzy tygodnie

ĉiun kvaran monaton co cztery miesiące

KLUCZ DO ĆWICZEŃ

TEST-A:

a) Kiam vi aĉetis kasetan magnetofonon? Antaŭ kvar semajnoj. b) Kiam vi aĉetis televidilon? Antaŭ tri monatoj. c) Kiam vi intencas aĉeti polvosuĉilon? Post du semajnoj. ĉ) Kiam vi intencas aĉeti biciklon? Post kvin monatoj.

TEST-B:

a) Al kiu apartenas ĉi tiu kaseta magnetofono? Al mia edzino. b) Al kiu apartenas tiu biciklo? Al lia najbaro. c) Ĉu ĉi tiu polvosuĉilo apartenas al via najbaro? Ĝi apartenas al Eva.

TEST-C:

a) Kiom ofte vi ekskursas per via aŭtomobilo? Ĉiun trian semajnon. b) Kiom ofte vi iras al operejo? Ĉiun kvaran monaton. c) Kiom ofte vi rigardas televidon (vi televidas)? Ĉiutage.

TEST-Ĉ:

a) Eva estas tre laborema. b) Teresa estas ŝparema. c) Ina ne estas parolema.

TEST-D:

a) Ĉu via najbaro laboras en Krakovo kiel eksperto? b) De kiam Irena laboras en Romo kiel ĵurnalistino? c) Kial Roberto laboras tie kiel laboristo?

TEST-E:

a) Kiam vi venos al Krakovo? La 16-an de aŭgusto. b) Per kio vi vojaĝos? Verŝajne per aŭtomobilo. c) Unuafoje (= por la unua fojo) mi venos per ĉi tiu aŭtomobilo al Varsovio. ĉ) Kial tiel detale vi skribas al mi pri ĉi tiu vojaĝo? d) Kial? Mi pensas, ke ĉi tio interesos vin kaj vian familion.

PRACA KONTROLNA NR 27

I. Na podstawie czytanki odpowiedz na następujące pytania:

a) De kiu venis la letero? b) Kiam alvenos la onklo Varsovion? c) Kion aĉetis la onklo? d) Kiel funkcias la aŭtomobilo? e) Kiom ofte la geonkloj ekskursas per ĝi tra la ĉirkaŭaĵo? f) Kie laboras la onklo? g) Kie laboras la onklino? h) En kiuj lingvoj parolas la onklino? i) Ĉu la geonkloj aĉetis la aŭtomobilon kontante? j) Kiuj fruktarboj kaj arbustoj troviĝas en la ĝardeneto de la geonkloj? k) Ĉu la patro de Barbara konsentis, ke ŝi forveturu por la ferioj al Gdansko?

II. Przetłumacz na język polski:

a) danki - dankema, b) ŝpari - ŝparema

III. Uzupełnij poniższe zdania:

- a) Ĉiun dekan minuton mi... b) Ĉiun kvaran horon li... c) Ĉiun trian tagon ŝi... d) Ĉiun duan semajnon ili... e) Ĉiun kvinan monaton vi... f) Ĉiun sesan jaron ni...

IV. Zdania utworzone w wyniku ćwiczenia III przetłumacz na język polski.

V. Napisać pytania do następujących odpowiedzi:

- a) Mia onklino intencas forveturi Londonon.
b) Li deziras forveturi Budapeŝton.
c) En sia ĝardeneto ŝi plantis rozuojn.
d) Ĉiun kvinan monaton.
e) Hieraŭ vespere, pli-malpli ĉiun dekan minuton.

VI. Odpowiedz na pytania:

- a) Ĉu vi havas propran aŭtomobilon? b) Ĉu vi havas stereofonion magnetofonon?
c) Kio kreskas en via ĝardeno? d) Kio kreskas en la ĝardeno de via najbaro?
e) Kien vi intencas forveturi por la ferioj? f) Kion lastatempe vi aĉetis kontante? g) Kion lastatempe vi aĉetis partopage?

LA DUDEKOKA LEKIONO (28)

1. VI ESTAS TRE AFABLA, SINJORO!

a) A: Mi volus inviti vin al kinejo.

B: Vi estas tre afabla, sinjoro! Koran dankon!

A: Ne dankinde!

C: Mi volus regali vin per bona kafo.

D: Vi estas tre afabla, sinjoro! Koran dankon!

C: Ne dankinde!

E: Mi volus donaci al vi kelkajn diskojn.

F: Vi estas tre afabla, sinjorino! Koran dankon!

E: Ne dankinde!

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Chciałbym poczęstować cię dobrą herbatą. b) Ona chciałaby poczęstować go (jego) kawą. c) Oni chcieliby poczęstować ich ciastkami.

2. MI HAVAS NENION KONTRAŬ TIO!

a) Paŭlo: Ĉu vi bonvolus helpi al mi en mia laboro?

Karlo: Volonte.

Paŭlo: Ĉu mi povas telefoni al vi je la 6-a?

Karlo: Bonvolu, bonvolu. Mi havas nenion kontraŭ tio!

b) Henriko: Ĉu vi bonvolus helpi al mi en mia lernado?

Stefano: Volonte.

Henriko: Ĉu mi povas pruntepreni vian lernolibron?

Stefano: Kompreneble. Mi havas nenion kontraŭ tio.

c) Teresa: Ĉu vi bonvolus helpi al mi en la lernado de Esperanto?

Irena: Tre volonte.

Teresa: Ĉu mi povas pruntepreni vian lernolibron kaj vian kajeron?

Irena: Kompreneble. Mi havas nenion kontraŭ tio.

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Czy zechciałbyś pomóc mi w nauce esperanta? Chętnie. b) Czy zechciałbyś pożyczyć mi swój (twój) podręcznik?

3. TIO ESTAS VANA!

a) Ina: Mi intencas telefoni al Karlo.

Eva: Je kioma horo vi intencas telefoni al li?

Ina: Je la 4-a posttagmeze.

Eva: Tio estas vana.

Ina: Kial?

Eva: Ĉar je la 4-a posttagmeze li neniam estas hejme.

b) Andreo: Mi intencas telefoni al Evelina.

Stefano: Je kioma horo vi intencas telefoni al ŝi?

Andreo: Je la 7-a vespere.

Stefano: Tio estas vana.

Andreo: Kial?

Stefano: Ĉar je la 7-a vespere ŝi neniam estas hejme.

TEST - C

Wyraz to w języku esperanto: a) Czy wiesz, w jaki sposób można się najszybciej wzbogacić? b) Czy Ewa wie, w jaki sposób można się najszybciej uszczęśliwić? c) Czy one wiedza, w jaki sposób można się najszybciej wsławić?

4. ĈU VI SCIAS, KIAMANIERE ONI POVAS PLEJ RAPI-
DE RIĈIĜI?

- a) A: Mi aŭdis, ke via kuzo estas tre riĉa..
B: Mi aŭdis, ke via kuzino estas tre feliĉa...
C: Mi aŭdis, ke via kuzino estas tre dika...
D: Mi aŭdis, ke via amikino estas tre maldika...

- Jes, tio estas vero.

- b) A: Ĉu vi scias, kiamaniere oni povas plej rapide riĉiĝi?
B: Ĉu vi scias, kiamaniere oni povas plej rapide feliĉiĝi?
C: Ĉu vi scias, kiamaniere oni povas plej rapide dikiĝi?
D: Ĉu vi scias, kiamaniere oni povas plej rapide maldikiĝi?

- c) A: Se vi volas riĉiĝi, vi devas ludi TOTOLOTEK.
B: Se vi volas feliĉiĝi, vi devas lerni Esperanton!
C: Se vi volas dikiĝi, vi devas multe manĝi.
D: Se vi volas maldikiĝi, vi devas multe gimnastiki kaj malmulte manĝi...

d) Karlo: Mi aŭdis, ke via najbaro estas tre fama.

Petro: Jes, tio estas vero.

Karlo: Ĉu vi scias, kiamaniere oni povas plej rapide famiĝi?

Petro: Se vi volas famiĝi, vi devas fariĝi bona sportisto aŭ bona kanzonisto.

T E S T - Ĉ

Wyraź to w języku esperanto: a) Czy wiesz, w jaki sposób można się szybko nauczyć esperanta?
b) Czy Karol wie, w jaki sposób można się naj-
szybciej uszczęśliwić? c) Jeśli chcesz utyć,
musisz się uczyć eperanta! ĉ) Jeśli chcesz stać
się sławnym, musisz się dużo gimnastykować
i ćwiczyć (praktykować) aerobic.

5. TELEFONA INTERPAROLO:

Karlo: Halo, ĉu estas vi, Tadeo?

Tadeo: Jes, estas mi.

Karlo: Ĉu vi nun havas tempon?

Tadeo: Bedaŭrinde ne, ĉar mi devas helpi al mia patrino.

Karlo: Do eble vi estos libera posttagmeze, ĉu ne?

Tadeo: Mi pensas, ke jes.

Karlo: Ĉu vi povos veni al mia hejmo je la 16-a?

Tadeo: Jes, mi povos. Sed kiucele?

Karlo: Antaŭ kelkaj tagoj miaj gepatroj ricevis novan kooperativan loĝejon.

Tadeo: Grandan?

Karlo: Jes, grandan! Ĝi konsistas el tri ĉambroj, antaŭĉambro, banĉambro kaj kuirejo.

Tadeo: En kioma etaĝo?

Karlo: En la unua.

Tadeo: Kun balkono?

Karlo: Jes, kun balkono. Ĝi estas belega suna loĝejo. La fenestroj rigardas al la sudo kaj al la oriento.

Tadeo: Vi estas vere bonŝancaj, ke oni atribuis al vi tiel belan loĝejon.

Karlo: Bonŝancaj? Jes, kompreneble. Vi scias, ĝis la lasta momento mi nenion sciis pri ĉi tiu loĝejo. Mi miris, kial la patro ne volas aĉeti aŭtomatan elektran lavmaŝinon, polvosuĉilon kaj jen evidentiĝis, ke de kelkaj jaroj li ŝparis monon por proprieta loĝejo. Nur antaŭhieraŭ vespere li malkaŝis la sekreton kaj montris al ni la dokumenton pri la atribuo de la loĝejo.

Tadeo: Mi gratulas al vi. Tiaj surprizoj estas tre agrablaj.

Karlo: Ho, jes. Ĝuste hodiaŭ ni transloĝiĝas. Miaj gepatroj kaj mi petas vin, ke vi iomete helpu al ni.

Tadeo: Kiam komenciĝos la transloĝiĝado? Kiom longe ĝi daŭros?

Karlo: Ĝi komenciĝos je la 16-a kaj verŝajne finiĝos je la 19-a. Ĉiujn meblojn kaj aliajn objektojn ni transportos per kamiono, kiun donis por nia dispoŝo la institucio, en kiu laboras mia patro.

Tadeo: Konsentite! Je la 16-a mi estos ĉe vi.

Karlo: Do, ĝis la revido!

Tadeo: Ĝis la!

O b j a ŝ n i e n i a

bonvolu

proszę, zechciej, racz

ĉu vi bonvolus?

czy zechciałbyś?

la fenestroj rigardas
al...
kamiono

transloĝiĝi (trans-
loĝ-iĝi)

translokiĝi

doni por dispono

okna wychodzą na...
(dosł. patrzeć na)

ciężarówka, samochód
ciężarowy (używa się
również słowa "ŝarĝ-
aŭto")

przeprowadzić się (z
mieszkania do mieszka-
nia)

przenieść się, przepro-
wadzić się (np. z mias-
ta do miasta)

oddać do dyspozycji

T E S T - D

Wyraż to w języku esperanto: a) Kiedy rozpo-
cznie się nauka esperanta? b) O której godzinie
skończy się lekcja esperanta?

S ł o w n i c z e k

afabla - uprzejmy
antaŭĉambro - przed-
pokój
banĉambro - łazienka
daŭri - trwać
disponi (pri) - dyspo-
nować (np. disponi
pri mono = dyspono-
nować pieniędzmi)
gimnastiki - gimnasty-
kować się
kiamaniere - w jaki
sposób
lasta - ostatni

atribui - przyznać,
przydzielić, przy-
pisać coś komus
ĉambro - pokój
dika - gruby
etaĝo - piętro
evidentiĝi - okazać się
fama - sławny
feliĉa - szczęśliwy
institucio - instytucja
kamiono - ciężarówka,
samochód ciężarowy
kuirejo - kuchnia
lernolibro - podręcznik

malkaşi - ujawnić

proprieta - własność

wy (proprietajo =

= własność)

riça - bogaty

transporti - transportować

nedankinde! - nie ma za co!
(w odpowiedzi na podziękowanie)

rapide - szybko

surprizo - niespodzianka

vana - daremny

volonte - chętnie

GRAMATYKA

Przyrostek "-iğ"

Przyrostek "-iğ" nadaje czasownikom znaczenie typu: stawać się czymś (jakimś), wprowadzać się w jakiś stan. Wyrazy występujące z przyimkiem lub przysłówkiem pierwotnym w funkcji przedrostka przybierając przyrostek "-iğ" nabierają znaczenia: znaleźć się w jakiejś sytuacji, wejść w jakiś stan, np.:

laca - zmęczony

pala - blady

riça - bogaty

ruino - ruina

edzo - mąż

edzino - żona

kuşi - leżeć

sidi - siedzieć

komenci - zaczynać

fini - kończyć

laciği - zmęczyć się

paliği - zblednąć

riciği - wzbogacić się

ruiniği - zrujnować się

edziği - ożenić się,
stać się
mężem

edziniği - wyjść za mąż,
stać się żoną

kuşiği - położyć się

sidiği - usiąść

komenciği - zacząć się

finiği - skończyć się

Przyrostek "-iĝ" występuje często w połączeniu z przyimkami i przysłówkami pełniącymi funkcję przedrostków, np.:

en + dormi spać
en w + lito łóżko

endormiĝi - zasnąć
enlitiĝi - położyć się
do łóżka

el z

ellitiĝi - wstać z
łóżka

al do + kutimo zwyczaj alkutimiĝi - przyzwyczaić się

Czasowniki przechodnie z przyrostkiem "-iĝ" stają się czasownikami nieprzechodnimi.

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Mi volus regali vin per bona teo? b) Ĝi volus regali lin per kafo? c) Ili volus regali ilin per kukoj.

TEST-B:

a) Ĉu vi bonvolus helpi min (helpi al mi) en la lernado de Esperanto? Volonte. b) Ĉu vi bonvolus pruntedoni al mi vian lernolibron?

TEST-C:

a) Ĉu vi scias, kiamaniere oni povas plej rapide riciĝi? b) Ĉu Eva scias, kiamaniere oni povas plej rapide feliĉiĝi? c) Ĉu ili scias, kiamaniere oni povas plej rapide famiĝi?

TEST-Ĉ:

a) Ĉu vi scias, kiamaniere oni povas rapide ellerni Esperanton? b) Ĉu Karlo scias, kiamaniere oni povas plej rapide feliĉiĝi? c) Se vi volas dikiĝi, vi devas lerni Esperanton! ĉ) Se vi volas famiĝi, vi devas multe gimnastiki kaj praktiki aerobikon.

TEST-D:

- a) Kiam komenciĝos la lernado de Esperanto?
- b) Je kioma horo finiĝos la leciono de Esperanto?

PRACA KONTROLNA NR 28

I. Przetłumacz na język polski:

- a) renkonti - renkontiĝi, b) amiko - ami-kiĝi, c) fari - fariĝi, d) kontenta - kontentiĝi, e) laca - laciĝi, f) malsana - malsaniĝi, g) sana - resaniĝi (re+sani+tiĝi), h) sidi - sidiĝi, i) stari - stariĝi, j) ruĝa - ruĝiĝi, k) malfrua - malfruiĝi, l) interesa - interesiĝi, o) naski - naskiĝi.

II. Odpowiedz na pytania:

- a) Je kioma horo komenciĝas via laboro? (lernado?) b) Je kioma horo finiĝas via laboro (lernado?) c) Je kioma horo vi elitiĝas? d) Je kioma horo vi enlitiĝas?

III. Przeczytaj uważnie poniższe wyrazy i grupy wyrazów; wybierz z nich 3-4 i utwórz rozmowę uzupełniając materiał innymi znanymi wyrazami.

tre volonte; sed, kiucele? nedankinde! kiucele?; ĉu vi bonvolus pruntedoni al mi vian biciklon?; por kiom longe?; bedaŭrinde por tiom longe mi ne povas pruntedoni ĝin?; por du-tri tagoj; mi volus renkontiĝi kun vi; vi estas tre afabla; koran dankon!

IV. Uzupelnij podane zdanja, a nastepnie
przetlumacz na jezyk polski:

- a) Mi malsekiĝis hieraŭ pro... b) Se vi volas dikiĝi, vi devas... c) Se vi volas feliĉiĝi, vi devas... d) Se vi volas edziĝi, vi devas... e) Fraŭlino Dorota edziniĝis kun... f) Sinjoro Derma edziĝis kun... g) Andreo ruĝiĝis pro... h) Pro kio paliĝis... i) Ĉu vi laciĝis pro... j) Ĉu estas vero, ke hieraŭ malsaniĝis...

LA DUDEKNAŬA LECIONO (29)

1. MI TRE BEDAŬRAS; SED MI NE POVAS.

- a) A: Ĉu vi iros kun mi al kinejo?
B: Mi tre bedaŭras, sed mi ne povas. Mi devas purigi mian loĝejon.
C: Ĉu vi iros kun mi al operejo?
D: Mi tre bedaŭras, sed mi ne povas. Mi devas ordigi mian ĉambron.
- b) E: Ĉu vi ne estas kontenta, ke denove vizitos vin via onklo?
F: Tute ne. Li tro enuigas min.
G: Ĉu vi ne estas kontenta, ke denove vizitos vin via onklino?
H: Tute ne. Ŝi tro lacigas min.
I: Ĉu vi ne estas kontenta, ke denove vizitos vin via ĉarma kuzo?
J: Tute ne. Li tro nervozigas min.

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Kiedy zamierzasz uporządkować (swoje) mieszkanie? W sobotę. b) Dlaczego Robert męczy cię? Ponieważ zanudza mnie swoimi opowiadaniem o swojej ciotce.

2. KIOM PEZAS VIA FRATO?

Alina: Kiom pezas via frato?

Irena: Pli-malpli 40 kilogramojn.

Karlo: Kiom pezas via fratino?

Eva: Ĉirkaŭ 55 kilogramojn.

Alfredo: Kiom vi pezas?

Stefano: Lastatempe mi ne pesis min, sed antaŭ du monatoj mi pesis 73 kilogramojn.

Halina: Kiom vi pezas, mia kara?
Helena: Lastatempe mi ne pesis min, sed antaŭ
tri semajnoj mi pezis 88 kilogramojn.

O b j a ŝ n i e n i a

pezi

ważyć (mieć ciężar)

pesi

ważyć (coś lub kogoś)
przy pomocy wagi.

pesilo

waga

pezilo

odważnik

T E S T - B

Wyraż to w języku esperanto: a) Ile waży Maria?
Ona waży 55 kilogramów. b) Czy zważyłeś się w
ostatnim czasie? Tak. Ile ważysz? 78 kilo-
gramów.

3. KIOM ALTA ESTAS VIA PATRO?

Nina: Kiom alta estas via patro?

Aga: Li estas alta 173 centimetrojn.

Petro: Kiom alta estas via fratino?

Johano: Ŝi estas alta 166 centimetrojn.

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Ewa ma 145 cm
wzrostu (dosł. jest wysoka 145 cm). b) Stefan
ma 177 cm wzrostu.

4. KIOM LONGA ESTAS TIU ĈI TABLO?

a) A: Kiom longa estas ĉi tiu tablo?

B: Ĝi estas longa ĉirkaŭ 3 metrojn.

- b) C: Kiom longa estas ĉi tiu benko?
D: Ĝi estas longa ĉirkaŭ unu metron kvindek centimetrojn.

T E S T - Ĉ

Wyraż to w języku esperanto: a) Długość tej ulicy wynosi 2 km (dosł. ta ulica jest długa...). b) Długość tej ławki wynosi 4m (dosł. ta ławka jest długa...)

5. LA TRANSLOĜIGO.

Tadeo: Bonan tagon!

La patro: Bonan tagon! Ni tre ĝojas, ke vi trovis iom da tempo por veni kaj helpi al ni.

La patrino: Vi estas tre afabla, sinjoro Tadeo.

Ni tre dankas al vi pro via helpemo!

Tadeo: Vere, ne denkinde! Mi ĉiam estas preta helpi al vi. Kion mi faru?

La patro: Momenton! Ĉiujn meblojn mi jam transportis. Restis kelkaj valizoj kaj valizetoj.

Tadeo: Valizetoj? Karlo, kiom pezas ĉi tiu valizego?

Karlo: Valizego? Nu, nu, ne troigu! Ĝi ja pezas ne pli ol 10 kilogramojn. Se vi ne kredas, bonvolu pesi ĝin...

Tadeo: Mi bedaŭras, ke ne estas ĉi tie pesilo... Kaj kiom pezas tiu ĉi kofro?

La patro: Ho, ĝi estas tre malpeza. Ĝi pezas nur... 70-80 kilogramojn... Cetere mi mem portos ĝin malsupren kaj poste mi ankaŭ portos ĝin supren en la novan loĝejon.

Karlo: Mi pensas, ke ĉi tiujn valizojn kaj pakojn oni povus jam porti malsupren kaj enaŭtigi, ĉu ne?

La patro: Jes, kompreneble! Tamen zorgeme prenu la valizojn, por ne difekti ilin, kiam oni elaŭtigos ilin.

La patrino: Do vi, kune kun sinjoro Tadeo, veturu al la nova loĝejo kaj mi dume restos ĉi tie. La planko estas malpura, mi devas purigi ĝin. Bonvolu sciigi al Barbara, ke mi ankaŭ baldaŭ venos.

La patro: Konsentite!

* * * * *

Tadeo: Bolega loĝejo! Ĝi vere plaĉas al mi!

La patro: Jes, efektive, ĝi estas tre bela. Bedaŭrinde ankoraŭ ne estas en ĝi ordo. Oni devas ordigi la meblojn kaj ankaŭ la aliajn aĵojn kaj objektojn.

Karlo: Oni devas starigi ĉion sur ĝusta loko.

La patro: Unue mi proponas lokigi la bretaron.

Tadeo: Mi ne scias, kial la plafono estas iom blanka, iom griza?

La patro: Efektive! Ni devos blankigi la tutan plafonon. Sed hodiaŭ ni ne faros tion. Alia, pli urĝa, laboro estas por fari.

Karlo: Kien mi kuŝigu ĉi tiun tapiŝon?

La patro: Provizore metu ĝin en la angulon... ĉi tiun pentraĵon vi povas jam pendigi...

Tadeo: Kiom da polvo estas ĉi tie...

La patro: Mi tuj senpolvigos la plankon, la plafonon kaj la murojn. Sed kie estas la polvosuĉilo?

Karlo: En la banĉambro.

Tadeo: Sur la pordo de la kuirejo estas multaj malagrablaj makuloj...

La patro: Jes, mi vidis ilin.

Karlo: Mi pensas, ke oni devos blankigi ĉiujn pordojn per la sama farbo.

La patro: Ne gravas tiuj etaj makuloj, gravas, ke ni havas novan kaj belan loĝejon!

O b j a ś n i e n i a

<u>supren</u>	na górę, do góry
<u>malsupren</u>	na dół (kierunek <u>-n</u>)
<u>stari</u>	stać
<u>starigi</u>	postawić
<u>bretaro</u>	regał
<u>breto</u>	półka: bret + <u>aro</u>

S ł o w n i c z e k

<u>agrabla</u> - przyjemny	<u>angulo</u> - kąt, róg
<u>farbo</u> - farba	<u>kofro</u> - kufer
<u>kuŝi</u> - leżeć	<u>kuŝigi</u> - położyć
<u>loko</u> - miejsce	<u>lokigi</u> - umieścić,
<u>makulo</u> - plama	ulotować
<u>malagrabla</u> - nieprzy-	<u>ordo</u> - porządek
jemny	<u>ordigi</u> - porządkować
<u>tapiŝo</u> - dywan	<u>tro</u> - zbyt, nazbyt
<u>troigi</u> - przesadzać	<u>pendi</u> - wisieć
<u>pendigi</u> - powiesić	<u>pentraĵo</u> - obraz, malo-
<u>pesi</u> - ważyć (coś lub	widło
kogoś) waga	<u>pezi</u> - ważyć, mieć
<u>plafono</u> - sufit	ciężar
<u>planko</u> - podłoga	<u>pura</u> - czysty
<u>purigi</u> - czyścić	<u>senpolvigi</u> - odkurzać
<u>simpla</u> - prosty	

G R A M A T Y K A

Przyrostek "-ig"

Przyrostek "-ig" służy do tworzenia czasowników o natępujących kategoriach znaczeniowych: czynić czymś (jakimś), wprowadzać kogoś lub coś w jakiś stan, powodować bezpośrednio jakąś

czynność lub stan. Czasownikom z przyimkiem lub przysłówkiem w funkcji przedrostka nadaje znaczenie: lokować, umiejscawiać, np.:

laca - zmęczony

riĉa - bogaty

ruino - ruina

devi + musieć

halti - zatrzymać się

en w + vagono wagon

en w + mano ręka

sen bez + vesto ubranie

sen bez + polvo kurz

lacigi - zmęczyć

riĉigi - wzbogacić
(uczynić bogatym)

ruinigi - rujnować,
zrujnować

devigi - zmuszać

haltigi - zatrzymać

envagonigi wsadzać (ładować do wagonu)

enmanigi wręczać

senvestigi rozebrać

senpolvigi odkurzać

Biernik miary

Biernik stosuje się w esperancie do oznaczenia miary (ciężar, długość, szerokość itp.), np.:

Li pezas 40 kilogramojn.

On waży 40 kilogramów

Ŝi estas alta 144 centimetrojn.

Ona (dosł.) jest wysoka 144 centymetry.

Ĉi tiu strato estas

longa 3 kilometrojn.

Ta ulica jest (dosł.)

długa 3 kilometry.

Uwaga: *Można również użyć skrótów, np.:
Li altas 150 centimetrojn.
La strato longas 6 kilometrojn.*

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Kiam vi intencas ordigi vian loĝejon? Sate. b) Kial Roberto lacigas vin? Ĉar li enuigas min per siaj rakontoj pri sia onklino.

TEST-B:

a) Kiom pezas Maria? Ŝi pezas 55 kilogramojn. b) Ĉu vi pesis vin lastatempe? Jes. Kiom vi pezas? 78 kilogramojn.

TEST-C:

a) Eva estas 145 centimetrojn alta. b) Stefano estas 177 centimetrojn alta.

TEST-Ĉ:

a) Ĉi tiu strato estas 2 kilometrojn longa. b) Ĉi tiu benko estas 4 metrojn longa.

PRACA KONTROLNA NR 29

I. Przetłumacz na język polski:

- a) laca - lacigi, b) stari - starigi,
- c) sidi - sidigi, d) simpla - simpligi,
- e) longa - plilongigi (pli-long-igi),
- f) granda - pligrandigi (pli-grand-igi).

II. Odpowiedz na pytania:

- a) Kiom alta vi estas?
- b) Kiom alta estas via amiko?
- c) Kiom alta estas via kolego?

- d) Kio estas via najbarino?
e) Kio estas via najbarino?
f) Kio estas via frato?

III. Z rozsypanych wyrazów i grup wyrazowych utwórz przynajmniej jedno zdanie (oczywiście nie wykorzystując wszystkich elementów:

al, senpolvigi, ordigi, de, la, la ĉambro, hodiaŭ, nun, morgaŭ posttagmeze, la loĝejon, mian, mian, vian, vian, hodiaŭ vespere, patrinon, patron, vin, sinjoron Kowalski, bretaron, mi, vi, devas, devas, plilongigi, feriojn, miajn, sidigi.

LA TRIDENA LECTURON (30)

W ostatniej lekcji "Prakika kurso de Esperanto" zamieszczono uzupełniający materiał gramatyczny oraz tematy pracy dyplomowej.

1. Przyrostek "-aĉ" wskazuje pogardę lub obrzydzenie estetyczne, wynikające z wyglądu zewnętrznego, woni itp., np.: libro książka libraĉo książka brzydka (ze względu na szatę zewnętrzną, ze względu na wygląd); homo człowiek - homaĉo brudas, niechluj; skribi pisać - skribaĉi bazgrać.

Przyrostek "-aĉ" podobnie jak i inne przedrostki i przyrostki, występuje również samodzielnie, przybierając odpowiednie końcówki gramatyczne, np.: aĉa - wstrętny, paskudny; aĉe - wstrętnie, paskudnie; aĉulo (aĉ+ulo) brzydal, niechluj.

2. Przedrostek "fi-" oznacza: pogardę lub obrzydzenie moralne, subiektywne (porównaj "-aĉ"; np.: homo człowiek - fihomo człowiek podły, nędznik; libro książka - filibro książka wstrętna (ze względu na treść).

T E S T - A

Wyraż to w języku esperanto: a) Nie należy bazgrać, trzeba pisać wyraźnie. b) Człowiek podły rzadko ma przyjaciół.

3. Przyrostek "-estr" znaczy: przełożony, kierownik, zwierzchnik, np.: lernejo szkoła - lernejestro - kierownik szkoły; ŝipo - statek - ŝipestro kapitan statku.

4. Przyrostek "-er" znaczy: część, cząstka, np.: sablo piasek - sablero ziarnko piasku; mono pieniądz - monero moneta; fajro ogień - fajrero iskra.

T E S T - B

Wyraź to w języku esperanto: a) Jej brat jest kierownikiem szkoły. b) Potrzebuję monetę do automatu telefonicznego.

5. Przedrostek "dis-" odpowiada polskiemu przedrostkowi "roz-", np.: doni dać - disdoni rozdać; ĵeti rzucić - disĵeti rozrzuć; vendi sprzedać - disvendi rozprzedać; rompi łamać - disrompi rozłamać.

6. Przyrostek "-ebl" wskazuje, że coś jest możliwe do zrobienia, do zrealizowania, np.: manĝi jeść - manĝebla jadalny (możliwy, zdalny do jedzenia); vidi - widzieć - videbla widoczny, widzialny; aĉeti kupić - aĉetebla możliwy do zakupu; realigi realizować - realigebla możliwy do zrealizowania.

Przyrostek "-ebl" bardzo często występuje samodzielnie (z odpowiednią końcówką), a łączy się z przyrostkami tworząc samodzielne słowa, np.: ebla możliwy, eble może; eblo (= ebleco) możliwość; ebligi umożliwić; neeblo (maleblo) niemożliwy.

7. Przyrostek "-ec" oznacza cechę, przymiot; pojęcie oderwane, abstrakcyjne, np.: bona dobry - boneco dobroć; frato brat - frateco braterstwo; mola miękki - moleco miękkość; granda duży - grandeco wielkość; eco cecha, przymiot; sincera szczerzy - sincereco szczerokość

T E S T - C

Wyraż to w języku esperanto: a) Dlaczego rzuciłeś wszystkie książki? b) Twój plan jest możliwy do zrealizowania jeszcze w tym roku. c) Szczerłość jest ważną cechą człowieka.

8. Przyrostek "-ind" znaczy: godzien, wart, np.: admiri podziwiać - admirinda godzien podziwu; legi czytać - leginda godna, warta przeczytania; inda godzien, wart.

9. Przyrostek "-end" znaczy: konieczny do zrobienia, wykonania, np.: pagi płacić - pagenda konieczny do zapłacenia (np.: rachunek, który musi się zapłacić); skribi pisać - skribenda konieczny do napisania.

T E S T - Ĉ

Wyraż to w języku esperanto: a) Twoja cierpliwość jest godna podziwu. b) Ale pamiętaj, że ten test jest konieczny do napisania, jeśli chcesz poznać przyrostek -end.

10. Przedrostek "bc-" oznacza: powinowactwo przez małżeństwo, np.: patro ojciec - bopatro teść, bopatrino teściowa; filo syn - bofilo zięć, bofilino synowa; frato brat - bofrato szwagier, bofratino szwagierka

11. Przedrostek "pra-" znaczy: pra-, np.: malnova stary - pramalnova prastary; avo dziadek - praavo pradziadek.

12. Przedrostek "eks-" znaczy: były, np.: profesoro profesor - eksprofesoro były profesor, ministro minister - eksministro były minister.

13. Przedrostek "mis-" znaczy: błędnie, źle, niewłaściwie, omyłkowo, np.: kompreni rozumieć, miskompreni źle, błędnie zrozumieć, miskompreno nieporozumienie.

T E S T - D

Wyraż to w języku esperanto: a) Mój szwagier i pradziadek mojej żony mieszkali w Krakowie. b) Proszę mnie nie zrozumieć źle (błędnie), on jest byłym profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego.

14. Przyrostek "-um" nie ma określonego znaczenia, używa się go do tworzenia słów, których stosunek do rdzenia wyrazu nie jest precyzyjny i nie można go wyrazić przy pomocy innych przyrostków, np.: plena pełny - plenumi spełniać (wykonywać); malvarma zimny - malvarmumi przeziębic się; aero powietrze - aerumi wietrzyć; komuna wspólny - komunumo wspólnota; kolono szyja - kolomo kołnierz; mano ręka - manumo mankiet; mastro gospodarz - mastrumi gospodarować.

T E S T - E

Wyraż to w języku esperanto: a) Kiedy możesz spełnić moją prośbę? b) Trzeba przewietrzyć pokój. c) Znowu przeziębilem się. d) Ktokolwiek powiedział ci to, nie wierz w to. e) Kiedykolwiek będziesz w Warszawie, odwiedź mnie.

Imiesłowy

16. W języku esperanto istnieją imiesłowy czynne i bierne:

- a) rzeczowe (z końcówką -o),
- b) przymiotne (z końcówką -a),
- c) przysłówne (z końcówką -e)

17. Imiesłów teraźniejszy strony czynnej tworzy się przy pomocy formantu (przyrostka) słowotwórczego -ant, np.:

legi - czytać leganto - czytelnik; ten który czyta

leganta - czytający, -a, -e

legante - czytając

18. Imiesłów przyszły strony czynnej tworzy się przy pomocy formantu słowotwórczego -ont, na przykład:

posedi - posiadać posedonto - ten, który będzie posiadał (posiadacz w przyszłości, przyszły posiadacz)

posedonta - taki, który będzie posiadał (posiadający w przyszłości)

posedonte - posiadając (w przyszłości), mając posiadać

19. Imiesłów przeszły strony czynnej tworzy się przy pomocy formantu słowotwórczego -int, np.:

ataki - zaatakować atakinto - ten, który zaatakował

atakinta - taki, który zaatakował

atakinte - zaatakowawszy

Wyraż to w języku esperanto: a) Człowiek czytający książkę nie zauważył mnie. b) Czytając gazetę jadłem ciastko. c) Każdy czytelnik tej książki z pewnością przyzna, że jest (ona) interesująca. ĉ) Napisawszy list poszedłem na pocztę. d) Przeczytawszy tę książkę postanowiłem trochę odpocząć.

20. Imiesłów teraźniejszy strony biernej tworzy się przy pomocy formantu słowotwórczego -at, na przykład:

koni - znać konato - znajomy, osoba znajoma
płci męskiej
konatino - znajoma kobieta
konata - znany
konate - będąc znany

Uwaga! Obecnie nie używa się słów "konatulo" i "konatulino"!

21. Imiesłów przyszły strony biernej tworzy się przy pomocy formantu słowotwórczego -ot, np.:

distingi - wyróżniać distingoto - ten, który
będzie wyróżniony
distingota - wyróżniony
(w przyszłości), mający być wyróżnionym
distingote - mając być
wyróżnionym
(w przyszłości)

22. Imiesłów przyszły strony biernej tworzy się przy pomocy formantu słowotwórczego -it, np.:

aresti - aresztować arestito - aresztant, osoba aresztowana

arestita - aresztowany
(przymiotnik)

arestite - będąc aresztowanym

Uwaga! Rodzaj żeński imiesłówów rzeczownych strony czynnej i biernej tworzy się za pomocą przyrostka -in, np.:

leganto - czytelnik, legantino - czytelniczka; amato - ukochany, amatino - ukochana.

23. Obok czasów prostych ze stałymi końcówkami (-is, -as, -os) istnieją w esperancie tzw. czasy złożone. W języku potocznym, na co dzień, używa się ich dość rzadko. Z tego też względu omówieniem czasów złożonych oraz ich praktycznym zastosowaniem zajmiemy się w dalszej części nauki. Obecnie ograniczymy się jedynie do poinformowania, że czasy złożone tworzy się przy pomocy czasownika posiłkowego "esti" i odpowiedniej formy imiesłowu przymiotnego strony czynnej lub biernej. Kilka przykładów: Mi estis skribanta leteron, kiam li telefonis al mi. (= Pisałem, dosł.: byłem piszący, list, kiedy zatelefonował do mnie.)

Ĉi tiu domo estis konstruota en la pasinta jaro, sed oni ne konstruis ĝin pro manko de mono. (= Ten dom miał być zbudowany w ubiegłym roku, ale nie wybudowano go z braku pieniędzy.)

Uwaga!

Szersze omówienie poszczególnych zagadnień gramatyki języka esperanto znaleźć można w podręczniku "GRAMATYKA JĘZYKA ESPERANTO" A. Pettyna, który nabyć można za zaliczeniem pocztowym w Punkcie Sprzedaży Wysyłkowej Centrum Oświatowo-Wydawniczego Polskiego Związku Esperantystów ul. Jasna 6, 00-013 Warszawa. Uczestnikom kursów języka esperanto poleca się również "Słownik polsko-esperancki" i "Słownik esperancko-polski" oraz "Rozmówki esperanckie" tego samego autora - zawierające słownictwo życia codziennego.

KLUCZ DO TESTÓW

TEST-A:

a) Oni ne devas skribaĉi, oni devas skribi klare. b) Fihomo malofte havas amikojn.

TEST-B:

a) Ŝia frato estas lernejestro. b) Mi bezonas moneron por telefon-aŭtomato.

TEST-C:

a) Kial vi disĵetis ĉiujn librojn? b) Via plano estas realigebla ankoraŭ nunjare. c) Sincereco estas grava eco de homo.

TEST-Ĉ:

a) Via pacienco estas admirinda. b) Sed memoru, ke ĉi tiu testo estas skribenda, se vi volas ekkoni la sufikson -end.

TEST-E:

a) Kiam vi povas plenumi mian peton? b) Oni devas aerumi la ĉambron. c) Denove mi malvarmumis. ĉ) Kiu ajn diris al vi tion, ne kredu pri tio. d) Kiam ajn vi estos en Varsovio vizitu min.

TEST-F:

- a) La homo leganta libron ne rimarkis min.
b) Legante gazeton mi manĝis kukon. c) Ĉiu leganto de ĉi tiu libro tute certe konfesos, ke ĝi estas interesa. ĉ) Skribinte la leteron mi iris al la poŝtoŝtanco. d) Traleginte (tra-leginte) la libron mi decidis iom ripozi.

Na zakończenie II semestru każdy uczestnik kursu korespondencyjnego zobowiązany jest do napisania tzw. pracy dyplomowej. Proponuje się następujące tematy prac dyplomowych (należy samemu dokonać wyboru jednej z nich):

TEMATY PRAC DYPLOMOWYCH

1. Rozmowa dwóch osób na dowolny temat.
2. List do zagranicznego przyjaciela na dowolny temat.

Należy wybrać jedną z podanych form pracy dyplomowej i napisać tekst o objętości ok. 2÷3 stron formatu A-4. W pracy końcowej trzeba w maksymalnym stopniu uwzględnić przerobiony materiał językowy. Prace należy nadesłać wraz z tłumaczeniem na język polski.

Po zaliczeniu pracy końcowej z wynikiem pozytywnym otrzymuje się zaświadczenie ukończenia kursu. Uczestnicy kursów korespondencyjnych mogą kontynuować naukę na III semestrze. Informacji na ten temat udziela i zapisy przyjmuje: Polski Związek Esperantystów - Centrum Oświatowo-Wydawnicze, ul. Jasna 6, 00-013 Warszawa.

U W A G A!

W trzecim semestrze mogą wziąć udział osoby, które ukończyły semestr II z wynikiem co najmniej dobrym! Pozostałe osoby mogą kontynuować naukę na III semestrze dopiero po powtórzeniu całego materiału i złożeniu dodatkowego egzaminu.

ESPERANTO - KORESPONDADO

Korespondencja w języku esperanto jest doskonałą formą pogłębiania znajomości tego języka. Szczególna atrakcyjność tej korespondencji polega na tym, iż możemy korespondować z całym światem, gdyż wszędzie można znaleźć osoby znające ten język. Zanim jednak znajdziemy ciekawych partnerów czy partnerki do korespondencji w dalekich krajach warto rozpocząć korespondencję z najbliższymi sąsiadami, z esperantystami w krajach socjalistycznych, gdzie język międzynarodowy ma wielu zwolenników, odbywa się wiele kursów i łatwo z ich uczestnikami nawiązać kontakt listowny. Aby taki kontakt nawiązać, wystarczy napisać krótki list z podaniem swoich zainteresowań, wieku, zawodu itp. wraz z prośbą o zamieszczenie w następujących czasopismach esperanckich:

- 1.) "Bulgara Esperantisto", Bul. Ĥristo Botev 97, BG-1303 SOFIA, Bulgario
- 2.) "Paco" - adres jak wyżej
- 3.) "Der Esperantist", Charlottenstrasse 60, DDR-1080 Berlin, GDR
- 4.) "Budapeŝta Informilo", pf. 193, H-1368 BUDAPEST, Hungario
- 5.) "Hugara Vivo" - adres jak w p. 4
- 6.) "Starto", Ĉeĥa Esperanto-Asocio, Jilska 10, CS-110 - 00 PRAHA 1, Ĉeĥoslovakio
- 7.) "Esperantisto Slovaka", Asocio de Esperantistoj en Slovaka Socialisma Respubliko, Sobotske nam. 1735, CS-058 01 POPRAD, Ĉeĥoslovakio

Korespondując z zagranicznymi esperantystami pamiętajmy, że obowiązują nas pewne zasady. Każdy list powinien być czysty i czytelny (przyjął się zwyczaj pisania korespondencji prywatnej na maszynie, jeśli takową posiadamy). Kiedy piszemy ręcznie, dbajmy o to, aby nasze pismo było staranne i czytelne. Swoją własny adres (b. czytelnie) podajemy zazwyczaj dwa razy - na odwrocie koperty i wewnątrz listu w lewym górnym rogu arkusza listowego. W prawym górnym rogu papieru listowego piszemy datę. Stosujemy system międzynarodowy (rok, miesiąc, dzień) lub system, który przyjął się w ruchu esperanckim:

- a) międzynarodowy: 1985.03.17
- b) esperancki: La 17-an de marto 1985.

Zaleca się, aby w adresie nazwę państwa podawać w dwóch językach po polsku i po esperancku np.: Francujo /Francja lub (obok nazwy polskiej danego państwa) umieszczać przy nazwie miasta odpowiedni skrót międzynarodowy stosowany w ruchu drogowym, np.: PL - Polska, PL-00-013 Varsovio.

Zwroty grzecznościowe rozpoczynające list

W zależności od tego czy piszemy do danej osoby po raz pierwszy, czy też łączą nas z korespondentem wieloletnie przyjacielskie kontakty, list zaczynamy następująco:

- 1) Estimata sinjoro! - Szanowny Panie!
- 2) Estimata sinjorino! - Szanowna Pani

- 3) Kara sinjoro Adamo! - Drogi Panie Adamie!
- 4) Kara amiko! - Drogi Przyjacielu!
- 5) Kara Amikino! - Droga Przyjaciółko!
- 6) Kara samideano! - Drogi kolego!
- 7) Estimata! - Szanowny!
Estimataj! - Szanowni!

Uwaga! W zwrocie grzecznościowym rozpoczynającym list dużą literą piszemy tylko pierwszą słowo. Niektórzy pod wpływem języków narodowych piszą dużą literą wszystkie słowa zwrotu, co zresztą nie jest w eperancie błędem.

Formuły początkowe i końcowe

Zazwyczaj list składa się z trzech części: wstępu, tematu (lub tematów) i zakończenia. Oto niektóre najczęściej występujące formuły:

A. Formuły początkowe:

- 1) *Responde al via letero mi informas vin, ke...* = W odpowiedzi na Twój list informuję Ciebie, że...
- 2) *Via letero tre ĝojigis min kaj pro tio mi...* = Twój list bardzo mnie ucieszył i dlatego ja...
- 3) *Kun granda plezuro mi informas vin, ke...* = Z ogromną przyjemnością informuję Ciebie, że....
- 4) *Mi dankas pro via lasta (longa) letero kaj...* = Dziękuję za Twój ostatni (długi) list i...

5) Mi danke konfirmas la ricevon de via letero de la 6-a de marto kaj... = Z podziękowaniem potwierdzam odbiór Twojego listu z 6 marca i...

6) Mi skribas hodiaŭ leteron al vi, ĉar mi maltrankviliĝas pro... = Piszę dzisiaj do Ciebie list, ponieważ niepokoję się z powodu...

7) Mi rapidas respondi vian demandon (proponon) pri... = Spieszę odpowiedzieć na Twoje pytanie (propozycję) w sprawie...

8) Laŭ mia promeso mi sendas al vi ĉikune... = Zgodnie z moją obietnicą przesyłam Ci w załączeniu...

9) Konforme al via deziro mi informas vin, ke... = Zgodnie z Twoim życzeniem informuję Ciebie, że...

10) Laŭ via sugesto mi renkontiĝis kun... = Zgodnie z Twoją sugestią spotkałem się....

11) Plenumante vian peton mi... = Spełniając Twoją prośbę ja...

12) Dankon pro via sendaĵo, kiu... = Dziękuję za Twoją przesyłkę, która...

B. Formuły końcowe:

1) Elkore (tutkore, kore) salutas vin... = Z całego serca, serdecznie pozdrawia Ciebie...

2) Kun amika saluto... = Z przyjacielskim pozdrowieniem...

3) Sinceran saluton transdonas al vi... = Szczere pozdrowienia przekazuję Ci...

- 4) Plenestime via... = Z pełnym szacunkiem
Pański/Pani...
- 5) Amike via... = Przyjazny Tobie...
- 6) Atendante vian respondon mi tutkore
salutas vin... = Oczekując Twojej odpo-
wiedzi z całego serca pozdrawiam Cie-
bie...
- 7) Esperante baldaŭan respondon, salutas
vin... = W nadziei na rychłą odpowiedź,
pozdrawia Ciebie...
- 8) Nun mi jam finas kaj amike salutas vin
kaj vian edzinon... = teraz już kończę
i po przyjacielsku pozdrawiam Ciebie
i Twoją żonę...

Uwaga! Zwrot końcowy (pożegnalny) umieszcza się wraz z podpisem po prawej lub lewej (dowolnie!) stronie papieru listowego. Listy pisane na maszynie podpi-
suje się odręcznie długopisem lub pió-
rem. W korespondencji z osobami zaprzy-
jaźnionymi listy podpisuje się samym
imieniem.

Propozycje i prośby

- 1) Per ĉi tiu letero mi proponas, ke ni...
= Niniejszym listem proponuję, żebyśmy..
- 2) Kion vi opinias pri la ideo, ke ni
kune... = Co sądzisz o tym (o pomysle),
żebyśmy razem...
- 3) Mi estus tre dankema al vi, se vi estus
afabla... = Byłbym Ci bardzo wdzięczny,
gdybyś był uprzejmy...
- 4) Mi tre ĝojus, se ni... = Bardzo bym się
cieszył, gdybyśmy...

- 5) Bonvolu laŭeble baldaŭ respondi, ĉu vi estus preta...? = Proszę możliwie szybko odpowiedzieć, czy byłbyś gotów...
- 6) Ĉu vi estus afabla sendi al mi...? = Czy byłbyś uprzejmy posłać mi...?
- 7) Eble vi ne rifuzos, se mi petos vin pri... = Może nie odmówisz jeśli poproszę Cię o...
- 8) Mi volas sendi al vi... = Chcę przesłać Ci...
- 9) Ĉu vi povus fari al mi komplezon kaj aboni por mi...? = Czy mógłbyś wyświadczyć mi przysługę i zaabonować dla mnie...?
- 10) Mi esperas, ke vi ne koleros, se mi sendos al vi la libron... = Mam nadzieję, że nie pogniewasz się, jeśli pošlę Ci książkę...
- 11) Bonvolu skribi al mi tute sincere, ĉu vi deziras...? = Proszę napisać mi całkiem szczerze, czy życzysz sobie...?
- 12) Mi proponas, ke ni interŝanĝu... = Proponuję, żebyśmy wymienili...

Gratulacje i życzenia

- 1) Akceptu mian sinceran gratulon pro...
= Przyjmij moje szczerze gratulacje z powodu...

Uwaga! W języku esperanto występuje tu liczba pojedyncza!

- 2) Mi ne povas persone gratuli al vi kaj tial... = Nie mogę osobiście pogratulować Ci i dlatego...

3) Okaze de via... tutkore bondeziras al vi... = Z okazji Twojego... z całego serca (płynące) życzenia przekazuje Ci...

4) Okaze de via jubileo (naskiĝdatreveno) salutas vin... = Z okazji Twojego jubileuszu (rocznicy urodzin) pozdrawia Ciebie...

5) Multe da sukcesoj deziras al vi... = Wiele sukcesów życzy Ci...

Przepraszenie i wyrazy ubolewania:

1) Mi petas pardonon pro... = Proszę o wybaczenie z powodu.....

2) Bonvolu senkulpigi mian silenton, sed... = Proszę usprawiedliwić moje milczenie, ale...

3) Mi ne scias, kiel esprimi mian bedaŭron, ke... = Nie wiem, jak wyrazić moje ubolewanie, że...

4) Mi ege bedaŭras, sed mi ne povas akcepti vian inviton, ĉar... = Ogromnie żałuję, ale nie mogę przyjąć Twojego zaproszenia, ponieważ...

5) Mi sentas min kulpa, ke mi ne tuj respondis al vi, sed... = Czuję się winny, że nie od razu odpowiedziałem Tobie, ale...

Zaproszenia:

1) Per ĉi tiu letero mi invitas vin viziti min en aŭgusto... = Niniejszym (tym) listem zapraszam Ciebie do odwiedzenia mnie w sierpniu...

- 2) Mi invitas vin al Pollando por dusemajna estado en... = Zapraszam Ciebie do Polski na dwutygodniowy pobyt w...
- 3) Mi jam anticipe ĝojas pri via alveno... = Już z góry cieszę się na Twój przyjazd....
- 4) Ne forgesu skribi en via invitletero, ke... = Nie zapomnij napisać w Twoim zaproszeniu (liście-zaproszeniu), że...
- 5) Mi tre ĝojus, se vi povus inviti min en... = Bardzo cieszyłbym się, gdybyś mógł mnie odwiedzić w...
- 6) Via invitletero tre surpizis min... = Twój list zapraszający bardzo mnie zaskoczył...

SPEŁNIENIE ŻYCZEŃ

- 1) Mi volonte plenumas vian deziron kaj sendas al vi per aparta poŝto... = Chętnie spełniam Twoje życzenie i przesyłam Ci osobną pocztą...
- 2) Ĉi-kune mi sendas al vi... = W załączeniu przesyłam Ci...
- 3) Kun plezuro mi sciigas vin, ke... = Z przyjemnością zawiadamiam Cię, że...
- 4) Per rekomendita letero mi sendis al vi la invitilon esperante, ke... = Listem poleconym przesłałem Ci zaproszenie w nadziei, że...
- 5) Responde al via peto (deziro) mi... = W odpowiedzi na Twoją prośbę (życzenie) ja...

Różne

- 1) Vian adreson mi trovis en la revuo...
= twój (pan, Pana) adres znalazłem w czasopiśmie...
- 2) Vian adreson donis al mi nia E-instru-
isto kaj mi kuraĝas proponi al vi...
= Twój (Pani, Pana) adres dał mi nasz
nauczyciel esperanta i ośmielam się
zapropnować Pani/Panu...
- 3) Mi deziras korespondi kun vi por ekzerci
la lingvouzon kaj... = Pragnę korespon-
dować z Tobą, aby ćwiczyć posługiwanie
się językiem i...
- 4) Mi deziras korespondi kaj interŝanĝi
poŝtmarkojn kaj bildkartojn... = Pragnę
korespondować i wymieniać znaczki poczt-
towe i widokówki...
- 5) Mi volonte interŝanĝus kun vi sondiskojn
kaj... = Chętnie wymieniałbym z Tobą
płyty gramofonowe i...
- 6) Bedaŭrinde mi ne povas korespondi kun
vi, ĉar mi jam havas multe da korespon-
dantoj, sed mi transdonis vian adreson
al... = Niestety, nie mogę korespondować
z Tobą, ponieważ mam już dużo korespon-
dentów, ale przekazałem Twój adres...
- 7) Kelkvorte pri mi mem... = W kilku sło-
wach o sobie samym...
- 8) Mi havas nenion kontraŭ tio, ke... = Nie
mam nic przeciwko temu, aby...
- 9) Kion signifas la vorto...? = Co znaczy
słowo...?

- 10) En via lasta letero vi skribas, ke...
= W twoim ostatnim liście piszesz, że...
- 11) Lige kun via sugesto mi informas vin...
= W związku z Twoją sugestią informuję
Cię...

Wzory listów

(do czasopisma esperanckiego z prośbą
o zamieszczenie adresu wraz z otwartą
nawiązania korespondencji)

* * * * *

Jan Kowalski Milanówek, 1a 4-an de majo 1985.
05-822 Milanówek
str. Zamenhofa 33/35m4
Pollando

"Budapeŝta Informilo"
pf. 193
H-1368 BUDAPEŬT
Hungario

Estimataj!

Mi estas nova esperantisto, kiu komencis
lerni la lingvon antaŭ kvar monatoj kaj mi
volus korespondi kun diverslandanoj por prak-
tiki la lingvouzon. Mi estas 21-jara studento,
mi interesiĝas pri turismo, literaturo kaj
folkloro. Mi kolektas poŝtmarkojn (bildkartojn)
Mia adreso estas jena:...

Bonvolu publikigi mian adreson en via revuo.

Kun sinceraj salutoj -
(Jan Kowalski)

diverslandanoj

lingvouzo

jena

publikigi

mieszkańcy różnych kra-
jów,

użycie języka

następujący

opublikować

* * * * *

Estimata sinjoro!

Vian adreson mi ricevis de mia kursgvidan-
to antaŭ du semajnoj kaj se vi deziras, ni
povas korespondi en Esperanto por praktiki
la lingvon. Mi estas 27-jara oficistino,
fraŭlino, kaj mi laboras en banko. Mi interes-
iĝas pri fotoarto kaj mi mem faras multe da fo-
toj. Mi ankaŭ faras diapozitivojn. Ĉu ni povus
interŝanĝi diapozitivojn pri niaj urboj?

Pli multe mi skribos en mia sekvonta le-
tero, kiam mi klare scios, ĉu vi volas kores-
pondi kun mi. Skribu al mi pri vi mem kaj pri
via familio.

Kun amikaj salutoj - ILONA KUKOLO

* * * * *

fotoarto

diapozitivo

interŝanĝi

klare

kursgvidanto

fotografika

przezrocze

wymieniać

jasno, wyraźnie

wykładowca, prowadzący
kurs

Kara Ilona!

Per via letero vi faris al mi multe da ĝojo, ĉar mi ankaŭ estas komencanto kaj mi ankaŭ volas korespondi por praktiki Esperanton kaj ekkoni vian landon. Mi estas 31-jara inĝeniero kaj mi loĝas kaj laboras en Budapeŝto. Mi loĝas kune kun miaj gepatroj. Mi havas du fratinojn, sed ili ne loĝas kune kun ni. Ili ambaŭ edziniĝis kaj loĝas en aliaj urboj. Mi estas fraŭlo, sed mi intencas iam edziĝi.

Dankon pro via propono interŝanĝi diapozitivojn. Per aparta poŝto mi sendas al vi 25 diapozitivojn pri Budapeŝto. Mi esperas, ke ili plaĉos al vi. Ĉu vi iam vizitis Budapeŝton? Mi vizitis Pollandon kvar fojojn, sed mi neniam estis en via urbo. Kia ĝi estas? Ĉu vi povus skribi kelkajn informojn pri via urbo?

Sincere via - ISTVAN HORVAT

* * * * *

komencanto

początkujący

* * * * *

Estimataj!

Finiĝis la kurso, sed ne finiĝis la lernado de Esperanto, ĉar ĉiu esperantisto devus konstante profundigi sian lingvokonon por uzi la lingvon pli kaj pli bone. Ni opinias, ke post la finiĝo de la fundamenta etapo de la lernado, vi devus nun praktike uzi tion, kion vi ellernis.

UNUE - vi devus kiel eble plej rapide ekligi kontakton kun eksterlandaj esperantistoj por, ekzemple per korespondado, praktike uzi la lingvon. Tiucele vi povas utiligi la adresojn, kiujn ni prezentis ĉi tie, en la Ĉapitro "E-korespondado".

DUE - vi devus ion legi en Esperanto; la liston de la libroj, kiujn oni povas aĉeti en Pollando, ni volonte disponigos al vi. Sed legu ne nur E-librojn, ankaŭ abonu kaj legu E-revuojn (multajn el ili vi povas aboni pere de "Ruch" kaj ni volonte disponigos al vi la detalojn).

TRIE - vi devus aŭskulti E-lingvajn radioelsendojn (la detalojn pri la E-elsendoj de Varsovio vi povas ricevi ĉe: RADIO POLONIA, Esperanto-Redakcio, 00-950 Varsovio, Box-46.

KVARE - vi devus partopreni E-aranĝojn en Pollando kaj en la mondo; laŭ via deziro ni volonte disponigos al vi la aktualan informilon pri la plej gravaj E-aranĝoj.

Baldaŭ vi konstatos, ke malfermiĝis antaŭ vi tre interesa esperantista mondo, en kiu bonege funkcias unu komuna lingvo. Sed la komuna lingvo internacia funkcias bone aŭ bonege, kiam oni bone uzas ĝin. Por pli bone uzi la lingvon, vi devus partopreni en la III-a (tria) semestro de la koresponda kurso de Esperanto kaj poste en la speciala koresponda kurso "Esperanto por turistoj".

Kun sinceraj salutoj kaj bonde-

ziroj - LA GEAŬTOROJ

konstante

profundigi

utiligi

lingvokono

ellerni

ĉapitro

disponigi

aboni

aŭskulti

pere de

konстати

stale

pogłębiać

wykorzystać

znajomość języka

wyuczyć się, nauczyć się

rozdział

udostępniać

abonować

słuchać

za pośrednictwem

stwierdzić

PRZYIMKI

Przymyki esperanckie i polskie pod względem znaczenia i użycia różnią się między sobą dość znacznie, chociaż mamy i takie przykłady, gdzie zakres ich stosowania pokrywa się idealnie. Poniższe zestawienie przymków ilustruje ich zastosowanie w konkretnych kontekstach; w nawiasach podano dokładne lub przybliżone znaczenie przymków.

AL

(do, ku; służy do tworzenia odpowiedników polskiego celownika), np.: forveturi al Krakovo - wyjechać do Krakowa, doni libron al sia onklo - dać książkę swojemu wujkowi, helpi al la patrino - pomóc matce, sopiri al la hejmo - tęsknić do domu, plaĉi al ŝi - podobać się jej.

ANTAŬ

(przed), np.: antaŭ la domo - przed domem, antaŭ tri semajnoj - przed trzema tygodniami, mi ne intencas tion kaŝi antaŭ vi - nie zamierzam tego ukrywać przed tobą.

APUD

(obok, przy), np.: apud la garaĝo - obok garażu, ŝi staris apud la patrino - (ona) stała obok matki, batalo apud Grunwald - bitwa pod Grunwaldem.

ĈE

(przy, u), np.: loĝi ĉe la strato Longa - mieszkać przy ulicy Longa, ĉe mia onklo - u mojego wujka, sidi ĉe la tablo - siedzieć przy stole, ĉe la vespermanĝo - przy kolacji, labori ĉe profesoro Ajn - pracować u profesora X, akcepto ĉe la urbestro - przyjęcie u burmistrza, mi timas ĉe la penso, ke - obawiam się na myśl, że .

ĈIRKAŬ

(dookoła, wokół, około), np.: Ĉi tiu libro
kostas ĉirkaŭ 500 zlotojn - książka ta kosztuje
około 500 złotych, cirkaŭ la sesa horo - około
godziny szóstej, havi ŝalon ĉirkaŭ la kolo - mieć
szal wokół szyi.

DA

(służy do tworzenia dopełniacza po pojęciach
oznaczających ilość), np.: kilogramo da sukero
- kilogram cukru, multe da mono - dużo pieniędzy,
bukedo da rozoj - bukiet róż, iom da kafo -
trochę kawy.

DE

(od, z; przyimek służący do tworzenia dopeł-
niacza), np.: la patrino de Roberto - ojciec Roberta,
de tempo al tempo - od czasu do czasu, paliĝi
de kolero - zblednąć ze złości, rompiĝi de la
vento - złamać się od wiatru.

DUM

(podczas, podczas gdy), np.: dum la tuta
nokto - przez całą noc, dum la parolado li skribis
- podczas przemówienia on pisał, li legis, dum
mi aŭskultis radion - on czytał, podczas gdy
ja słuchałem radia.

EKSTER

(poza, na zewnątrz), np.: ekster la domo
- poza domem (budynkiem), ŝi estas ekster la
danĝero - ona jest poza niebezpieczeństwem,
forveturi ekster la urbon - wyjechać poza miasto.

EL

(z - kogo? czego?), np.: el la gazetaro -
z prasy, unu el ili - jeden z nich, ĉerpi akvon
el barelo - czerpac wodę z beczki, krii el la tuta

forto - krzycheć z całej siły, traduki el Esperanto
en la polan lingvon - tłumaczyć z esperanta na
język polski, domo el brikoj - dom z cegieł, ĉemizo
el flanelo - koszula z flaneli.

EN

(w), np.: en la garaĝo - w garażu, en la
tuta mondo - w całym świecie, meti monon en
la poŝon - włożyć pieniądze do kieszeni, en la
venonta semajno - w przyszłym tygodniu, en ŝiaj
okuloj mi rimarkis miron - w jej oczach zauważy-
łem zdziwienie, morti en turmentoj - umrzeć
w męczarniach, li rompis la vazon en pecetojn
- (on) rozbił wazę na kawałki (kawałeczki).

ĜIS

(do, aż do), np.: de la kapo ĝis la piedoj
- od głowy do stóp, ĝis la revido - do zobaczenia,
do widzenia, ĝis kiam vi restos ĉi tie? - do kiedy
zostaniesz tutaj?, ĝis antaŭ nelonge mi kredis, ke
- do niedawna wierzyłem, że..., la traduko devas
esti preta ĝis dimanĉe - tłumaczenie musi być
gotowe do niedzieli.

INTER

(między, pomiędzy, wśród), np.: inter mi kaj
vi ne devus esti sekretoj - między tobą a mną nie
powinno być sekretów, inter la fenestro kaj la por-
do staris tablo - między oknem a drzwiami stał
stół, venu al mi inter la kvara kaj kvina horo
- przyjdź do mnie między czwartą a piątą godziną.

JE

(przyimek uniwersalny, jego sens znaczeniowy
wynika z kontekstu), np.: malsana je la koro -
chory na serce, li estas je du jaroj pli aĝa ol ŝi -
on jest o dwa lata starszy od niej, larĝa je du
metroj - szeroki na dwa metry, je la sepa horo
vespere - o siódmej godzinie wieczorem,

je kioma horo - o kŕorej godzinie?, ŝi ne kredas
je la fantomoj - ŝi ne wierzy w duchy, mi pretas
veti je 100 zlotoj, ke... - gotów jestem załóżyć się
o 100 złotych, że... .

KONTRAŬ

(przeciw, naprzeciw; wobec, w zamian za;
wbrew), np.: mi ne estas kontraŭ vi - nie jestem
przeciwko tobie, kontraŭ tia decido mi devas
rezigni pri... - wobec takiej decyzji, muszę zrezyg-
nować z..., kiom vi pagis kontraŭ ĉi tiu libro?
- ile zapłaciłeś za tę książkę?, ili sidiĝis unu
kontraŭ la alia - oni usiedli naprzeciwko siebie,
voĉdoni por aŭ kontraŭ - głosować za lub przeciw,
fari ion kontraŭ sia volo - uczynić coś wbrew
swojej woli.

KROM

(prócz, oprócz), np.: krom ŝi estis tie ankoraŭ
du personoj - oprócz niej były tam jeszcze dwie
osoby, krom tio - oprócz tego, krom danci li
ankaŭ kantis - oprócz tańczenia (dosł. tańczyć)
on również śpiewał.

KUN

(z - kim? czym?), np.: kun mia edzino -
z moją żoną, kompari kun - porównać z, fermi
pordon kun bruo - zamknąć drzwi (z hałasem)
hałasliwie, trinki kafon kun sukero - pić kawę
z cukrem.

LAŬ

(według, podług), np.: laŭ mia opinio - moim
zdaniem, laŭ via deziro - wedle twojego życzenia,
vi povas iri laŭ ĉi tiu vojo - możesz iść tą drogą
(dosł. według, wzdłuż tej drogi), laŭ la unua rigardo
- na pierwsze spojrzenie, mi ripetos ĉion vorto laŭ
vorto - powtórzę wszystko słowo po słowie.

MALANTAŬ

(za, poza), np.: malantaŭ la pordo - za drzwiami, ŝi staris malantaŭ li - ona stała za nim.

MALGRAŬ

(mimo, pomimo), np.: malgraŭ tio, ke... - mimo tego, ze..., malgraŭ via malpermeso - mimo twojego zakazu, malgraŭ la pluvo - mimo deszczu.

PER

(za pomocą, przy pomocy, za pośrednictwem; służy do tworzenia odpowiedników polskiego narzędnika), np.: skribi per globkrajono - pisać długopisem, plenigi botelon per akvo - napełniać butelkę wodą, ŝi proksimiĝis per mallaŭtaj paŝoj - (ona) zbliżyła się cichymi krokami, komenci la paroladon per gratuloj - rozpocząć przemówienie gratulacjami.

POR

(dla, do, za, w zamian za), np.: ĉi tio estas por vi - to jest dla ciebie, kiom vi pagis por ĉi tiu krajono? - ile zapłaciłeś za ten ołówek?, ĉambro por gastoj - pokój dla gości, estas tempo por dormi - jest czas na spanie.

POST

(po, za), np.: post la laboro - po pracy, post du semajnoj - za (dosł. po) dwa tygodnie, li kaŝis sin post la muro - (on) ukrył się za ścianą.

PRETER

(wzdłuż, obok), np.: ŝi pasis preter li - ona przeszła obok niego, ŝia vojo kondukis preter la ŝoseo - jej droga prowadziła wzdłuż (obok) szosy.

PRI

(o; w szerokim znaczeniu: w odniesieniu do), np.: rakonti pri sia laboro - opowiedzieć o swojej

pracy, kontenta pri sia filo - zadowolony ze swego syna, mi dubas pri tio - wątpię w to, ĉi rezignis pri la vojaĝo - ona zrezygnowała z podróży, li eraris pri mi - on pomylił się co do mnie (jeżeli chodzi o mnie).

PRO

(z powodu, z uwagi na, ze względu na), np.: pro manko de tempo - z (powodu) braku czasu, griza pro la fumo - szary z dymu, pro tio, ke... - z uwagi na to, że..., pro kio vi ploras? - z jakiego powodu płaczesz?

SEN

(bez), np.: kafo sen sukero - kawa bez cukru, venu sen via edzino - przyjdź bez (swojej) żony, sen vi - bez ciebie.

SUB

(pod), np.: sub la seĝo - pod krzesłem, teni kusenon sub la kapo - trzymać poduszkę pod głową, sub la kondiĉo, ke... - pod warunkiem, że..., nenio nova sub la suno - nic nowego pod słońcem.

SUPER

(nad, ponad, powyżej), np.: super la tablo - nad stołem, super niaj kapoj - nad naszymi głowami, tio estas super miaj fortoj - to jest nad moje siły.

SUR

(na), np.: la pentraĵo pendas sur la muro - obraz (malowidło) wisi na ścianie, sidi sur la seĝo - siedzieć na krześle, sur la sama loko - na tym miejscu.

TRA

(przez), np.: promeni tra la stratoj - spacerować ulicami (po ulicach), tra la fenestro mi vidis infanojn - przez okno widziałem dzieci.

TRANS

(za, poza, po tamtej stronie; przez, na drugą stronę), np.: ĉi staras trans la strato - ona stoi po drugiej stronie ulicy, trans la montoj - za górami, li iris trans la straton - (on) poszedł na drugą stronę ulicy.

S P I S T R E Ś C I

* Lekcja 16 (przyimek DA; tryb warunkowy -US; przedrostek DUON-; przedrostek KVARON-)	7.
* Lekcja 17 (przyrostek -OBL; przyrostek -ON; przyrostek -IST; liczebniki rzeczownikowe; cztery działania podstawowe)	20
* Lekcja 18 (przyrostek -UJ - nazwa kraju; przyrostek -LANDO, przyrostek -IO; przyrostek -AN; zaimek ONI)	32
* Lekcja 19 (czas przyszły -OS; przyrostek -FOJ; przedrostek RE-; przyrostek -IL; zaimek zwrotny)	51
* Lekcja 20 (biernik czasu trwania czynności lub stanu -N; przyimek JE; czasowniki odprzymiotnikowe)	69
* Lekcja 21 (określanie daty; pytania o datę i dzień tygodnia; stopniowanie przymiotników i przysłówków; porównania)	86
* Lekcja 22 (biernik ceny; przyrostek -UJ - - pojemnik; przyrostek -UL)	102
* Lekcja 23 (biernik daty -N; przeczenia z NEN- i NEK; przyimek PRI)	116
* Lekcja 24 (zdania warunkowe -US, -OS; przyrostek -OP; przyrostki -NJ i -ČJ)	126
* Lekcja 25 (przyrostki -ET i -EG; zdania okolicznikowe celu)	134
* Lekcja 26 (przedrostek EK- i przyrostek -AD)	145
* Lekcja 27 (przyrostek -UJ - drzewo, krzew; przyrostek -EM; biernik kierunku -N; biernik częstotliwości)	154
* Lekcja 28 (przyrostek -IG)	166

* Lekcja 29 (przyrostek -IG)	176
* Lekcja 30 (przyrostek -AĈ; przedrostek FI-; przyrostek -ESTR; przyrostek -ER; przedrostek DIS-; przyrostek -EBL; przyrostek -EC; przyrostek -IND; przyrostek -END; PRZEDROSTEK BO-; przedrostek PRA-; przedrostek EKS-; przyrostek -UM; przysłówki AJN; imeśnawy bierne i czynne; czasy złożone)	184
* Tematy pracy dyplomowej	192
* Esperanto-korespondado	194
* Przyimki	208

Uwaga! Szczegółowe informacje o gramatyce esperanckiej znaleźć można w książce "GRAMATIKO" A. Pettyna, 176 str., do nabycia w "RITMO", Polski Związek Esperantystów, 00-013 Warszawa, ul. Jasna 6. Obszerny skrót gramatyki esperanckiej zamieszczono w książce "Rozmówki esperanckie" A. Pettyna, do nabycia w "RITMO".

* Słownik esperancko-polski obejmujący całe słownictwo występujące w podręczniku "Praktika kurso de Esperanto" zamieszczono w I części.

B I B L I O G R A F I A

- * D. Blanke - ESPERANTO EN WIESSENSCHAFT, Kulturbund der DDR Berlin 1982
- * T. Dahlenburg - BEGLEITMATERIAL FÜR KURSLEITER, Kulturbund der DDR, Berlin 1983
- * A. Grabowski - KONDUKANTO DE L'INTERPAROLADO KAJ KORESPONDADO, Hachette, Parizo 1904
- * Z. Klemensiewicz - CZY WARTO ZAJMOWAĆ SIĘ ESPERANTEM? PZE; Warszawa 1965
- * A. Pettyn - SAMOUCZEK JĘZYKA ESPERANTO, cz. I i II, PZE Warszawa 1964, 1965
- * A. Pettyn - ESPERANTO-KONVERSACIOJ, cz. I, II, III, PZE Warszawa 1966
- * A. Pettyn - ESPERANTO POR TURISTOJ, PZE, Warszawa 1982
- * A. Pettyn - UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA JĘZYKA ESPERANTO, PZE Warszawa 1980
- * A. Pettyn - JAK ORGANIZOWAĆ I PROWADZIĆ ZESPOŁY SAMOKSZTAŁCENIOWE JĘZYKA ESPERANTO?, PZE Warszawa 1977
- * A. Pettyn - LABORATORIA KURSO DE ESPERANTO, cz. I, PZE Bydgoszcz 1981
- * A. Pettyn - NOVAJ TENDENCOJ EN LA INSTRUADO DE ESPERANTO PZE Warszawa 1965
- * A. Pettyn - ANTAŬ OL KOMENCI LA KURSON (w: ESPERANTO - lingvo, movado, instruado, Kulturbund der DDR, Berlin 1977
- * I. Szerdahely - METODIKO, (w: "Gvidlibro por supera ekzameno", Budapest 1979)
- * A. Zakrzewski - GRAMATYKA JĘZYKA ESPERANTO, M. Arct Warszawa 1907
- * A. Pettyn - GRAMATIKO, PZE, Warszawa 1979
- * L. Zamenhof - LINGVAJ RESPONDOJ, EFE, Parizo 1962
- * T. J. Michalski - SŁOWNIK ESPERANCKO-POLSKI, Wiedza Powszechna, Warszawa 1959
- * L. L. Szkutnik - ENGLISH IST MY HOBBY, Wiedza Powszechna Warszawa 1965

Druk: ALMAPRESS Oddz. w Warszawie
nakł. 7000, zam. 170, N-61,
Warszawa 1986.

